

Η «ΗΘΙΚΗ ΣΤΙΧΟΥΡΓΙΑ» ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΛΦΟΓΛΟΥ

Περὶ τῆς καταγωγῆς καὶ τοῦ βίου τοῦ Ἀλεξάνδρου Κάλφογλου στερούμεθα γενικῶς εἰδήσεων. Λέγεται Βυζάντιος¹, φαίνεται — μάλιστα ἐξ ὅσων αὐτὸς ἐν τῷ ἔργῳ του ἀναγράφει² — δτι ἔζησεν ἐπὶ μακρὸν εἰς τὰς Παραδουναβίους ἥγεμονίας, ἐνθα τῷ 1789 φέρεται ὡς «πρώτην μεγάλος κόμισος»³ καὶ παραδίδεται δτι ὑπῆρξε φίλος τοῦ Ρήγα⁴.

Ἄν κρίνωμεν ἐξ ὅσων σημειοῦνται εἰς τὸν Πρόλογον τῆς «Ἡθικῆς Στιχουργίας», συνταχθέντα ὑπὸ ἀνωνύμου ἐπὶ ἐπικειμένῃ ἐκδόσει τοῦ ἔργου, διὸ Ἀλέξ. Κάλφογλου ἀπέθανεν εἰς προχεχωρημένην ἥλικαν πρὸ τοῦ 1797, ἀφοῦ συνεπλήρωσε, κατὰ Ιανουάριον τοῦ 1794 τὸ πολύστιχον ποίημά του⁵.

Εἰς τοῦτο διὸ συγγραφεὺς ἀποκαλεῖται «περιώνυμος στιχουργὸς» καὶ ἵσως ἐπέδιδεν εἰς τὴν ποίησιν, καίτοι δλίγα ἔργα φητῶς εἰς τοῦτον προσγράφονται, ἥτοι: α) δύο λυρικὰ στιχουργήματα, ἀποτελούμενα τὸ μὲν πρῶτον ἐξ ἕπτὰ 4στίχων στροφῶν, ἀλαρτιζομένων ἐκ δύο 8συλλάβων καὶ δύο 7συλλάβων Ἰαμβικῶν δμοιοκαταλήκτων στίχων, τὸ δὲ δεύτερον ἐκ δώδεκα

1. Ἰδ. κατ. τίτλον τῆς «Ἡθικῆς Στιχουργίας», σελ. 389. Πρβλ. καὶ Γ. Π. Κρέμου, Ἐπιστολαὶ Γ. Π. Κρέμου καὶ Ἡθικὴ Στιχουργία Α. Κ. Βυζαντίου. Ἐν Λειψίᾳ 1870, σελ. XII.

2. Ἰδ. κατ. στίχ. 16, 112, 162, 247, 784, 803, 809, 1416, 1434 τῆς «Ἡθικῆς Στιχουργίας».

3. «Προσφάνημα [εἰς Νικ. Μαυρογένην] τοῦ εὐγενεστάτου ἀρχοντος πρώτην μεγάλου κομίσου κυρίου Ἀλ. Κάλφογλου». Ἰδ. κατ., σελ. 385, σημ. 3.

4. Τὰ ὑπὸ τοῦ Γ. Π. Κρέμου («Ἐπιστολαὶ [...] καὶ Ἡθικὴ Στιχουργία...», ἐνθ' ἀνωτ., σελ. XII - XIII) ἀναφερόμενα περὶ τῶν σχέσεων Κάλφογλου καὶ Ρήγα εἶναι ἀσαφῆ καὶ ἀμάρτυρα, ὡς συνάγεται καὶ ἐκ τῆς ἐφημηνείας τοῦ παρατιθεμένου τετραστίχου περὶ βοηθίας τοῦ Ρήγα (πρβλ. καὶ Δ. Ι. Βρανούση, Ρήγας (Βασικὴ Βιβλιοθήκη, ἀρ. 10), Ἀθῆναι [1953], σελ. 22, σημ. 3). Ἰδ. καὶ N. Camariano, Cîteva considerații cu privire la revoluționarul Rigas Velestinlis, «Studii» 17 (1964), σελ. 1099, 1109 (μετὰ τῆς αὐτόθι σημειουμένης βιβλιογραφίας).

5. Ἰδ. κατ., σελ. 481.

τροχαῖκῶν 8συλλάβων δμοιοκαταλήκτων στίχων, ἀτινα ὡς δείγματα τῆς Φαναριωτικῆς γλώσσης ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ Σκαρλάτου Δ. τοῦ Βυζαντίου¹ καὶ β) ἔκτενὲς ὑμνητικὸν κείμενον («Προσφώνημα...») ὑπὲρ τοῦ ἥγεμόνος Νικολάου Π. Μαυρογένους, ἀπαρτιζόμενον ἐξ ἑκατὸν δκτὸν στίχων (ἐναλλάξ τροχαῖκῶν 16συλλάβων καὶ 7συλλάβων)² καὶ ἔκδοθέν, μετ' ἄλλων ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ ἥγεμόνος στιχουργημάτων, τῷ 1789³.

Τὸ ἔργον διαὶ τὸ ὅποιον κυρίως ὁ 'Αλέξ. Κάλφογλου κατέχει θέσιν τινὰ εἰς τὴν νεολληνικὴν λογοτεχνίαν εἶναι ἡ «'Ηθικὴ Στιχουργία», ἀποτελουμένη ἐκ χιλίων τετρακοσίων ἑνενήκοντα δύο τροχαῖκῶν 16συλλάβων στίχων, δμοιοκαταληκτούντων κατὰ διστιχίαν.

Ἀπόσπασμα τοῦ ἔργου τούτου ἐκ μὴ περιγραφομένου συστηματικῶς «ἥκρωτηριασμένου χειρογράφου», ἀποκειμένου παρὰ Π. Π. Ναοὺμ ἐν Βιέννη, ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Γ.Π. Κρέμου, τῷ 1870⁴.

Τοῦ ἔργου διασώθησαν ἔτερα δύο γνωστὰ χειρόγραφα, τὸ μὲν ἐν Βουκουρεστίῳ (Βιβλιοθήκη 'Ακαδημίας, ὑπ' ἀρ. 920) περιγραφὲν ὑπὸ N. Camariano⁵, τὸ δὲ ἐν Ιδιωτικῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Κωνσταντινούπολεως περιγραφὲν ὑπ' ἐμοῦ⁶.

Διὰ τῶν δύο τούτων χειρογράφων διασφέται πλῆρες τὸ κείμενον τοῦ στιχουργήματος, προσδιορίζεται ὁ χρόνος καθ' ὃν συνετάγη (7 Ιανουαρίου 1794)⁷ καὶ διὰ τοῦ ἀνωνύμως προτασσομένου Προλόγου, δι' οὗ αἰτιολογεῖται ἡ, ἐν Παρισίοις τῷ 1822 πιθανῶς, ἐπιχειρηθεῖσα ἔκδοσις, παρέχον-

1. Σκαρλάτου Δ. τοῦ Βυζαντίου, 'Η Κωνσταντινούπολις ἡ περιγραφὴ τοπογραφική, ἀρχαιολογικὴ καὶ ιστορικὴ τῆς περιουνόμου ταύτης μεγαλοπόλεως [...], τόμ. Γ'. Αθήνησιν 1869, σελ. 601 - 602.

2. Τὸ στιχουργήμα πράγματι ἀποτελεῖται ἐκ 54 τριστίχων στροφῶν, ἀπαρτιζομένων ἐκ δύο 8συλλάβων καὶ ἑνὸς ἐπτασυλλάβου τροχαῖκῶν στίχων, μετ' δμοιοκαταληκίας τῶν 8συλλάβων ἐν ἑκάστη στροφῇ καὶ τῶν 7συλλάβων κατὰ ζεύγη στροφῶν (ἥτοι σύνολον στίχων 162).

3. Περὶ τῆς συλλογῆς ταύτης, ίδ. Ém. Legrand, Bibliographie Hellénique [...] XVIIIe siècle, tom. 2, Paris 1908, σελ. 499 - 502. Τὸ κείμενον τοῦ στιχουργήματος τοῦ 'Αλ. Κάλφογλου ἀνεδημοσιεύθη ὑπό: Ém. Legrand, Recueil de Documents Grecs concernant les relations du Patriarcat de Jérusalem avec la Roumanie (1569 - 1728). Seconde édition revue et corrigée. Paris 1903, σελ. 349 - 353 καὶ Th. Blanckard, Les Mavroyéni. Paris [ἀ.χρ.], σελ. 329 - 331.

4. Γ. Π. Κρέμου, 'Ἐπιστολαὶ [...] καὶ 'Ηθικὴ Στιχουργία..., ἐνθ' ἀν., σελ. 50 - 75 [: Δημοσιεύονται οἱ στίχ. 1 - 734 καὶ 805 - 956 τῆς «'Ηθικῆς Στιχουργίας». Πρβλ., Αὐτόθι, σελ. V - X].

5. N. Camariano, Catalogul manuscriselor grecești din Biblioteca Academiei Române. București 1940, σ. 28.

6. Φ. Κ. Μπουμπούλιδος, Παλαιογραφικαὶ 'Ἐρευναὶ ἐν Κωνσταντινούπολει. Αθῆναι 1964, σελ. 17.

7. ίδ. κατ., σελ. 431.

ται πληροφορίαι περὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ ποιήματος καὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ στιχουργοῦ¹.

Ἐν τῷ τίτλῳ τοῦ χειρογράφου ΚΠόλεως σημειοῦται ὡς τόπος καὶ ἔτος ἐκδόσεως: «Ἐν Παρισίοις 1822»². (Τοῦτο ἔλλείπει ἐκ τοῦ χειρογράφου Βουκουρεστίου). Τοιαύτη ἐκδοσις δὲν εἶναι μέχρι τοῦδε γνωστή. Εἶναι ἐνδεχόμενον ὅτι ἡ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ διαφωτισμοῦ ἐνιαχοῦ διαφαινομένη στάσις τοῦ συγγραφέως ἐν τῷ στιχουργήματι ἀπέτρεψεν ἐν Παρισίοις τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἐκδόσεως. Ἐκτὸς ἀν δεχθῶμεν ὅτι τὰ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, τῶν Παραδούναβίων κυρίως ἥγεμονιῶν, ἀλλὰ καὶ τοῦ Φαναρίου, εἰς στιγμὰς ἐθνικοῦ συναγερμοῦ λόγῳ τῆς κηρυχθείσης Ἐπαναστάσεως, ἐκτιθέμενα, ἐπέβαλον τὴν ματαίωσιν τῆς δημοσιεύσεως τοῦ καιμένου ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ³.

Ἡ «Ηθικὴ Στιχουργία» ἀπευθύνεται ὑπὸ τοῦ Ἀλεξ. Κάλφογλου «πρὸς τὸν ἐν Βουκουρεστίῳ ἀνεψιὸν αὐτοῦ», δστις δμως, νέος ὡς φαίνεται τότε, καὶ ἔχων ἀνάγκην συμβουλῶν, δὲν κατονομάζεται⁴.

Ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἔργου ἔχει ἐν συντομίᾳ ὡς ἔξῆς:

Μετὰ Πρόλογον (στ. 1 - 16), ἔνθα διατυποῦνται οἱ σκοποὶ τοῦ συγγραφέως, ἐκτίθενται τὰ περὶ τοῦ πλούτου τῆς Βλαχίας (στ. 17 - 106), αἱ Ἰδιότητες τοῦ συναισθήματος τῆς φιλίας τῶν κατοίκων αὐτῆς (στ. 107 - 286) καὶ ὁ τρόπος ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης (στ. 287 - 346) καὶ ἐπαινεῖται ὁ ἥγεμῶν [Νικ. Μαυρογένης] παρεχομένων συμβουλῶν περὶ τῆς εἰς αὐτὸν ἀφοσιώσεως (στ. 347 - 390). Ἐν συνεχείᾳ δίδονται πληροφορίαι περὶ τῆς ἐν γένει συμπεριφορᾶς τῶν κατοίκων πρὸς ἄλληλους, μάλιστα δὲ τῶν ἐκάστοτε ἀρχόντων πρὸς πλουσίους καὶ πτωχοὺς (στ. 391 - 468), περὶ τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως τῶν ἀνθρώπων τῆς περιοχῆς καὶ περὶ τῆς κακῆς ἐπιδράσεως τοῦ πνεύματος τοῦ διαφωτισμοῦ ἐπὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν νέων (στ. 469 - 614). ἀναλύεται εἴτα ἡ συμπεριφορὰ τῶν ἀνδρῶν ἐναντὶ τῶν γυναικῶν (στ. 615 - 682) καὶ τῶν γυναικῶν, ἰδίᾳ τῶν πλουσίων, ἐναντὶ τῶν ἀνδρῶν (στ. 683 - 906) καὶ ἀναπτύσσεται ἡ ἐν γένει στάσις τῶν κληρικῶν, ἡ ἀπό-

1. Ἰδ. κατ., σελ. 388.

2. Ἰδ. κατ., σελ. 388.

3. Εἰς τὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν δρᾶσιν τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν καὶ τὴν μετὰ ταῦτα περίοδον καὶ εἰς πνεῦμα συντηρητισμοῦ διφείλεται Ιωας καὶ ἡ παράλειψις ἐκ τοῦ χειρογράφου, δπερ ἔχρησιμοποίησεν ὁ Γ. Π. Κρέμος, τῶν κατὰ τοῦ κλήρου γενικῶς ἐπιθέσεων.

4. Πιθανῶς πρόκειται περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Γεωργίου Κάλφογλου «γαμβροῦ» τοῦ Μιχαήλ Βόδα, φερομένου τῷ 1727 μὲν ὡς «στολνίκου» τῷ 1749 δὲ ὡς «πρώην ποστελνίκου». (Id. N. Samariano - Ar. Samariano - Cioran, Cronica Chiguleștilor. Istoria Moldovei între anii 1695 - 1754. București 1965, σελ. 264, 632. Πρβλ. καὶ Ἀθ. Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου, Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν τῶν εἰς δώδεκα [...] τὰ μετὰ τὴν Ἀλωσιν [...]. Ἐν ΚΠόλει 1870, σελ. 323).

δουσα πρὸς τὸ σχῆμα καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἡθικῆς καὶ τοῦ δικαίου, ἔναντι τοῦ λαοῦ (στ. 907 - 1430). Ἐν Ἐπιλόγῳ τέλος (στ. 1431 - 1492) αἰτιολογεῖται ὡς ἀναγκαία ἡ πέρα τῶν ἀναμενομένων δρίων ἔκτασις τοῦ στιχουργήματος.

«Η «Ηθικὴ Στιχουργία» παρέχουσα γενικὴν εἰκόνα τῶν ἐπικρατουσῶν συνθηκῶν ἐν τῷ Ἰδιωτικῷ καὶ τῷ δημοσίῳ βίῳ τῶν κατοίκων τῆς Βλαχίας, ἀποκαλύπτει τὴν εὐρυτέραν μόρφωσιν τοῦ Ἀλ. Κάλφογλου, μάλιστα τὴν ἀναστροφὴν αὐτοῦ πρὸς κείμενα τῆς κλασσικῆς γραμματείας¹ τῆς Ἀγ. Γραφῆς καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας², ἐνιαχοῦ δὲ ἐπιτρέπει τὴν διαπίστωσιν σαφῶν ὅπαινιγμῶν εἰς γεγονότα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἴστορίας τῶν χρόνων του³, δι' ἂν καὶ γίνεται προσπάθεια σχολιασμοῦ καὶ συγκαλύψεως⁴ ἀκμέρους τοῦ ἐπιχειρήσαντος προφανῶς τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἔργου.

Πρέπει πάντως νὰ σημειωθῇ ὅτι ὁ Ἀλέξ. Κάλφογλου, καίτοι διαμαρτύρεται κατὰ τῆς διαδόσεως καὶ ἐπιβολῆς τοῦ γαλλικοῦ πνεύματος⁵, ἐν τούτοις τιμῆ τοὺς προοδευτικοὺς (ὡς ὁ Δημ. Καταρτζῆς)⁶ καὶ ἐπιτιθέμενος κατὰ τῆς ἀμαθείας καὶ διαφθορᾶς τῶν κληρικῶν⁷ καὶ κατὰ τῆς ἀνηθικότητος τῶν εὐγενῶν καὶ ἀρχόντων τῶν χρόνων του⁸ ἀποδεικνύεται τυπικὸς ἐκπρόσωπος τῶν ἡθικολόγων τῆς ἐποχῆς του.

Τὸ στιχούργημα τοῦτο στερεῖται βεβαίως λογοτεχνικῆς ἀξίας⁹, παρουσιάζει δμως ἵκανὸν ἐνδιαφέρον ὑπὸ ἴστορικὴν καὶ λαογραφικὴν ἔποψιν, ἵδια δὲ ὡς γλωσσικὸν μνημεῖον — διὰ τὸ πλῆθος τῶν Ἰδιωματικῶν καὶ ἑνίκων, μάλιστα τουρκικῶν καὶ ρουμανικῶν λέξεων — τοῦ τελευταίου ἥμισου τοῦ ΙΙ^ο αἰώνος¹⁰.

Κατωτέρῳ τὸ κείμενον ἐκδίδεται κριτικῶς¹¹, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν χειρογράφων ΚΠόλεως (C), Βουκουρεστίου (B) καὶ τῆς ἐκδόσεως Γ. Π. Κρέμου (K). Ἐπειταὶ δὲ εἰς αὐτὸν Πίναξ λέξεων.

1. Ἰδ. κατ., στίχ. 64, 318, 813, 814.

2. Ἰδ. κατ., στίχ. 314, 961, 995, 1226, 1447 κέξ.

3. Ἰδ. κατ., στίχ. 915 κέξ., 1037 - 1038, 1051 κέξ.

4. Ἰδ. κατ., στίχ. 916 εἰς κριτικὸν ὑπόμνημα.

5. Ἰδ. κατ., στίχ. 510 κέξ., 568. Προβλ. καὶ Α. Γ. C a m a r i a n o, Spiritul revoluționar francez și Voltaire în limba greacă și română, București 1946, σ. 63 - 66.

6. Ἰδ. κατ., στίχ. 377 - 378 εἰς κριτικὸν ὑπόμνημα.

7. Ἰδ. κατ., στίχ. 911 κέξ.

8. Ἰδ. κατ., στίχ. 411 κέξ., 887 κέξ.

9. Ἰδ. καὶ Ἡλ. Π. Βουτιερίδη, Ἱστορία τῆς Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ΙΕ' αἰώνος μέχρι τῶν νεωτάτων χρόνων. Τόμ. Β'. Ἐν Ἀθήναις 1927, σ. 95 - 97.

10. Τὴν ἐργασίαν τοῦ N. Jorga, Alte note despre cultura și viața socială românească sub vechiul regim, ἐν «Analele Acad. Rom.», Sect. ist., ser. II, vol. XXXIX (1916 - 1919), σ. 16 - 22, δὲν ἡδυνήθην νὰ ἴσω.

11. Ἐν τῷ κριτικῷ ὑπόμνηματι δὲν σημειοῦνται ὄρθογραφικαὶ ἀποκλίσεις ἢ σφάλματα περὶ τὴν στίξιν τῶν χειρογράφων.

‘*Ἡθικὴ Στιχουργία*
τοῦ περιωνύμου Ἀλεξάνδρου Κάλφογλου.
Ἐνρεθεῖσα ἐν Κωνσταντινούπόλει ἐπὶ ἔτους 1797
ἐκδίδοται εἰς κοινὴν ὀφέλειαν.
Ἐν Παρισίοις 1822

Τοῖς ἑντευξομένοις χαίρειν

Διὰ τὸ εὔτολμον καὶ ἐπ’ ἐνδεχομέναις ἥθικαις ἐλλείφεσι δικανικὸν ὄφος τοῦ συγγραφέως τὸ ποιημάτιον τοῦτο ἀπαίσιον ἵσως φαίνεται τισι καὶ δυσάρεστον· ἀλλ’ ἐπειδὴ πρὸς ἥθικὴν παραίνεσιν καὶ δδηγίαν τῶν νέων εὐλικρινῶς ἀφορᾷ καὶ πρὸς εὐσεβείας ζῆλον διατείνεται ἀποχρώντως, ἐφ’ οἷς καὶ τὴν ἐξ δ ἀμαθείας κακοήθειαν ως κοινὴν βλάβην ἴκανῶς διελέγχει, κοινωφελὲς ἅρα καὶ τοῦ γένους ἕξιον ὑπὸ πολλῶν ἐνεκρίθη.

Ο δὲ ἀοιδιμος στιχουργὸς ἐκεῖνος ἔτι νέος χαρίεις ἦν καὶ ἀστεῖος ως οὐκ ἐν εὐαριθμοῖς αὐτοῦ πονήμασι φαίνεται· ἀλλ’ ὅταν ἡ τοῦ γῆρως μελαγχολία φυσικῶς ἀπέσβεσε τὸ ἐν αὐτῷ χαρίεν πῦρ τῆς νεότητος, πρὸς τὸ παραινετικὸν ὄφος ἐτράπη. Πρὸς χρόνων δέ τινων τῆς ἀποβιώσεως αὐτοῦ, ἐν εὐσεβείᾳ καὶ συντόνῳ μελέτῃ θελων γραφῶν καὶ πατερικῶν συγγραμμάτων διάγων τὸν ὑπόλοιπον βίον αὐτοῦ, ἥθικοῖς πονήμασι τὴν τοῦ γῆρατος διεπαραμύθει ἀδυναμίαν.

Εἰ δέ που τὸν τῶν κατὰ κόσμον ἐθίμων δρον ὑπερβαίνων δοκεῖ, ἐφ’ οἷς ἐλευθέρως ἀπελέγχει καὶ που κομψῶς ἐκτραγωδεῖ τὴν κακοήθειαν νέων τινῶν εὐγενῶν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καθ’ ἣν δ φιλούμενος αὐτῷ ἀνεψιὸς εἰς Βλαχίαν ἀφίκετο, βάσιμον εἶχε σκοπὸν ὁ ἀνὴρ τὴν πρὸς ἐκεῖνον πατρικὴν παραίνεσιν πρὸς τοῦτον δὲ πάντως ταῦτα χαριζόμενος ἡ ἀπαιτούμενος ἐπὶ τὸ γῆρας αὐτοῦ στιχουργεῖ καὶ, οἴον τι φύρητον τὰ γραφέντα τῷ ἀνεψιῷ παριστῶν, ἀποτρέπει τοῦτον ἀπὸ κακοήθων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, κατὰ πᾶσαν πολυάριθμοπον πόλιν περιιόντων ἀφεύκτως. Ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ τὸ κατ’ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἱερατεῖον, ως τῆς ἐκκλησίας διάπτυρος ζηλωτῆς, ἐκταλαντίζει καὶ ἐλειπολογεῖ ἐπιπόνως, ἐξ ὧν τὴν ἐκκλησίαν ἐλαττονμένην διαρρήδην ἀποδεικνύει καὶ τῶν ἀποστολικῶν παραδόσεων καὶ καιρῶν ἐλλείπουσαν· ἐκ τῶν πραγμάτων διαμαρτύρεται οὕτω πως ταύτης, τὸ κατ’ αὐτόν, παρεγγυώμενος τὴν βελτίωσιν.

Φωνῇ δὲ καὶ φράσει τῇ καθομιλουμένῃ καὶ αὐτοχθόνῳ χρησάμενος διὰ τὴν ἐνοῦσαν αὐτῷ τυχὸν πρὸς τὸν ἀνεψιὸν εὐλικρίνειαν, ἀφελῶς ἐκτίθεται τὴν παραίνεσιν.

“Ἐρρωσθε.

Tit. apud CB : om. K || *Ἐνρεθεῖσα . . . 1822* om. B || Prologus apud CB : om. K || 7 ως οὐκ ἐν C : ως ἐν οὐκ B || 8 γῆρως C : γῆρους B || 9 χαρίεν C : χάριεν B || 13 τὸν τῶν κατὰ κόσμον ἐθίμων δρον C : τὸν κατὰ κόσμον ἐθίμων δρον B || 18 αὐτοῦ C : αὐτοῦ B || 20 περιιόντων scr. : περιόντων CB || ἐκεῖνον τὸν καιρὸν C : ἐκεῖνο καιροῦ B || 21 διάπτυρος ζηλωτῆς C : ζηλωτῆς διάπτυρος B || 25 φωνῇ C : φωνὴ B ||

'Ἡθικὴ στιχουργία τοῦ περιωνύμου στιχουργοῦ
 Ἀλεξάνδρου Κάλφογλου Βυζαντίου
 πρὸς τὸν ἐν Βουκούρεστίῳ ἀνεψιὸν αὐτοῦ.
 Εὑρεθεῖσα ἐν Κωνσταντινούπολει ἐπὶ ἔτους 1797
 ἐκδίδοται εἰς κοινὴν ὡφέλειαν.

- Nὰ σὲ γράψω τὴν εἰκόνα τῆς Βλαχίας ἀπαυτεῖς
 εἰς μὰν ἥθικὴν ωμάδα· ἔργον μέγιστον ζητεῖς.
 Δὲν σὲ γράφω πλέον στίχους καὶ θαρρεῖς δὲν σ' ἀγαπῶ.
 Εἰς τὸ ὄχληρόν μου γῆρας τί ἀστεῖον θὰ σὲ πῶ;
 5 Πλέον δὲν ὑπαγορεύει τῆς νεότητος τὸ πῦρ·
 δθεν ἥθικὴν σὲ γράφω νουθεσίαν ὡς πατήρ.
 Καὶ τὸ κατὰ δύναμίν μου ἵδον γράφω, δὲν ἀργῶ·
 διὰ νὰ σ' εὐχαριστήσω καὶ ὃς τὸ γῆρας στιχουργῶ.
 Πολυποίκιλον εἰκόνα ζωγραφίζω ἥθικὴν
 10 μὲ τὸ εὔτολμόν μου θάρρος, νουθεσίαν πατρικήν.
 Μυριόμορφον τὸ τέρας τῆς Βλαχίας, ἀνεψιέ·
 τοῦτ' ὡς φρόνιμος, ἀν θέλης, νὰ φυλάξῃς διὰ σέ.
 "Αν τίνας καὶ σκανδαλίσω, τὴν συγχώρησιν ζητῶ·
 μὲ σκοπὸν νὰ ὠφελήσω νὰ συγγράψω χρεωστῶ.
 15 Τὰς ἐλλείψεις καὶ κακίας δὲν προσάπτω γενικῶς,
 ἀλλ' ὡς τίμιος αὐτόπτης ἀληθεύω μερικῶς.
 Μιὰ μονόφθαλμη γελάδα ἐγεννήθη ὃς τὴν Βλαχιὰ
 μὲ βυζιὰ γεμάτα γάλα καὶ μεγάλη καὶ παχειά
 καὶ ποικίλον ἔχει δέομα, μαλακὸν σὰν κατιφές.
 20 Εἶκει πρὸς αὐτὴν καθένα μὲ πολλῶν εἰδῶν βαφές.
 "Εγχει ταῦρον ἔραστήν της καὶ τζομπάνους ἐκλεκτούς,
 —εἰς αἰῶνας δὲν φοβεῖται ξένους ταύρους δυνατούς—
 δστις τζόμπανον τῇ στέλλει μὲ δυνάμεως ραβδί,
 πολὺ βούντυρον καὶ γάλα νὰ συνάξῃ εἰς καδί.
 25 Αὐτὴ δίδει τὰ βυζιά της εἰς καθένα εὐμενῶς·
 δσοι δύνανται δομέγουν, δὲν ἀνθίσταται τίνος.
 Καὶ δ ἔνδοξος τζομπάνος φιλανθρώπως εύδοκεῖ,
 διδ' εἰς ξένους καὶ ἐντοπίους τὴν τροφὴν διηνεκῆ.

In tit. Εὑρεθεῖσα . . . ὡφέλειαν οπ. C || Κάλφογλου C : Καλφόγλου B : ΚΑΛΦΟΓΛΟΥ
 K || 1 γράψω BK : γράψω C || 2 μὰν CK : μίαν B || 17 μονόφθαλμη BK : μονόφθαλμος
 C || στὴν CB : ὃς τῇ K || 18 γεμάτα BK : γεμάτη C || 22 αἰῶνας CB : αἰῶνα K || 23 τζόμ-
 πανον CB : τζόπανον K || 24 συνάξῃ CB : συνάξῃ K ||

Ἐδγενῆς ή ἴδιώτης μὲ φιλάργυρον ψυχή,
 30 μὲ συνείδησιν δλέγητη, πίνει γάλα κ' εὐτυχεῖ.
 "Οθεν εὗρε κάθε ξένος καταφύγιον ἐκεῖ,
 'ς τῆς βοὸς τὰς πεδιάδας ἐλευθέρως κατοικεῖ.
 Κάθε φρόνιμος ἐρίφης, ὅπον τὴν συναπαντᾶ,
 τὴν ἀρμέγει, πίνει γάλα, εὐτυχεῖ 'σὰν γιολούντά.
 35 "Οθεν φθάνοντα πανταχόθεν ἀνθρώποι κακοὶ - καλοί
 'ς τὸ ἀέραόν της γάλα καὶ χορταίνονται πολλοί.
 Πεινασμένοι διὰ γάλα τρέχουν καὶ μακρὰν ὁδόν,
 δπον μιὰ τυφλὴ γελάδα χορηγεῖ ποταμηδόν.
 Καὶ καθεὶς μ' ἔνα καδάκι, μὲ ἐλπίδα, μὲ χαρά,
 40 κατζαούνηδες, χωριάται, δὲλλα ξόανα μωρὰ
 ἐκεῖ τρέχουν ἐλευθέρως καὶ καθεὶς γάλα ροφῆ,
 τρώγει, πίνει ἀκορέστως καὶ πλούτει καὶ ἐντρυφᾶ.
 Τοὺς δικαίους καὶ τιμίους, εὖσεβεῖς καὶ τὰ λοιπὰ
 ή μονόφθαλμη γελάδα παντελῶς δὲν ἀγαπᾶ.
 45 "Αγαθοὺς καὶ ἐναρέτους μὲ τὸ κέρατον κτυπᾶ
 καὶ, ἀν δὲν προφυλαχθῶσι, καὶ τὴν κεφαλήν τους σπᾶ·
 τοὺς νομίζει ἀνοήτους, παντελῶς δὲν τοὺς ψηφᾶ·
 δσον γάλα ἀν ἀρμέξοντα, αὐτὴ πάλιν τὸ ροφᾶ.
 "Εχει καὶ κονσούρια δὲλλα· ἀν τάκονσης, ἀπορεῖς·
 50 σὺ ἀπόβλεπε 'ς τὸ γάλα, δὲλλο τι μὴ θεωρῆς.
 Καὶ πρὸς τὸ τυφλόν της μάτι, ἀνεψιέ μου ποθητέ,
 νὰ ἀρμέγῃς τὴν γελάδα καὶ μὴ φοβηθῆς ποτε.
 "Αν ποτέ σου λαιμαργήσῃς, ή ώς νέος φωραθῆς,
 μέρος δὸς τῶν ἀνωτέρων καὶ ποτὲ μὴ φοβηθῆς.
 55 —Ταμαχιάρηδες τζομπάνοι, δταν δὲν παρατηροῦν,
 μ' ἔνα κέρατον τοῦ ταύρου τὰς ἡμέρας των μετροῦν.—
 Νὰ λαμβάνῃς ἀκινδύνως λίγον γάλα καὶ καλό,
 πάντα νοννεχῶς νὰ κλίνῃς πρὸς τὸ μάτι τὸ τυφλό.
 "Εκεῖ κάθε οδσκιονέρωης τοῦτο σύστημα κρατεῖ,
 60 μὲ οδσούλι τὴν ἀρμέγει καὶ χορταίνει καὶ πλούτει.
 Πάρεξ ἀσωτος ἀν εἶναι, ή μπεκρῆς, ή ζαμπαρᾶς
 μένει πάμπτωχος σουρτούκης καὶ τοῦ δρόμου φαρφαρᾶς.
 "Η γελάδ' αὐτὴ πρὸς χρόνων ἀν καὶ ἐπαθε δεινά,
 ως Πανδώρα τὰ βυζιά της πλημμυροῦν παντοτινά.

33 δπον CB : δπον K || 40 δὲλλα ξόανα μωρὰ CB : ἀμαθεῖς, παιδιά μωρὰ et man. recent. δὲλλα ξόανα μωρὰ K || 44 μονόφθαλμη BK : μονόφθαλμος C || 46 τοὺς BK : των C || 51 ἀνεψιέ CK : ἀνεψέ B || 60 οδσούλι C : δσούλι BK || 63 post ἐπαθε primum τόσα scr., deinde man. recent. del. K ||

- 65 *Τώρα ἀριστον τζομπάνον ἔχει ύπερασπιστήν*
πρὸς αὐτὸν διὰ τὸ γάλα δεῖξε δούλευσιν πιστήν.
"Απὸ συγγενεῖς καὶ φίλους μὲ πολλὰ συστατικὰ
ἡμιπορεῖς νὰ εὐτυχήσης, ἐὰν ζῆς καὶ τακτικά,
ἄν καὶ μάθησις, σοφία, ἀρετὴ δὲν ὠφελεῖ,
 70 *ἄλλ' ἀπάτη, πολακεία καὶ ἀμάθεια πολλή.*
Πολλοὶ ἀεροβατοῦσιν εὐγενεῖς σημαντικοί,
τὴν καυχῶνται ἐδικήν των ὡς ὑγελάδα πατρική,
νὰ φανοῦν ὡς κληρονόμοι τὰ δυὸ κέρατα κρατοῦν,
δι' αὐτὴν φιλονικοῦσι καὶ δεινῶς ἀγανακτοῦν.
- 75 *"Οθεν, δταν τὴν ἀρμέγονν, ὡς οἰκεῖοι τῆς βοός,*
γιὰ νὰ πάρουν πολὺ γάλα, τραβοῦν κ' αἷμ' ἀνηλεῶς.
"Ἄλλοι τῆς βοὸς οἰκεῖοι δέρμα, κέρατα τραβοῦν,
πλὴν οἱ ξένοι μὲ σοφίαν πάντ' ἀρμέγονται τὴν βοῦν.
Οἱ μητρόθεν κληρονόμοι τὴν βαστοῦν ἀπό τὸν ἀφτί,
 80 *ἄλλοι τὴν οὐρὰν τραβοῦσι, νὰ φανῶσι δυνατοί.*
Καὶ ἡ τρίτη κλάσις πλέον τὸ τομάρι τῆς τραβοῦν,
νὰ πιοῦν θέλουν καὶ τὸ αἷμα ἀπὸ τὴν ἀθλαντικήν βοῦν.
— Ἄλλ' ὁ τζόμπανος πολλάκις μὲ τὴν ράβδον τοὺς κτυπᾷ
καὶ καθεὶς μακρόθεν βλέπει τὴν τροφὸν καὶ σιωπᾷ.
- 85 *"Οταν εὐρουν εὐκαιρίαν, τὴν τροφὸν καταπονοῦν,*
ἀνοήτως τὴν ἀρμέγονν, δθεν πάντοτε πεινοῦν.
"Αν καὶ τζόμπανος δὲν ἥτον ἔκει πάντα φοβερός,
ἀπ' αὐτοὺς αὐτὴν πρὸ χρόνων ἥθελε χαθῆ οἰκτρῶς.—
Καὶ πλιὰ δὲν τῇ μένει πάχος, μόνον δέρμα καὶ ὄστα·
 90 *μ' ὅλον τοῦτο ἡ ἀθλία δίδει γάλα καὶ βαστᾶ.*
"Αν τὸ γάλα τῆς τραβοῦσαν ἔτι ἔθνη δρεινά,
οἱ Πολῖται θὰ φοροῦσαν ὅλοι ράσα μελανά.
Πάλιν εἰς αὐτὴν προστρέχουν εἰς τὸ χέρι μὲ καδί,
πάλιν ὅλοι τὴν ἀρμέγονν κάθε τάχυν καὶ βραδύ.
- 95 *Καὶ σὺ ἀρμεγε, ὡς εἶπον, εὐφυῶς καὶ τακτικά,*
νὰ καρποῦσαι μὲν τὸ γάλα, νὰ μὴ δώσῃς δὲ γιακά.
"Ελεος Θεοῦ, εἰρήνη καὶ γαλήνη τοῦ Βλαχιά!
Καὶ ἡ βοῦς ἀναλαμβάνει, θὲ νὰ γίνη πλιὸν παχειά!
Τὴν ἀθλίαν δύο ταῦροι κι ἄλλα ζῷα δρεινὰ
 100 *καὶ δρμῆ σκληροῦ τζομπάνου τὴν ἀφῆκαν εἰς δεινά.*
Εἶχε τζόμπανον ἀνδρεῖον, ἀμαθῆ καὶ τολμηρόν,
δστις ταύτην ὑστερήθη καὶ μὲ θάνατον οἰκτρόν.

- Τώρα πλέον θὰ παχύνῃ, θαλπομένη θὰ τραφῆ
ἄριστον τζομπάνον ἔχει, ἥρωα διοτρεφῆ.
- 105 Ταῦροι ξένοι φιλαδίκως δρμοῦν πάντα κατ' αὐτῆς,
πλὴν μὲ κέρατα σπασμένα ἐπιστρέφοντα παρευθύνεις.
Καὶ ἐσχάτως πάλιν γράφεις, μὲ ἐπιμονὴν πολλήν,
πρὸς τὰ ἥθη τῆς Βλαχίας νὰ σὲ γράψω συμβουλήν.
Μάλιστα περὶ φίλας μὲ ἀρωτᾶς νὰ σὲ εἰπῶ
110 καὶ σὲ γράψῃ διτι τῷ δητὶ ὡς νίόν μου σ' ἀγαπῶ.
Περὶ φίλων σὲ συγγράφω ὅδηγίαν ἀκριβῆ,
ὅσα μὲ ἔμαθε τοῦ χρόνου ἡ πόλλῃ διατριβῆ.
'Η ἀληθινὴ φιλία, ἡ μεγίστη ἀρετῇ,
ἀπ' τὴν σφαιράν μας ἔχαθη. Κόσμου συμφορὰ φρικτή!
115 Γιὰ τὴν ἄδολον φίλαν πλιὰ καθεὶς ἀς μὴ ἀρωτᾶ,
μὲ αὐτὴν καθεὶς τεπτίλι κάθε φίλον ἀπατᾶ.
Φίλος χωρὶς ἵντερέσσο «Καλημέρ» ἀν σὲ εἰπῆ,
τὸ νομίζει ἀμαρτίαν, ἢ τὸ ἔχει ἐντροπή.
Πεπλασμένον προσωπεῖον πιθηκοῦ καθεὶς φορεῖ
120 καὶ πλανᾶ μικρὸν - μεγάλους, δπον θέλει προχωρεῖ.
'Αλλὰ σὺ μὴ δίδης πίστιν εἰς λεξίδια γλυκά,
νὰ μὴ πέσης εἰς παγίδας καὶ εἰς δίχτυα φίλια.
Φίλον χωρὶς ἵντερέσσο δὲν ενδίσκεις τὸν Βλαχιά,
δθεν πρὸς τοιούτους φίλους πὲ καὶ σὺ λόγια πάχια.
125 'Σ τὴν Βλαχιάν ἡ κολακεῖα ἔφθασεν εἰς τὴν ἀκμὴν
καὶ πλανᾶ ἔνας τὸν ἄλλον μὲ ἐπίπλαστον τιμῆν.
Τὴν ψευδάνυμον φίλιαν εἰς τὰ ἥθη τῆς Βλαχιᾶς
ποῖος ποιητὴς νὰ γράψῃ, ἢ ζωγράφος, ἢ βαφιᾶς;
'Σ τὴν Βλαχιάν ἔχει ἡ φίλα πλάτος ὑπερβολικόν,
130 ὡς ἡ γλῶσσα ἀπὸ τὰ χελλῆ ἔχει μάκρος ὄλικόν.
Λέγοντα, ἀπὸ τοὺς Πολίτας διμαθαν πολιτικόν,
πλὴν ἐκεῖ ἔκαμαν τοῦτο δόγμα Μακιαβελικόν.
Καὶ σὺ λέγε τὸ ἀρέσκον μὲ λεξίδια γλυκά,
ὡς Πολίτης νὰ κερδίσῃς τὸν καθένα τεχνικά.
135 Σάλι, μπούτκα, πολλούς δούλους καὶ σαμούρι ἀν φορῆς,
μυριάδας κάμνεις φίλους, δπον θέλεις προχωρεῖς.
'Εν ταύτῳ ἀν καὶ δμούρι καὶ φλωριὰ ἀναφανδόν,
πτωχοὺς ἀρχοντας ἐπίσης ἀπατᾶς φαμιληδόν.
'Αλλὰ σὺ τοιούτορόπως τὴν φίλιαν μὴ ζητῆς

123 τὴν CB : τὴν K || 132 ἔκαμαν CB : ἔγεινη ετ supr. lin. ἔκαμαν K || 136 κάμνεις C : κάμνεις BK || 138 πτωχοὺς ἀρχοντας ἐπίσης CBK : ἀρχοντας καὶ ἀρχοντίσσας ex corr. K ||

- 140 καὶ πολλοὺς τιμίους φίλους ἀποκτᾶς δι' ἀρετῆς.
 "Οσους μὲν ἀρετὴν κερδίσης, εἶναι φίλοι σταθεροί,
 οἱ δὲ ἵντερέσσον φίλοι εἶναι λύκοι μοχθηροί.
 Καὶ τὸν Πόλιν, ὡς ἡξεύρεις, ἀδελφὸς καὶ συγγενής,
 χωρὶς ἵντερέσσο, φίλος δὲν εὑρίσκεται κανεὶς.
- 145 Εἰς τὴν Πόλιν μὴ ἐλπίζης εἰς μεγάλους συγγενεῖς·
 τὸν πτωχὸν καὶ τὸν τεμπέλη δὲν τὸν βοηθεῖ κανεὶς.
 Γύμνωσιν, πτωχείαν, πεῖναν οἱ δμογενεῖς ἔχοντες
 τὸν Βλαχὸν ἀφοῦ πλούτισον, ἀπαντας καταφρονοῦν.
 Ἀλαζών, βαρὺς ἀς εἶναι — ἀν τις εἶναι εὐγενής —
- 150 πλὴν φουσκώνει μὲ καβάδι καὶ σουρτούκης ἀγενής!
 Ἀδελφοὺς ἐπιβουλεύοντες διὰ τέλος μερικόν·
 τοῦτο, λέν οἱ Εὐδωπαῖοι, εἶναι πάθος γραικικόν!
 Σὺ δὲ σύναζε γροσάκια, δσα καὶ ἀν ἡμπορῆς·
 ζήτει τρόπους νὰ κερδίσῃς καὶ εἰς φίλους μὴ θαρρεῖς.
- 155 Γιὰ νὰ ζήσῃς εἰς τὴν Πόλιν πρέπει νά τὴν ικανά,
 νὰ μὴ βλέπῃς δυὸ φραντζέλες καὶ σὲ φαίνονται βουνά.
 Ἡ δικαίως ἥ καὶ ἄλλως νά τὴν ικανά πλοῦτον ικανόν,
 γιὰ νὰ ἔλθῃς εἰς τὴν Πόλιν μὲ Ιλβάνι εὐγενῶν.
 Μερικοὶ Πολῖται τρέχοντες τὸν Βλαχιὰ γιὰ θησαυρούν.
- 160 ἀπεργῶντες εἰς τὴν Τούνα ἐκεῖ πνίγοντες τὸν σταυρόν.
 "Οθεν τάσπρα τῆς Βλαχίας γίνονται καπνὸς εὐθὺς
 ὡς ἀδίκως κερδαιμένα· — εἶμαι μάρτυς ἀληθῆς! —
 Πραγματείαν ἥ καὶ τέχνην δὲν μετέρχεται κανεὶς,
 ἀφοῦ καβαδοφορέσῃ καὶ νομίζετ' εὐγενής.
- 165 Σὺ ἀνέμενες πρὸ χρόνων τὴν εἰρήνην σταθερῶς·
 νὰ ξεχάσῃς τὴν πτωχείαν, νὰ πλούτης ἥλθε καιρός.
 Ὡς Πολίτην σ' ἐνθυμίζω τῆς πενίας τὰ δεινά·
 τὸν Βλαχὸν νὰ φροντίσῃς νὰ κερδίσῃς ικανά.
 Καὶ ἐκεῖ εἴ τι κερδίσεις, ἀν εἰς φίλον πιστευθῆς,
- 170 τὴν ἐπιβουλὴν θὲ νά τὴν βρεῖς καὶ ζημίαν παρενθύς.
 Εἰς ἀρχοντικὸν σοχπέτι φίλους βλέπεις ἐκλεκτοὺς
 καὶ εἰς τὴν περίστασίν σου ἐπιβούλους σου φρικτούς.
 Φίλον τους σὲ λέγοντες δλοι, σ' ἀγαποῦν, σὲ προσκαλοῦν
 καὶ ἐν ταῦτῷ τῆς εἰρωνείας τὸ κιουλάφι σὲ κολλοῦν.
- 175 Καὶ παρόντα καὶ ἀπόντα περιπαίζοντες φιλικά,
 νὰ φανοῦν δτ' εἰν' ἀστεῖοι, πνευματώδεις φυσικά.

- "Αν τις πειραχθῇ καιρίως εἰς ὑπόληψιν, τιμῆν,
τότε εὑρίσκει τὸ συχνέτι διὰ γέλωτ' ἀφορμήν.
Πῶς τῶν ξένων τὴν φιλίαν ἀποκτοῦν θὰ σὲ εἴπω·
180 πλὴν καὶ πῶς τὴν ἀνταμείβουν, ἀνεψιέ, δὲν σιωπῶ.
Ἐφευρίσκουν κάθε τέχνην καὶ τὰ μαγικὰ κλειδιά
διὰ νὰ ὑποχρεώσουν μιὰν αἰσθαντικὴν καρδιά.
"Εως γῆν σὲ προσκυνοῦσιν, ἀν σὲ δυιοῦν δτι πλούτεῖς,
ἄν τὸν κούρτην παρρησίαν ἔχῃς καὶ γερὰ πατῆς.
185 Σὲ λατρεύοντιν ὡς θεόν τους, δλοι τους σὲ προσκυνοῦν
καὶ τὸ πᾶν, ἐπ' ἀληθείας, γιὰ χατήρι σου κινοῦν.
"Απαντες σὲ κάμνοντιν κούρτην, «μπέην», «φῶς μου» σὲ καλοῦν
καὶ πρὸς χάριν σου ἐξ ἶσου πάντα πράττοντιν καὶ λαλοῦν.
Καὶ καθεὶς εἰς τὸν σκοπόν του σὲ ζητεῖ γιὰ συνεργόν,
190 σὲ μετέρχεται κοπῆι γιὰ νὰ πιάσῃ τὸν λαγόν.
Καὶ κατάσκοπον σὲ κάμνοντιν τῆς αὐλῆς, ἀν ἡμποροῦν,
ἀλλὰ σὺ ἀν κινδυνεύσῃς αὐτοὶ ἀδιαφοροῦν.
Πεσκεσλίκια σὲ προσφέροντιν γιὰ τὸ τέλος τοῦ σκοποῦ,
ώς ἐπλάνεσε τὸν τράγον ἡ φρονίμη ἀλωποῦ,
195 ἐγλεντζέδες καὶ σεργιάνια καὶ ἀν ἄλλο τι ποθῆς,
βρόχοι, δίκτυ καὶ παγίδες τεχνικὰ νὰ μπερδευθῆς.
Ἐπομένως σὲ μεθοῦσιν, ἀν καὶ τύχης ἀτζαμῆς,
εἰς σπατάλην συμποσίων μὲ αὐτοὺς νὰ εὐθυμῆς.
"Οθεν κρίνεις νὰ κερδίσῃς ἐνὸς ἀρχοντος καρδιὰ
200 παρὰ τὰ ἐξ ἡγεμόνος προσγινόμενα μαϊδδιά.
Καὶ κακῶς φιλοτιμεῖσαι ὡς εὐγνώμων νὰ φανῆς,
δι' αὐτῶν τὰ ἵντερέσσα πάντα λίθον νὰ κινῆς.
"Ἐνὸς ἀρχοντος φιλία — ἀν δὲν ἥτον ὡς καπνός —
ἡθελεῖ εἶναι εἰς καθένα βοηθός παντοτινός,
205 δτι ἡ ἡγεμονία μεταβάλλεται συχνά
καὶ ἐνὸς ἀρχοντος φιλία διαρκεῖ παντοτινά.
Διὰ τοῦτο καὶ πλανᾶται ἔνας ξένος ἀτζαμῆς
μὲ τὴν ἔντεχνον ἀπάτην τῆς φιλίας καὶ τιμῆς.
Καὶ τὸν φίλον τοὺς μπελάδες πλέκεται δ δυστυχῆς
210 καὶ πρὸς ἀμοιβὴν τὸν φθάνει δλεθρος πολλὰ ταχύς.
Θέλοντας διὰ νὰ δείξῃ τὴν φιλίαν σταθερὰν
προξενεῖ τὸν ἔαυτόν του δλεθρον καὶ συμφοράν.
Διὰ νὰ φανῇ εὐγνώμων πρὸς ἴκραμ' ἀρχοντικὸν

180 ἀνεψιέ CK : ἀνεψέ B || 187 κάμνοντιν C : κάμνοντιν BK || 191 κάμνοντιν CB : κάμνοντιν K || 194 ἐπλάνεσε BK : ἐπλάνησε C || ἀλωποῦ BK : ἀλεποῦ C || 195 ἐγλεντζέδες CK : ἐγκλεντζέδες B ||

- ώς τυφλός τρέχει μὲ πόθον καὶ μὲ ζῆλον μανικόν.
- 215 *Γιὰ νὰ δείξῃ σαδακάτι μὲ καρδιὰν εἰλικρινῆ
πίπτ' εἰς συμφορὰς παντοίας καὶ κανεὶς δὲν τὸν πονεῖ.*
*«Αν καὶ δάνεια ώς φίλος, εἴ τι ἔχει, πιστευθῆ,
ἀς προσμείνῃ εἰς αἶνας διὰ νὰ ξεπληρωθῆ.*
·Αλλ' ἀφοῦ ἐτελειώθη ὁ τοῦ ἀρχοντος σκοπός
- 220 *καὶ τὸ κέφι του ἐγίνη — δὲν σὲ λέγω τί καὶ πῶς —
τότε πλιὰ δὲν σὲ γνωρίζει, δὲν σὲ βλέπει παντελῶς.*
·Αν σὲ βλέπ' εἰς δυστυχίαν, πάντοι λέγ', εἶσαι τρελλός.
*Καὶ τὸ μέγιστον, ἀν θέλης, δποὺ εἶναι πλιὰ φρικτόν,
εἴ τι σ' ἔδωκεν ώς δῶρον καὶ μὲ χέρι ἀνοικτόν,*
- 225 *βλέποντάς σε εἰς καζέπι, δποὺ πίπτεις δι' αὐτόν,
τὸ δοθὲν ζητεῖ ὀπίσω πρᾶγμα μόλις ἀκούστον!*
*«Γιολούντά», λέγ' εἰς τοὺς ἄλλους, «εἶναι ἀδικος ἀνήρ,
ἄξιος δι' ἔξορίαν, διὰ μάχαιραν καὶ πῦρ!»*
Ταῦτα λέγει, νὰ σκεπάσῃ τὴν ἀχάριστον ψυχήν.
- 230 *δὲν φοβεῖται τὴν μεγίστην τοῦ Θεοῦ μας ἀνοχήν.
Αὗτοὶ μόνον σ' ἀγαποῦσι, νὰ κερδίσουν τὸ παρόν·
εἰς τὸ μέλλον σὲ τραττάρουν ώς θανάσιμον ἔχθρον.*
*·Αρα 'ς τὴν Βλαχιὰ φιλλαν τὶς τρελλός νὰ εὑρεθῇ
προστασίαν ἢ φιλίαν τῶν ἀρχόντων νὰ ποθῇ;*
- 235 *Προκομμένον σὲ γνωρίζονν, ἀνθρωπον μὲ ἀρετήν·
ἀν δὲν ἔχουν ἵντερέσσο, σ' ἀποφεύγον ώς ληστήν.*
*·Εὰν εἶσαι χαρτοπαίκτης, ἀν δανείζης μετρητά,
φίλος εἶσαι τῶν ἀρχόντων καὶ καθεὶς σὲ χαιρετᾶ.
Διὰ φίλους θυσιάσον, χάρισέ τους θησαυρούς·*
- 240 *εἰς μικρὰν περίστασίν σου θὰ τοὺς δυῆς πρώτους ἔχθρούς.
·Αφιλος ἀχαριστία τῆς Βλαχίας χαρακτήρ
κατὰ φύσιν εἰς καθένα, ώς μητέρα καὶ πατήρ.
Λέγονν δτι «κοί Πολῖται μᾶς ἐδίδαξάν ποτε»·
μὰ νὰ διερβαίνουν τόσον διδασκάλους μαθηταί!*
- 245 *Τὸ λοιπὸν ἐκεῖ φιλλαν μὴ ζητήσῃς παντελῶς
κ' εἰς ἀρχοντικὰς ἵντριγας μὴ δαλντίσῃς ώς τρελλός.*
*·Έχω πεῖραν τῶν πραγμάτων, φιλαλήθως διμιλῶ,
ἀπὸ ἀρχοντας μεγάλους ἀπατήθην καὶ λαλῶ.*
·Αγεψιέ, στενήν φιλίαν φεῦγε, δσον ἡμιπορεῖς,
- 250 *πλὴν τῆς Πόλεως τὰς λέξεις εἰς τὰ χείλη νὰ φορῆς.*

227 *Γιολούντά* BK : *Γιολουνδά* C || 228 *μάχαιραν* CK : *μάχαιρα* B || 233 *Βλαχιά* BK : *Βλαχιὰν* C || 246 *δαλντίσης* scr. : *δαλδίσης* C : *δαλντίσης* BK || 249 *ἀγεψιέ* CK : *ἀνεψιέ* B ||

- ‘Σ τῆς Βλαχίας τὸ ὑβάνι στολαι, τράπεζαι, χαρτιά,
ἢνα ξένον νὰ ξυπάσον λακιόδιὰ τὸν λὲν πλατιά.
- ‘Ἐκεῖ δόκοι καὶ παρόλες, ὑποσχέσεις φιλικαί,
χρυσόν, δρυγυρον μὲ λέξεις, πλὴν σὲ δίδουν τενεκέ.
- 255 ‘Ἐχθὲς γλένδιζε μαζί σου, σήμερον δὲν σὲ λαλεῖ·
τῆς φιλίας των τὸ μέλι εὐθὺς γίνεται χολή.
Χάριν, δῶρον ἢ ίκραμι κάμινεις γιὰ πολιτικόν,
τὰ νομίζουν κατὰ χρέος εἰς αὐτοὺς κανονικόν.
Εἰς τὰ ἔξω ξυπασμένοι, εἰς τὰ ἥθη ἀμαθεῖς,
- 260 κάθε λαμπροφορεμένον ἄγκαλιάζονν παρενθύς.
Κάθε ψεύστης τζαρλατάνος, μάλιστ’ ἀν φορῇ στενά,
κάθ’ ἡμέραν ’ς τὸ τραπέζι τοὺς διδάσκει ἵκανά.
- ‘Αγαποῦσι κάθε ξένον, δέχονται μετὰ χαρᾶς,
πλὴν ἀν εἶναι μουκαλίτης, ἢ τρελλός, ἢ φαρφαρᾶς.
- 265 ‘Αγαποῦσι Φράγκον, Νέμτζον διὰ μὰ διατριβὴ
καὶ Φραντζέζον φωτισμένον, λιβερτίνον, ἀσεβῆ.
Κάθε ξένον ἐλευθέρως ’ς τὸ τραπέζι προσκαλοῦν,
μ’ ἀν δὲν εἶναι τοῦ σκοποῦ των, τὸν ἐμπαῖζονν, τὸν γελοῦν.
Σαρδανάπαλοι εἰς δλα καὶ εἰς πλῆθος φαγητῶν·
- 270 γεῦμα, δεῖπνον, εἰς καθένα τὸ τραπέζι ἀνοικτόν.
Εἰς κάθε τραπέζι βλέπεις φαγητῶν ὑπερβολές,
πλὴν νὰ δυῆς τὸ μαγειρεῖον, χοιροκούμασο τὸ λές.
Δυὸ - τρεῖς μάγειροι Τζιγγάνοι, μαῦροι δαίμονες νυκτός,
ἀν τοὺς δυῆς ’ς τὸ μαγειρεῖον θὲ νὰ σ’ ἔλθῃ ἐμετός.
- 275 ‘Οθεν εἶναι μακρυσμένον ὡς σπιτίον χαβαλές,
ἐπειδὴ βρωμᾶ μακρόθεν, διεγείρει τές χολές.
Ξένων ἀρετὰς δὲν βλέπουν, οὕτε κἄν παρατηροῦν·
ἐλαττώματα μιμοῦνται, τὰ καλὰ δὲν θεωροῦν.
- ‘Σ τὸν Νεμτζᾶν τὴν ἐκστρατείαν μεῖγμα ἔγιν³ ἔθνικὸν
- 280 καὶ μεταβολὴ μεγίστη ’ς τῆς Βλαχίας τὸ ἥθικόν.
“Οθεν ’ς τὴν Βλαχίαν τώρα εἶναι σπάνις ἀρετῶν·
— πλὴν εὐρίσκεις κ’ ἐναρέτονς καὶ τιμίονς ἐξ αὐτῶν —.
Σὺ δὲ μὲ πεπαιδευμένους συμβούλεύον κάθε τι·
φίλοι δυὸ νά ’ναι μαζί σου, ἢ τιμὴ καὶ ἀρετὴ·
- 285 Διὰ μέσον τούτων ἔχεις πρῶτον φίλον τὸν Θεόν
καὶ ὑπόληψιν κερδίζεις ἀπὸ δλον τὸν λαόν.

251 στολαι τράπεζαι χαρτιά CBK : βλέπει τις καὶ τὴν φευτιὰ ex corr. K || 257 κάμινεις CB : κάμεις K || 261 ψεύστης CB : φεύτης K || 267 ἐλευθέρως ’ς τὸ τραπέζι BK : τὸ τραπέζι ἐλευθέρως C || 274 δυῆς BK : δῆς C || 276 διεγείρει ταῖς χολαῖς CBK : ὡς ‘Ερραίκος χαλές ex corr. K || 282 τιμίονς CK : τιμήτους B ||

- "Αν περὶ δικαιοσύνης, κριτηρίων καὶ κριτῶν
σὲ εἰπῶ, πρέπει νὰ γράψω ραψῳδίας ἑκατόν.
Νομικὴν δικαιοσύνην 'ς τὸ μεζάτ' ἔκει πωλοῦν.
- 290 'ς τοὺς κριτὰς ποιὸς δίδει δῶρα θὰ κερδίσῃ δεκαπλοῦν.
Λέγοντ, ἀν δὲν λάβοντ δῶρα, πτωχοὶ δὲν ἀδικηθοῦν,
μπούτην, σάλι καὶ σαμούρια πόθεν θὲ νὰ πληρωθοῦν ;
Εἴδα κρίσεις κρινομένων, ἀδικίας πλιὸ φρικτάς,
μὲ ρουσφέτι ἀπ' τὴν μότην νὰ τραβοῦσι τοὺς κριτάς.
- 295 "Αρχοντές τινες τὰ μούλκια τῶν πτωχῶν καταπατοῦν
μ' ἀπειλάς, ψευδολογίας εἰς αἰώνας τὰ κρατοῦν.
- "Αν τὰ δρφανά, ἡ χήρα, κινηθοῦν μὲ ἀγωγήν,
ποῖος νὰ καταδικάσῃ μέγαν ἀρχοντα 'ς τὴν γῆν ;
— Πλὴν αὐτοὺς καταδικάζει κριτῆς ζώντων καὶ νεκρῶν
300 μ' ὄλεθρον τῶν δσπιτιῶν των καὶ μὲ θάνατον πικρόν. —
"Ο πτωχός, ἀν ἀδικῆται, ποῦ τὸ δίκαιον νὰ 'βρεῖ ;
Οἱ κριταὶ λαμβάνοντ δῶρα, γίνονται πτωχῶν ἐχθροί !
Γιὰ νὰ κρίνωσι δικαίως ἔχοντ αὐλικὸν λουφέ,
δμως εἰς αὐτοὺς δὲν φθάνει γιὰ τζιμπούκια, γιὰ καφέ.
- 305 "Οθεν διὰ βοηθείαν δίδεται μουσααδὲς
ἀπὸ δῶρα κρινομένων ώς ἐπικερδῆς μαδδές.
Καὶ δαλίπηδες πενήντα, 'ς τὰ δσφίκια αὐτά,
πλὴν κερδίζει δστις ἔχει καὶ ριτζὰ νὰ τὸν βαστᾶ.
- "Αν ἵσπράβνικος δὲν ἔχῃ κάν ιδέαν νομικήν,
310 φθάνει εὐγενής νὰ εἶναι κατὰ τάξιν τοπικήν.
- 'Εκεῖ βλέπεις καθ' ἑκάστην ἐμβριθεῖς ἀναφορὰς
καὶ πτωχῶν ἀδικουμένων ὄλεθρίους συμφοράς.
Καὶ ὁ ἥγεμάν βουλλώνει ώς ἀπόφασιν κοινήν.
« Υμεῖς δψεσθε» τοῖς λέγει μ' εναγγελικὴν φωνὴν.
- 315 "Ασωτον πολυτελεῖαν δύο μούλκια δὲν ἀρκοῦν·
τινὲς μὲ τὴν ἀδικίαν τόσα ἔξοδα νικοῦν.
"Εξ ἀρχῶντων ἀν τις μάθῃ πέντε λέξεις νομικὰς
ἔκει γίνετ' ἄλλος Σόλων καὶ Λικούργος καὶ Φωκᾶς.

289 μεζάτ' CK : μεζάτι B || In marg. v. haec scripta sunt : 'Ο συγγραφεὺς κατά τινος δγανακτήσας, ίσως τοιούτου, πληθυντικῶς καταχρίνει τὴν ἀδικίαν CBK || 294 ρουσφέτι ἀπ' τὴν B : ρουσφέτ' ἀπὸ τὴν CK || 295 ἀρχοντές... καταπατοῦν CBK : "Αρχοντές καὶ μεγιστάνες μούλκια τῶν πτωχῶν πατοῦν ex corr. K || 305 διὰ βοηθείαν CB : γιὰ οικονομίαν et supr. lin. διὰ βοηθείαν K || Post v. 314 primum Τοῦτ' ἀδύνατον νὰ πάνη ἥγεμάν κοινὸς πατήσ, | πλὴν κατακλυσμὸς ἀν ἔλθῃ, Πενταπόλεως τὸ πῦρ ser., deinde man. recent. del. K : om. CB || 316 τινὲς CB : ὅθεν et supr. lin. τινὲς K ||

- 320   Οὐθενὶς δωροληψία πολλῶν εἶναι χαρακτήρ,
δαίμων τοὺς πλανᾶ μὲ τοῦτο, ἀδικίας ὁ πατήρ.
Καὶ κακῶς νὰ ἰατρεύσοντα συνειδότος τὴν πληγὴν
κράζοντα μιὰ ἔνδοπινάκα καὶ τοὺς ἐξομολογεῖ.
Καὶ εὑρέθη τὸ σεκρέτο ν' ἀφεθῆ κάθε κακὸν
σαραντάρια νὰ δίδουν εἰς μπεκοῦν πνευματικόν.
325   Μυστικὴν τιν' ἀθεῖαν ἵσως ἔχουν μερικοί·
μὲ αὐτὸν παρηγοροῦνται. Ὡ, τυφλότης ψυχική!
«Περὶ κρίσεως μελλούσης, ἀναστάσεως νεκρῶν
ποῖος εἶδε, τίς ἡξεύρει;» μὲ εἴπεν ἑνας φλυαρῶν.
Τοὺς κρημνίζεις ἡ ἀδικία εἰς ἀσέβειαν δεινήν.
330   δὲν ψηφοῦν μέλλουσαν κρίσιν, κόλασιν παντοτινήν.
«Ἐχομὲν ἔξοδα μεγάλα», λέν, «θὰ ζοῦμεν ἀρχοντικά·
χωρὶς δῶρα κριτομένων θὰ ζητοῦμεν σαδακά.»
Ἄλλ' εἰς ἀρχοντας ἀδικούς καὶ ἐνδόξους καὶ παχεῖς
εἶδον νὰ ἐλθῇ θεόθεν δλεθρος πολλὰ ταχύς.
335   Τὰ περὶ μακροθυμίας ἐμελέτησες καλά·
ἄλλ', ἐὰν παρατηρήσῃς, βλέπεις θαύματα πολλά.
Πλούσιοι καὶ μεγιστάνες, ἐνδοξοὶ καὶ συνετοὶ
χάθησαν ἐντὸς δλίγον καὶ δ πλοῦτος καὶ αὐτοί.
Βλάχοι Βλάχους ἀδικοῦσιν, ως ἔχθροὺς τοὺς τυραννοῦν,
340   τοὺς δμογενεῖς παιδεύοντα, παντελῶς δὲν τοὺς πονοῦν.
Τὰ χισμέτια τῆς τξάρας τάγοράζοντα μὲ πολλά,
μὲ ἀρπαγήν, μὲ δυναστείαν νὰ κερδίσουν τὰ διπλᾶ.
Ἄν δὲν ἥτον τὸν Βλαχίαν ἡγεμόνες μὲ ἴσχύν,
ἔβγαναν οἱ ἐπιστάται τοῦ λαοῦ καὶ τὴν ψυχήν.
345   Καὶ φιλάνθρωποι αὐθένται μὲ φευδεῖς ἀναφορὰς
ἀπατῶνται· ἀγνοοῦσι τῶν πτωχῶν τὰς συμφορὰς!
Ἄλλ' ὁ νῦν χρυσοῦς αὐθέντης, μεγαλόνους ἡγεμών,
ἀρετῆς, δικαιοσύνης ζηλωτὴς καὶ κηδεμών,
πάντων τῶν ἀδικούμενων εὐμενέστατος πατήρ
350   τὸν Βλαχίαν καταλάμπει ὡς ὑπέρλαμπρος ἀστήρ.
Μέγα καύχημα τοῦ γένους, ἡγεμόνων καλλονή!
Παγκοσμίως τοῦτο ψάλλει κάθε γλῶσσα καὶ φωνή.
Ἄδικαν ἐξαλείφοι ἀπὸ τῆς Βλαχιᾶς τὴν γῆν

319 πολλῶν CB : κριτῶν et supr. lin. πολλῶν K || Post v. 338 primum Καὶ αὐθέντας φιλανθρώπους μὲ φευδεῖς ἀναφορὰς | ἀπατ(οῦν) καὶ ἀγν(οοῦσι) τῶν πτωχῶν τὰς συμφορὰς (et ex corr. Ἄν ίδης τοὺς ἴσπραβνίκους καὶ ζ[...] τῶν [...] | βλέπεις ἀσεβεῖς τυράννους νὰ ροφοῦν αἷμα πτωχῶν) scr., deinde man. recent. del. K : om. CB || 350 ὑπέρλαμπρος BK : ὑπέρτατος C || 353 ἐξαλείψει scripsi : ἐξαλείψει BK : ἐξαλείψαι C ||

- ώς ὀλέθριον πανώλην, ώς πολλῶν κακῶν πηγήν,
 355 δις πρὸ χρόνων ἀνυψώθη ἐς τῶν ἡρώων τὸν χορὸν
 ώς κανών δικαιοσύνης· ἀπὸ πείρας φανερόν.
 Κυβερνᾷ θεομιμήτως καὶ πανσέφως διοικεῖ,
 εὐμενῆς φιλανθρωπία ἀρετή τον φυσική.
 Ἐλαμψεν εἰς τὴν Βλαχίαν ὁ αὐτοῦ ἡρωϊσμὸς
 360 ώς φωστήρ δικαιοσύνης, ἀρετῆς ὑπογραμμός.
 Ἐξανέτειλεν εἰς Γιάσι Φοῖβος παμφαοῦς αὐγῆς,
 τώρα λάμπει τὴν Βλαχίαν μὲν ἀκτίνας φωτανγεῖς.
 Ἀνεψιέ, διὰ νὰ ἔχῃς τοῦτον ὑπερασπιστήν,
 εἰς τὰ νεύματά του δεῖξε κάθε δούλευσιν πιστήν.
 365 Πιστός, πρόσθυμος νὰ εἶσαι καὶ μὲν μμάτι ἀνοικτό,
 μὲν τιμὴν νὰ διαρκήσῃς ἐς τὸ ὄφφικιον αὐτό.
 Σώφρων, εὐπειθῆς νὰ εἶσαι, διὰ νὰ εὐαρεστῆς
 πρὸς τοιοῦτον εὐεργέτην, διὰ νὰ προβιβασθῆς.
 Προσφιλής, γλυκὺς νὰ εἶσαι καὶ πρὸ πάντας ταπεινὸς
 370 ἐς τὴν αὐλήν, γιὰ νὰ κερδίσῃς τὴν ἀγάπην καθενός.
 Εἰς τὸ ἔργον σου νὰ εἶσαι μέρα - νύκτ' ἀνελλιπής,
 διὸ εἰς ἐποχὴν τοιαύτην εἴν' ή μόνη σου ἐλπίς.
 Τὸ νὰ τρέχῃς ἄνω - κάτω, — ἀν καὶ μὲ σκοπὸν καλόν, —
 τὴν ὑπόληψίν σου χάνεις, γίνεσθ' ἔνας τῶν πολλῶν.
 375 Ἐχεις γιὰ διατοιβήν σου, εὐκαιρίας ἐγλεντζέ,
 τὴν μελέτην τῶν βιβλίων, εὐανθέστατον μπαχτζέ.
 Ἐκεῖ νομικός τις γέρων, δίκαιος, σοφὸς ἀνήρ,
 κριτής εἶναι ἐπιστήμων, μόνος τῆς Βλαχιᾶς φωστήρ.
 Πλὴν τοιοῦτοι ἐς τὴν Βλαχίαν νὰ λαλήσουν δὲν μποροῦν,
 380 ἐκεῖ προσωποληψίαν καὶ χατίρια θεωροῦν.
 Σὺ δὲ ἀπὸ αὐτὸν νέον ἀκούῃς ὥφελίμους συμβούλας.
 τῶν λοιπῶν νὰ ἀποφεύγῃς φιλικὰς ἐπιβούλας.
 Φεῦγε μάλιστα τῶν νέων κάθε συναναστροφήν,
 πλὴν γιὰ τὴν πολιτικά σου ἄλλαζε συχνὰ μορφήν.
 385 Ἀν ἀχρείων δώσῃς θάρρος, εἰς σοχπέτι προχωροῦν.
 ἀν σὲ βλέπουν μὲ τοιούτους, δμοιόν τους σὲ θαρροῦν.
 Ἀρχοντας συναναστρέφουν γηραλέους, συνετούς,
 εἴ τι ἄριστον καὶ κρείττον νὰ μανθάνῃς ἀπὸ αὐτούς.
 Πολυποίκιλος δὲ κόσμος, ἀνεψιέ μου ποθητέ·
 390 βίου τρόπον μάθε μόνον καὶ μὴ φοβηθῆς ποτέ.

358 φιλανθρωπία BK : φιλανθρωπίαι C || ἀρετή τον φυσική CB et ex corr. φυσική τον ἀρετή K || 371 σου CK : om. B || 377 in marg. Ὁ Καταρτζῆς Ιωας K : om. CB || 384 τὴν CB : τὰ K || 389 ἀνεψιέ CK : ἀνεψέ B ||

- Πάντ' ἀνάγνωθε βιβλία, ίστορίας καὶ γραφάς,
νὰ φανῆς σοφός, εἰδήμων εἰς τὰς συναναστροφάς.
- ³⁹⁵ Ἐμεῖ φίλους, ὡς προεῖπον, θὲ νὰ εὑρηται ἑκατόν·
νὰ κερδίσῃς τοὺς χρησίμους, ἀν δοι εἶναι δυνατόν,
ἔξ ὅν ἀνδρας χρηστοίθεις καὶ τοῦ κόσμου πρακτικοὺς
διὰ σὲ νὰ ἔχῃς φίλους καὶ τὴν συμβουλὴν ὁ ἀκοῦς.
- ⁴⁰⁰ Ἀπὸ δλοντος μὴν ἐλπίζῃς, ὅντας ξένος ἀτζαμής,
τὰ καθήκοντα νὰ μάθῃς, τοὺς κανόνας τῆς τιμῆς,
ὅτι εἰς τῶν ἐντοπίων τὴν φιλίαν ποιά ἐλπίς;
«Γιολούντα» μὲ εἰρωνείαν δλοι λὲν εἰς δ, τ' εἰπῆς.
Παντελῶς νὰ μὴ πιστεύσῃς ἐκεῖ φίλον καθαρόν,
΄ς τῆς ζωῆς τὰς περιστάσεις νὰ τὸν εὑρῃς σταθερόν.
⁴⁰⁵ Ἀν ὁ φίλος σου μπογιάρης μὲ δουλειὰ προβιβασθῇ,
μὲ ἴκραμι καὶ οὐμούρι ἥγεμόνος ξυπασθῇ,
καὶ ἡ τύχη σου σὲ φέρῃ εἰς μεταβολὴν μορφῆς
καὶ φρονῆς ὁ φίλος ἀρχων σ' ἀγαπᾷ ἕως ταφῆς
καὶ πηγαίνεις γιὰ δουλειά σου ἢ γιὰ νὰ τὸν συγχαρῇς,
παντελῶς δὲν σὲ γνωρίζει καὶ πλανᾶσ' ἀν τὸ θαρρῆς.
Ἐκεῖ βλέπεις τὰ τζοκόια μὲ ἡλβάτη ωτζαλιοῦ,
⁴¹⁰ ἔρωτᾶς γιὰ τὸν ἄγα των καὶ αὐτοὶ θωροῦν ἀλλοῦ.
Εἰς τὸν ἀρχοντα ἐμβαλνεις, — ἀν σηκώσουν τὸν μπερδέ, —
καὶ τὸν βλέπεις φουσκωμένον σὰν κουρκάνον ΄ς τὸν σελτέ!
Ἀν σὲ δγῆ, δταν ἐμβαλνεις, καὶ πατήσῃς τὸν κετζέ,
παρενθὺς τότε γνρίζει καὶ κοιτάζει ΄ς τὸν μπαχτζέ.
⁴¹⁵ Μὲ καλπάκι εἰς τὸ χέρι γιὰ τὸ κέφι του σωτᾶς
καὶ μὲ πρόσωπον ἀστείον ταπεινῶς τὸν χαιρετᾶς.
Ἀν σὲ πῆ τὸ «σκεπασθῆτε καὶ καθῆστε», εἰν' πολύ·
ἐπειτ' ἀναγνώθει γράμμα καὶ ποσῶς δὲν δμιλεῖ.
Καὶ ἐμβαλνει τὸ τζοκόι γιὰ τζιμπούκι, γιὰ γλυκό·
⁴²⁰ μ' ἔνα βλέμμα τοῦ ἄγα του τὸ προφθάνει ἔαφνικό!
— Κ' εἰς Πολίτην είδα τοῦτο, πρώην πάμπτωχον Γραικόν·
ἀρχοντείας κιαφέτι μ' ἔδειξ ἔωσφορικόν! —
Ἀμαθής καὶ ιδιώτης, πρώην δοῦλος χαμερπής,
ἀρχων μὲ δουλειὰ ΄ς τὸ χέρι! Ἀρα ἔχεις τι νὰ πῆς;
⁴²⁵ Ὁθεν ἀπορεῖς, θαυμάζεις ἀν τῷ δντι εἰν' αὐτός,
δστις γλένδιζε μαζί σου δι' ἥμέρας καὶ νυκτός.

397 δλοντος B : ἀλλοντος CK || 399 ποιὰ CK : πιὰ B || post v. 404 primum ἀγκαλὰ τώρα Πολίτης καὶ φωμᾶς καὶ καιξῆς | μὲ φλωριά, μὲ τζιρακλίνι γίνεται ἀρχων καὶ χαρτζῆς scr., deinde man. recent. del. K : om. CB || 406 φίλος CB : φίλων K || 410 αὐτοὶ CK : αὐτοῦ B || 413 δγῆ BK : δγ C || 420 προφθάνει CB : προφάνει K ||

- Μεταμορφωμένον βλέπεις ἔνα τι πρὸ δρθαλμῶν·
ὅπου χθὲς ἥτον τζοκδῖ, ἔγιν' ἄλλος ἥγεμών.
- Τοῦτο τάρξ⁴²⁹ εἶναι Πολίτων, ὡς τῷ ὅντι εὐγενῶν,
430 ὅπον βλέποντι καθ' ἐκάστην μεμοργέτ⁴³¹ Ὁθωμανῶν! —
- “Οθεν γράφει, σημειώνει, μελετᾷ ὁ τζελεπῆς,
νὰ μὴ λάβῃς εῦκαιριαν λακούδι νὰ τὸν εἰπῆς.
- ⁴³⁵ *Εξαφτα γνωστὸς μπογιέρης ἔρχεται γιὰ συντροφιά·
τότ⁴³² εὐθὺς κτυπᾷ τὰς χεῖρας « φέρε τάβλι καὶ χαρτιά! »,
ἔως νὰ ἐλθοῦν καὶ ἄλλοι διὰ μπάγκο συντροφιά,
μερικοὶ διὰ νὰ βάλοντι εἰς τὰ σπίτια των φωτιά.
- *Εξω ἀνθρώποι προσμένοντι ὑποθέσεις ἐκατόν·
λέν, « Ἑλ⁴³³ αἴριον », οἱ δοῦλοι, ὃν τι λάβοντι ἔξι αὐτῶν.
Μπάγκο, φαραὼ, γκιουρδούμι δστις παῖς⁴³⁴ εἶναι δεκτός.
- 440 Φράγκος, Νέμτζος καὶ σουρτούκης ἐκεῖ εἶναι θαυμαστός.
Καὶ σὺ τότε, ἀν ἐβγάλης δύο - τρεῖς χεριὲς φλωριά,
γιὰ νὰ παίξῃς, σ' ἀγκαλιάζεις δλη τους ἥ συντροφιά·
εἰ δὲ στέκεις σὰν τὸ ξύλο, ἔως οὖς νὰ βαρεθῆς,
ἀν σὲ δγιοῦν, δπόταν φύγης, « δοῦλός σας » σὲ λέν εὐθύς.
- 445 Τότ⁴³⁵ ἀν ἔχῃς καὶ νὰ λάβῃς, δὲν σὲ μένει πλιὰ ἐλπίς
οὔτε χρέος νὰ ζητήσῃς, οὔτε κάν ωτζά νὰ πῆς.
Ταῦτα πάσχουν δλ⁴³⁶ οἱ ξένοι, δσοι ἔζησαν πλατιά,
ἀπὸ ἄλλας αὐθεντίας ἔμειναν ἐκεῖ φυτειά.
- *Σ τὴν Βλαχιὰ καταφρονοῦσι ξένοι καὶ χωρὶς δουλειά·
450 χωρὶς ἀρχοντεῖαν, χάλια· ἐκεῖ νὰ μὴ ζήσῃς πλιά.
- *Αν πηγαίνῃς σ τὴν κοκδνα, ποὺ σ' ἐλάτρευεν ἔχθες,
οἱ δουλεῦτρες « νοὺς ἔ γκάτα κοκονίτζα » λέν κι αὐτές.
Μέσα εἶναι λιψικάνοι καὶ κονμάσια μὲ φορτιά,
ὅπου βερεσὲ πωλοῦσι καὶ τὰ γράφουντι εἰς χαρτιά.
- 455 Τώρα, μετὰ τὴν εἰσίρηνην, ἔμειν⁴³⁷ ἔγας πειρασμός,
χαρτιά, λοῦξον, ἀσωτεία καὶ σαρδαναπαλισμός.
Γιὰ σπατάληγ, ἀσωτείαν, μιὰ μονσία δὲν ἀρκεῖ·
βερεσὲ τᾶλλ⁴³⁸ ἀγοράζουν γιὰ συνήθειαν κακή.
- Δι' αὐτὰ κατ' ἔτος δίδοντι ἵντερέσσοντον χρονικόν·
460 λιψικάνοντος ἀναπαύοντος μὲ σινέτια τῶν μουλκιῶν.
Εἰ τι ἕρδισεν ὁ ἀρχων, τά χασεν εἰς τὰ χαρτιά,

429 τάρξ⁴²⁹ C : τάρτζ⁴³⁰ BK || 436 τῶν CB : τον K || 441 χεριαῖς CB : χειριαῖς K ||
444 σὲ δγιοῦν K : σὲ δγοῦν C : σεϊδοῦν B || Post v. 444 primum [...] οἱ αὐθένται ἔχοντι
εὐγενεῖς ἐκεῖ· | πλὴν οἱ Βλάχοι τοὺς μιμοῦνται ὡς ἀνθρώπους πιθηκοὶ scr., deinde man.
recent. del. K : om. CB || 448 ἀπὸ ἄλλας αὐθεντίας C : ὑπὸ ἄλλας αὐθεντίας B : ἀπὸ ἄλλας
αὐθεντίας K ||

- * ξώδενσεν εἰς ἐγλεντέδες, ἔφαγ* ἔζησε πλατιά.
 Καὶ προσμένει πάλιν ἄλλην ἀρχοτελαν μὲ δουλειά,
 νὰ κερδίσῃ, νὰ πληρώσῃ νέα χρέη καὶ πάλιά.
 465 Τῆς Βλαχίας ἡ φιλία γυμνὴ λέξις καὶ σαπρά,
 ἀνεψιέ, νὰ μὴ πιστεύσῃς δτὶ εἶναι σταθερά.
 * Αγκαλὰ τὸ πλεῖστον μέρος ἔντιμ* εἶναι εὐγενεῖς,
 συνετοί, πεπαιδευμένοι, νὰ τοὺς σέβεται κανεὶς.
 * Αγ. τὰ περὶ τῆς θρησκείας ἔξετάσῃς, ἀπορεῖς:
 470 εὖσεβελας θεωρίαν εἰς ὀλιγοστούς θὰ *βρεῖς,
 δτ* εἰς μερικοὺς ἀκμάζει ἀθεῖα πρακτική,
 ἔχουν πίστιν χωρὶς ἔργα καὶ Θεὸν ως θθυμικοί.
 Γιὰ μαρτίαν εἰς τὰς μόδας καὶ φλωριὰ διὰ χαρτιά,
 * σ τὴν ψυχήν τους βάζουν φλόγας καὶ εἰς τοὺς πτωχοὺς φωτιά.
 475 * Η ἴσχυς ἐκ* εἶναι νόμος, ἀδικία, ἀρπαγή,
 πολυτέλει* ἀσωτεία, δλαν τῶν κακῶν πηγή.
 Πλὴν τάδικως κερδαιμένα, θὰ τὰ βλέπῃς προφανῶς,
 εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀρχόντων εὖθες γίνονται καπνός.
 Διὰ γοῦνες καὶ καρέτες καὶ τραπέζια καὶ χαρτιά,
 480 σπίτια, μούλκια * σ τὸ μεζάτι, μερικοὶ νὰ ζοῦν πλατιά.
 Δὲν ἀποῦς ἔκει θρησκείαν, οὔτε λόγον ἀρετῆς,
 δθεν νέοι νέες εἶναι * σ τὸ κακὸν ἐπιρρεπεῖς.
 Πίστιν, δόγματα θρησκείας ἡ κατήχησιν τινα
 νὰ διδάσκονται * σ τὴν Βλαχίαν δὲν ἔφάνη πουθενά.
 485 Εἰς σοχπέτι οὔτε λέξις περὶ ἐντολῶν Θεοῦ
 φυσική ἡ γλωσσαλγία εἰν* ἔκεινον τοῦ λαοῦ.
 * Όλοι ἔχουν διδασκάλους καὶ σχολεῖα τοῦ κοινοῦ
 καὶ διδάσκονται οἱ νέοι μύθους τοῦ Λουκιανοῦ.
 Μυστηρίων ἐκκλησίας, γνῶσιν θείων ἐντολῶν
 490 δὲν μαρθάνονται, δὲν ἀκούονται οὐδὲν μάθημα καλόν.
 Προκομμένος, νέος, ἀρχων, τερμπιές, ἀνήρ σοφός
 δὲν πηγαίν* εἰς ἐκκλησίαν, γαλλικὸν δτ* ἔχει φῶς.
 Θεῖον λόγον δὲν ἀκούει ἀπὸ ἀμβωνος κανείς.
 Θεοῦ λόγον ἀγνοοῦσι καὶ παιδία καὶ γονεῖς,

465 τῆς Βλαχίας CB : Τῶν ἀρχόντων et supr. lin. τῆς Βλαχίας K || σαπρὰ CB : σα-
 θρά K || 470 ὀλιγοστούς CB : κανένα δὲν et supr. lin. ὀλιγοστούς K || 471 "Οτ* εἰς μερι-
 κοὺς CB : ἔκει σήμερον et supr. lin. δτ* εἰς μερικοὺς K || 473 μόδας C : μόδες B : μόδαις
 K || 474 φλόγας C : φλόγες BK || post v. 476 primum Δύναμις ίσχυροτέρους νόμος εἶναι
 γενικός, πλούσιοι πτωχούς γυμνώντων, ἀδικοῦν τυραννικῶς scr., deinde man. recent.
 del. K : om. CB || 479 Διὰ CB : Διὼ K || καρέταις CK : καρέτας B || 480 μερικοὶ CB :
 μόνον γιὰ et supr. lin. μερικοὶ K ||

- 495 δθεν νέον εἰς τὰ θεῖα δὲν θὰ δυῆς μὲ προκοπή·
ἐκεῖ περὶ εὐσεβείας εἶναι ἄκρα σιωπή.
Τὸ σοχπέτι τῶν συνήθως αἰσχρὰ εἶναι λακιρδιά,
λόγιος ἀρσίζικα γονέων, νὰ γλενδίσουν τὰ παιδιά.
Κατακρίσεις, γλωσσαλγίαι κάθε συναναστροφή,
500 τὴν συκοφαντίαν ἔχουν μεζελκι καὶ τροφή.
Τοῦτο γίνεται σχολεῖον εἰς τάθωά των παιδιά,
τὰ δποῖα ἀνατρέφει κακῶν δούλων συνοδιά.
Εἰδος ἀπειθειαν τῶν νέων ὑπὲρ ἐννοιαν νοός,
τὸν διδάσκαλον νὰ δείρῃ ἐνδες ἀρχοντος υἱός.
505 Σέβας, συστολὴν καὶ φέβον καὶ θρησκείας ἡθικὸν
δὲν μανθάνουν, δθεν κλίνουν ἢς τὸ ζωῶδες φυσικόν.
Παραιτοῦν ἀχρείων δούλων τὴν αἰσχρὰν ἀνατροφὴν
καὶ πληρώνουν κατζαούνην διὰ συναναστροφήν.
Καὶ μανθάνουν δέκα χρόνους ἔνα - δυὸς ἑλληνικά,
510 ἄλλους τόσους ἢς τὸν Φραντζέζον πέντε λέξεις γαλλικά!
Ἄπ' ἐκεῖνον πλιὰ μανθάνουν τῆς θρησκείας τὰς ἀρχὰς
εἰς δλέθρια βιβλία, εἰς φθοροποιὰς πηγάς.
Λέγουν· «ἔχομεν βιβλία καὶ ρομάντζα γαλλικά·
δλα τᾶλλα τὰ βιβλία εἶναι μελαγχολικά.
515 Εἴμεθα πεφωτισμένοι, φιλοσόφων μαθηταὶ
καὶ οἱ συγγραφεῖς οἱ πωῷη ἥτον δλ' ὑποκριταὶ!»
Καὶ ἢς τὴν Πόλιν πολλοὶ νέοι ἀρχισαν νὰ φωτισθοῦν,
ἀπὸ Γάλλους ἀθεῖας δόγματα νὰ διδαχθοῦν.
Καὶ πατοῦ φνγάδες Γάλλοι μᾶς διδάσκουν φωτισμόν·
520 τῆς πατρίδος των σοφία ἔφερεν ἀφανισμόν.
Ἔκκλησίας καὶ τηστείας, προσευχὰς καὶ τὰ λοιπὰ
κάθε νέος φωτισμένος ἢς τὸ ἔξῆς δὲν ἀγαπᾷ.
Χαλταοῖζον διδασκάλοι, λὲν κι ἀδίδακτοι γονεῖς·
«ήμεις εἰδαμεν Φραντζέζους, Νέμιτζους, Ρώσους εὐγένεις·
525 πλέον εἰδαμ? Εὐρωπαίους καὶ Φραντζέζους εύμαθεῖς·
οἱ διδάσκαλοι οἱ Ρωμαῖοι εἶναι δλοι ἀμαθεῖς!»
“Ολ’ οἱ νέοι καὶ αἱ νέες ταῦτ’ ἀκούνον μὲ χαρά·

495 δυῆς BK : δῆς C || προκοπή BK : προκοπὴν C || 496 εἶναι BK : ἔχουν C || ἄκρα σιωπὴ BK : ἄκραν σιωπὴν C || 498 λόγιος CB : λόγιος K || 502 κακῶν δούλων συνοδιά CB : κακῶν δούλων συνοδιά et supr. lin. Κατζιβέλων συντροφιά K || post v. 502 primum Κακῶν ἥθος τινῶν νέων εἰς βιβλίον δὲν χωρεῖ (et ex corr. Τὸ κακόθεος τῶν νέων εἰς βιβλίον δὲν χωρεῖ) | Δημοσθένης, ἀν ἐξοῦσε, νὰ ἐκφράσῃ δὲν μπόρει scr., deinde man. recent. del. K : om. CB || 507 ἀχρείων δούλων CB : Κατζιβέλων et supr. lin. ἀχρείων δούλων K || 518 δόγματα CB : λύμπερα et supr. lin. δόγματα K ||

ώς πανώλη διεδόθ' ἢ τῶν ἥθῶν διαφθορά.

“Ἄν διδάσκαλός τις Ἐλλῆν διδαχθῇ τὰ γαλλικά,

530 ώς φιλόσοφος κηρύττει δτ' εἰν' δλα φυσικά.

Κατζαούνηδες χυδάῖοι, ἃς τὴν θρησκείαν των τυφλοί,
χάλτια, μύθους τοὺς διδάσκοντ, βαρβαρότητα πολλή.

Καταλένοντος οἱ τοιοῦτοι, κρέας τρῶν ἀραδικῶς·

«ἀδικία, ἀσελγεία», λέγοντ, «νόμος φυσικός!»

535 Λόγος τοῦ Εὐαγγελίου καὶ κανὼν εἰν' δχληρός
εἰς ἐκείνους ποὺ φωτίζοντ φλόγες γαλλικοῦ πυρός·

Κι οἱ γονεῖς των κατ' ὅλιγον δρχισαν νὰ φωτισθοῦν,

ἢ τὲς σαρακοστὲς νὰ τρώγοντ φρέας, νὰ μὴν ἀρρωστοῦν.

“Οθεν μὲ αὐτὰ τὰ φῶτα, μὲ φραντζέζικα χαρτιά,

540 ἀναιδῶς οἱ νέοι βάζοντ εἰς τὰ σπίτια των φωτιά.

“Αγκαλὰ κ' ἐκεῖ ενρίσκεις τινὰς νέους ενσεβεῖς
καὶ μπογιέροντ, — πτωχοὺς δμως, — εἰς τὰ θεῖα εὐλαβεῖς.

“Εγώ γράφω στίχουργαν κατὰ νέων μερικῶν,
εὐγενῶν, πεφωτισμένων, ἐντοπίων καὶ Γραικῶν,

545 δσοι δίδουν εἰς Φραντζέζους τὰ ἀδίδακτα παιδιὰ
καὶ ἀσέβειαν μανθάνοντ ἀπ' ἀχρείων συνοδιά·

καὶ φιλούνται νηπιόθεν ἢ ἀσέβεια αὐτῶν,

ἄντη καὶ μάθουν ἐπιστήμας, διαλέκτους ἐκατόν.

Οἱ φομαντζολόγοι νέοι, φωτισμένοι εὐγενεῖς,

550 οὖτε πίστιν εἰς τὰ θεῖα, οὖτε σέβας εἰς γονεῖς.

Γαλλικὰς ἴδεας ἔχοντ, σύστημα δογματικόν,

ν' ἀπολαύσοντ ἐλευθέρως εἰ τ' εἰς νέους φυσικόν.

Νέοι γίνονται τῆς μόδας καὶ φιλόσοφοι εὐθύς,

ἐναρέτους διδασκάλοντ ἀποδείχγοντ ἀμαθεῖς.

555 Μηραμπώ, Ρουσσώ, Βολταίρον, ἐγκαυχῶνται μαθηταί,
ἄντη καὶ δὲν τοὺς ἐννοοῦσιν, οὖτ' ἀνέγγωσάν ποτε.

Οἱ διδάσκαλοι οἱ Φραντζέζοι μὲ τοιούτους μαθητὰς

ἔλκουσιν δλους τοὺς νέους καὶ τοὺς κάμνοντ μιμητάς.

“Ολοι χαίρονται νὰ βλέπουν φωτισμένους εὐγενεῖς

560 καὶ πλονσίως ἐξοδεύοντ οἱ ἀνόητοι γονεῖς.

532 πολλὴ C : πολλὴν B : πολλὴν ετ εχ corr. πολλὴ K || 533 καταλύοντος οἱ τοιοῦτοι CB : καταλύοντι παρρησίᾳ ετ εχ corr. καταλύοντας οἱ νέοι ετ καταλύοντι οἱ τοιοῦτοι K || 536 in marg. Φυγάδες τῆς Γαλλίας διδάσκαλοι κακοήθεις τινὲς καὶ ἀθρησκοι τότε δύντες CBK || 539 Φραντζέζικα CB : φραντζέζικα K || 531 in marg. δ συγγραφεὺς δγραφε ταῦτα ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς Γαλλικῆς ἀποστασίας CB : δ συγγραφεὺς . . . τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως K || 555 Μηραμπώ CB : Μεραμπώ K || Βολταίρον CB : Βουλταίρον K || 558 κάμνοντ C : κάμνοντ BK ||

'Αλλ' αὐτοὶ ἀφοῦ πεθαίνοντ, ἀπομένοντο οἱ νῖοι
πατρικῆς περιουσίας ἔμπειδοι φθοροποιοι.

"Ολα τοῦ σπιτιοῦ τὰ μούλκια διὰ χρόνους ἔξι ἑπτὰ
εἰς τὸν ἀρετάση δίδουν, γιὰ νὰ λάβοντ μετρητά,
565 δτι ἡ διδασκαλία ἔχει νέα ἥθικά,

θέλει ζεύκια κ' ἐγλεντζέδες καὶ τὰ ἄλλα φυσικά.

Εἶναι τολμηρός, αὐθάδης, συμβούλη δὲν τὸν νικᾶ,
λέγει· «εἷλμαι φωτισμένος, δμιλῶ καὶ Γαλλικά!»
Νέος ἀν δὲν ἔδιδάχθη κατὰ τύχην του κακήν

570 σπιτικήν οἰκονομίαν καὶ θρησκείας ἥθικήν,
ὅθεν μὲ φλωριὰ 'ς τὲς τζέπες κάθε 'μέρα καὶ βραδειὰ
εὐθυμεῖ καὶ ἐγλενδίζει, κάμνει ἔξοδα βαριά.

Καὶ, ἀφοῦ καταναλώσῃ εἴ τι ἔχει πατρικὸν
εἰς πᾶν εἶδος εὐθυμίας, εἰς τὸν νέον φυσικόν,

575 τότε πλέον καταφεύγει εἰς προικὸν γυναικός,
νὰ χαρῇ, νὰ ἐγλενδίζῃ μὲ τὰ γρόσια τῆς προικός.

"Οθεν καὶ ὁ κοκονάσης περπατεῖ 'σὰν μπεῖζαδές,
συνοικέσιον καὶ γάμος εἰν' ὁ μόνος του μαδδές.

Μπούτκα, ἄλογα καὶ σάλι, δτι μὲ χρυσὸν χασέ,
580 σελιμιέδες καὶ σαμούρια τάγοράζει βερεσέ.

Τότε γίνεται τῆς μόδας ἔνα θέαμα καινόν,
πάντα τρέχει εἰς τοὺς πόδας, 'σὰν νὰ εἰν' ἔξω φρεγῶν,
εἰς σοχπέτια καὶ χαρτία 'μέρα-νύκτα 'σὰν τρελλὸς
τὴν καλλοντζικιὰ νὰ δειξῃ ὡς ὠραῖος καὶ καλός.

585 Συγγενεῖς δλεθρον νέων καθ' ἐκάστην θεωροῦν·
οὗτε λέξιν δὲν λαλοῦσι, μάλιστ' ἀδιαφοροῦν.

Καὶ οἱ δάμες, δποὺ βλέποντ τέτοιαν καλλοντζικιά,
«τέτοιους νέους», λὲν, «δὲν ἔχει οὔτε Πόλις 'ς τὴν Τουρκιά».

Υἱὸς κ' ἔγγονος ἀρχόντων, κοκονάσον προκοψίτον·

564 ἀρετάση BK : ἀρινδάση C || 566 κ' BK : καὶ C || 572 εὐθυμεῖ CB : εὐθυμοῦν
et ex corr. εὐθυμεῖ K || ἐγλενδίζει CB : ἐγλενδίζοντ et ex corr. ἐγλενδίζει K || κάμνει
ἔξοδα CB : καὶ πληρώνουσι et supr. lin. κάμνει ἔξοδα K || 573 καταναλώσει CB : κατα-
ναλώσουν et ex corr. καταναλώσει K || ἔχει CB : ἔχοντ et ex corr. ἔχει K || 575 κατα-
φεύγει CB : καταφεύγοντ et ex corr. καταφεύγει K || 576 χαρεῖ CB : χαροῦν et ex corr.
χαρεῖ K || ἐγλενδίζει CB : ἐγλενδίζοντ et ex corr. ἐγλενδίζη K || 577 καὶ ὁ CB : κάθε et
supr. lin. καὶ δ K || 580 ἀγοράζει CB : ἀγοράζοντ et ex corr. ἀγοράζει K || 581 γίνεται
CB : γίνονται et ex corr. γίνεται K || 582 τρέχει CB : τρέχουν et ex corr. τρέχει K || πόδας
CK : πόδους B || 583 σοχπέτια CB : σοχπέτι K || τρελός CB : τρελοὶ et ex corr. τρελός
K || 584 δειξη CB : δειξοῦν et ex corr. δειξη K || ὡς ὠραῖος καὶ καλός CB : τάλλα τὶς
τὰ δμιλεῖ et supr. lin. ὡς ὠραῖος καὶ καλός K || 586 ἀδιαφοροῦν CB : ἀδιαφορεῖ et ex
corr. ἀδιαφοροῦν K || vv. 587 - 588 CB : post v. 590 K ||

590 δλες λέν· « ὅποια τὸν πάρη μάρε δάρου ἢ γκασίτον ».

« Οσα κάλλη τοῦ προβάλλον, αὐτὸς ἀδιαφορεῖ,
μετρητὰ ζῆτεī πονηγγία, ἄλλο τι δὲν θεωρεῖ.

Πονηγγιά, μούλκια τὸν προβάλλον οἱ ταλαιπωροὶ γονεῖς,
παρακλήσεις, ὑποσχέσεις ἢ τοῦ γαμβροῦ τοὺς συγγενεῖς,
595 οἱ γονεῖς ἀπ' τὸν γιανᾶ τῶν νὰ τινάξον τὸν μπελιᾶ,
χωρὶς ἄνδρα δὲν μποροῦσι ιδρην νὰ βαστάξον πλιά.

Κάθε τζελεπῆς φουσκώνει μὲν ἔνα σπίτι πατρικόν
μὲν ἔνα μούλκ' εἰς ξένας χεῖρας διὰ χρέος μυστικόν.

600 Προικὸς φύλλα βλέπει τόσα, τὰ ξεσχίζει, τὰ πετᾶ,
ἐπειδὴ πολλὰ πονηγγία δὲν τὸν γράφον μετρητά.

‘Η αὐθάδεια, ἡ τόλμη ἔμειν’ ἐξ ἀνατροφῆς·
σπιτικὴν οἰκονομίαν ἀγνοεῖ ἐως ταφῆς.

‘Ἐκ δανείων τὸ Ἰβάνι ἐνδὲς νέου δυστυχοῦς,
ἢ, δὲν λάβῃ που χισμέτι, νὰ γυμνώσῃ τοὺς πτωχούς.

605 Μούλκια δὲν εἶδον ποτέ τῶν, ἀρεγτάσοι τὰ κρατοῦν
καὶ ὑπερπλούντον ἐκεῖνοι, τοῦτοι ἀεροβατοῦν.

Περιφέρονται ἢ τὴν κούρτην, ἢ τὴν αὐλὴν περιπατοῦν,
διὰ νὰ κυβερνηθῶσι τὰ ὀφφίκια ζῆτοῦν.

610 Πόσοι ἀρχούτες Πολῖται κόρες ἔπινξαν ἐκεῖ
εἰς ἀχρείων νέων χεῖρας! Τύχη εὐγενῶν κακῆ!

Ἐδύγενῶν Πολίτων κόρες, σῶμα, πνεῦμ' ἀγγελικόν,
ἄνδρας ἔλαβον ἀχρείους μὲ ἀχρείου ήθικόν.

Μερικῶς, ἀγαπητέ μοι, δμιλῶ· μὴ πειραχθῆς·
ἐκεῖ εἴται τινες νέοι σώφρονες καὶ εῦμαθεῖς.

615 ‘Οταν νυμφευθῆ καὶ λάβῃ κόρην μὲ πονηγγιὰ πολλά,
γάμους δουναρμὰ κονρδίζει, νὰ ποῦν δλοι « μασαλλά! »

Τότε ἡ παραλνσία φθάνει εἰς ὑπερβολὴν
εἰς φορέματα καὶ μόδες καὶ εἰς κονακιοῦ στολήν.

Νὰ τὸν δγῆς τότε μὲ γρόσια μπεῖζαδὲ θὰ τὸν θαρρῆς·

591 τοῦ CB : τοὺς et ex corr. τοῦ K || αὐτὸς CB : αὐτοὶ et ex corr. αὐτὸς K || ἀδιαφορεῖ CB : ἀδιαφοροῦν et ex corr. ἀδιαφορεῖ K || 592 ζῆτεī CB : ζῆτοῦν et ex corr. ζῆτεī K || θεωρεῖ CB : θεωροῦν et ex corr. θεωρεῖ K || 593 τὸν CB : τοὺς et ex corr. τὸν K || προβάλλον BK : προσφέρον C || 595 ἀπ' CK : ἀπὸ et ex corr. ἀπ' B || 598 μούλκ' CK : μούλκι' B || 599 τὰ πετᾶ K : τὰ πετᾶ ex corr. pro τὰ ἀπετᾶ B : τ' ἀπετᾶ C || 602 ἀγνοεῖ CB : ἀγνοοῦν et ex corr. ἀγνοεῖ K || vv. 609 - 612 CB : post v. 614 K || 611 πολίτων BK : Πολίτῶν C || 612 ἀχρείον CB : Τζιγγάρων et supr. lin. ἀχρείον K || 615 νυμφευθῆ CB : νυμφευθοῦν et ex corr. νυμφευθῆ K || λάβῃ CB : λάβουν et ex corr. λάβῃ K || 616 κονρδίζει CB : κονρδίζονν et ex corr. κονρδίζει K || 619 τὸν CB : τοὺς et ex corr. τὸν K || δγῆς BK : δῆς C || τότε CK : ποτὲ B || μπεῖζαδὲ C : πεῖζαδὲ BK || τὸν CB : τοὺς et ex corr. τὸν K ||

- 620 μὲ τὴν νύμφην ζῆ ἐνδόξως διὰ μῆνας δυὸς ἢ τρεῖς·
 Συχνὰ λέγει τὴν κοκόνα νὰ μὴ δείχνῃ χωριατιά,
 μὲ δύοντας νὰ γελᾷ, νὰ παιζῃ, νὰ χαρῇ στὴν συντροφιά.
 «Τώρα ἡλθον Νέμτζοι, Ρούσσοι· θὲ νὰ ζήσωμεν πλατιὰ
 καὶ ἡμεῖς ως Εὐρωπαῖοι μὲ ἐγλεντζέδες, μὲ χαρτιά.
- 625 Γιὰ νὰ μᾶς λὲν βαρβάρους, οὔτε Βλάχους ἀμαθεῖς,
 τράπεζα μὲ λαοτάρους γιὰ νὰ μᾶς ίδῃ καθεῖς,
 καλοφορεμένους δούλους μὲ καρέτ' ἀρχοτική,
 γεῦμα, δεῖπνον, ὅφφικιάλους, τιμή, δόξα τοπική.
 Εἰς τὸν νέμτζικον τὸν μπάλο νὰ χορεύωμεν κι ἡμεῖς
- 630 λαμπροφόροι, στολισμένοι, νὰ μᾶς χαίρεται κανείς».
 Τότε ἀρχίζουν νοικοστόροι κ' ἔρχονται, πλὴν μυστικῶς,
 καὶ πληρώνονται ιρυφίως μὲ τὰ ἀσπρα τῆς προικός.
 Αὐτὸς τρέχει εἰς τὴν κούρτην, σὰν νὰ ἥτον εἰς δουλειά,
 γιὰ νὰ μάθῃ χαβαδίσα ἢ γιὰ ἔνα τού μπελιά.
- 635 Ἡ κοκόνα μὲ καλέσι νέμτζικον περιπάτει
 πρὸν τὸ γεῦμα στὴ μητέρα, στὸ σεργιάνι τὸ κεντί.
 Καὶ βαστοῦσι τὴν αὐλή των μὲ Τζιγγάνους δεκοτώ,
 μὲ δυσώδεις, αἰσχροὺς κλέπτας ἔχοντες σπίτι ἀνοικτό.
 Στόλνικος βαστᾶ τὸ σπίτι κ' ἔξοδεύει ἀρκετὰ
- 640 ἐξ ίδιων ἢ δαρεῖων κανεὶς δὲν τὸν ἔρωτᾶ.
 Τότε ἀρχίζουν κατ' ὀλλγον νὰ φανῶσιν οἱ πληγές,
 στὴν αὐλήν του καθ' ἐκάστην λιψιάνων οἱ ιρανγές.
 Τότε πλέον συλλογεῖται, τί νὰ κάμη ἀπορεῖ·
 δάνεια, καὶ νὰ ζητήσῃ, νὰ εὑρῇ δὲν ἡμπορεῖ.
- 645 Στὴν ταλαιπωρον κοκόνα δείχνει βλέμμα σκυθρωπὸν
 καὶ καθ' ἁυτὸν ὑφαίνει χαμεροτῆ τινα σκοπόν.
 —Εὖκολα μὲ ἀθώα νέα πάντα κλίνει στὸ κακόν,

620 ζῆ CB : ζοῦν et ex corr. ζῆ K || 621 λέγει CB : λέγοντες et ex corr. λέγει K ||
 626 λαοτάρους CB : λαοτούρους K || 629 χορεύωμεν CK : χορεύσωμεν B || κ' ἡμεῖς C :
 κ' ἡμεῖς BK || 633 αὐτὸς τρέχει CB : αὐτοὶ τρέχοντες et ex corr. αὐτὸς τρέχει K ||
 634 μάθῃ CB : μάθοιν et ex corr. μάθῃ K || χαβαδίσα BK : χαβαδίσια C || ἔνα CB : ἔνας
 K || του CB : τους et ex corr. του K || 637 βαστοῦσι CB : βαστοῦνται et ex corr. βαστᾶ
 K || τὴν αὐλήν των C : τὴν αὐλήν τους B : οἰκονομίαν et supr. lin. τὴν αὐλήν των K ||
 τζιγγάνους CK : τζιγάνους B || 642 του CB : τους et ex corr. του K || 643 συλλογεῖται
 CB : συλλογοῦνται et ex corr. συλλογεῖται K || κάμη ἀπορεῖ CB : κάμονται ἀποροῦνται et
 ex corr. κάμη ἀπορεῖ K || 644 ζητήσῃ εὑρῇ ἡμπορεῖ CB : ζητήσουν εὑροῦν ἡμποροῦν et ex
 corr. ζητήσῃ εὑρῇ ἡμπορεῖ K || 645 δείχνει CB : δείχνονται et ex corr. δείχνει K || 646 ἁυ-
 τὸν ὑφαίνει CB : ἁυτοὺς ὑφαίνονται et ex corr. ἁυτὸν ὑφαίνει K || post v. 646 primum
 Δὲν νοοῦν δτι μιὰ νέα, ἀν καὶ συκοφαντηθῇ | εἴτε ἐξ ἀπροσεξίας ἀνοήτως φωραθῇ scr.,
 deinde man. recent. del. K : om. CB ||

εῦκολα τὴν διαφθείρει τοῦ ἀνδρὸς τὸ ἥθυκόν.—
 Καὶ παρατηρεῖ νὰ εἴρῃ 'ς τὸ γιατάκι τού τινα,
 650 γιὰ νὰ δικαιολογῆται καὶ νὰ λάβῃ ἴκανά,
 ἀνοήτως μ' ἀτιμίαν νὰ γιατρεύσῃ τὸ παρόν,
 νὰ ζητῇ καὶ ἄλλα γρόσια ἀπ' τὸν τάλα πενθερόν.
 'Αλλ' αὐτὸς εἰς ἀσωτείαν, εἰς συμπόσια, χαρτιά,
 σπίτι, σύζυγον καὶ μούλκια τὰ ἀφίνει 'ς τὴ φωτιά.
 655 'Η ταλαίπωρη κοκόνα θοητεῖ, τρέχ' εἰς τοὺς γονεῖς,
 λέγει «τυραννοῦμαι, τάκια πῶς καὶ σὺ δὲν μὲ πονεῖς;
 Τὸν ζητῶ τῆς μόδας γούνα καὶ αὐτὸς φιλονικεῖ,
 φεύγει τοὺς χρεωφειλέτας κ' ἐγλενδίζει ἔδω κ' ἔκει·
 ἀγαπᾷ τές κατζιβέλες καὶ ἐμένα μὲ μισεῖ,
 660 χωρὶς ἐντροπήν μὲ λέγει «μ' ἄλλους γλένδιζε καὶ σύ!»
 Μὲ τὰ γρόσια τῆς προικός μουν 'νόμιζα νὰ ζῶ πλατιά,
 αὐτὸς τά 'δωκεν εἰς χρέη καὶ τὰ ἑπαῖξεν χαρτιά.
 Πᾶμε 'ς τὸν μητροπόλετην, ἐγὼ πλιὰ δὲν τὸν βαστῶ.
 μ' ἔδωκες ἀχρείον ἀνδρα, θέλω νὰ τὸν χωρισθῶ.
 665 Κάθε νόκτα τρώγει, πίνει καὶ μεθᾶ, παῖζει χαρτιά
 καὶ ἐμένα μὲ ἀφίνει ξένους νέους συντροφιά.
 Δὲν μὲ κάμνει χρυσᾶ ρόμια, ώσταν νέα νὰ χαρῶ,
 κεντητὸν μαργαριτάρι 'ς τὸ σαρίκι νὰ φορῶ,
 νὰ φορῶ κ' ἐγὼ τῆς μόδας ρούχα ενδωπαῖκά
 670 καὶ μαντέλλο μὲ σαμούρι, μὲ μακρόν, πλατὺ γιακᾶ!»
 Καὶ δὲ πενθερὸς δ τάλας γιὰ τῆς κόρης τὴν τιμήν,
 ἐγλεντζὲ καὶ νὰ μὴ δώσῃ τῶν ἔχθρῶν τον ἀφορμήν,
 τὸν λαμβάνει εἰς τὸ σπίτι μὲ τὴν κόρην του μαζὶ¹
 καὶ τὰ χρέη του πληρώνει καὶ τὸν θρέψει γιὰ νὰ ζῆ,
 675 ή μὲ γράμμ' ἀρχιερέως, —ἔκει εἶναι δυνατόν,—

post v. 648 primum *Eἰς τὰ σπίτια των συνήθως χοροὶ [. . .] φεμπελιό, | τράπεζα, χαρτιά καὶ μέθη 'σὰν νὰ ἡτον καπηλειό scr., deinde man. recent. delevit K : om. CB || 649 παρατηρεῖ εἴρῃ CB : παρατηροῦν εἴρουν et ex corr. παρατηρεῖ εἴρῃ K || τον CB : τῶν et ex corr. τον K || 650 δικαιολογεῖται CB : δικαιολογοῦνται et ex corr. δικαιολογεῖται K || λάβῃ CB : λάβουν et ex corr. λάβῃ K || in marg. δ στιχουργός δριλεῖ ἐν μέρει κατά τινος ἐμπαθῶς ισως CBK || 651 γιατρεύσῃ CB : γιατρεύσουν et ex corr. γιατρεύσῃ K || 652 ζητῇ CB : ζητοῦν ἔτι ex corr. ζητῇ K || post v. 652 primum 'Αναιδῶς ἀπὸ τὴν νέαν μετ' αἰσχρότητος πολλῆς | γρόσια τὴν ζητοῦν μὲ βίαιη ὅτι εἶναι μοιχαλίς! | 'Επειδ' ή ἀραιόχυντια ἔκει εἶναι εἰς ἀκεψή | τινὲς νέοι ἀτιμίαν νὰ [deb. τὴν?] δοξάζουν ὡς τιμήν scr., deinde man. recent. delevit K : om. CB || 653 αὐτὸς CB : αὐτοὶ et ex corr. αὐτὸς K || 654 ἀφίνει CB : ἀφίνουν et ex corr. ἀφίνει K || 657 αὐτὸς CK : αὐτο B || 658 κ' ἔκει CK : καὶ ἔκει B || 660 καὶ σὺ BK : κ' ἔσσε C || 662 ἑπαῖξεν εἰς C : ἑπαῖξε BK || 667 κάμνει C : κάμνει BK || 670 μακρὸν πλατὺ C : μακρὸν πλατὺν K : πλατὺν μακρὸν B ||*

- τὸν χωρίζει ἐλευθέρως ὡς καὶ ἄλλους ἔκατόν·
 *Αν ἡ κόρη δὲν τὸν θέλῃ, ἐπειδὴ εἶναι κακός,
 τὸν πωλοῦν, ἀν ἔχῃ, μούλκι, γιὰ τὴν σούμμα τῆς προικός.
 *Εκεῖ μὲ φλωριὰ κερδίζουν, ὡς προεῖπον, τοὺς κριτάς:
 680 *ς τὴν Μητρόπολιν μὲ δῶρα πήγαινε καὶ μὴ ἐρωτᾶς.
 *Ανεψιέ, αὐτὰ συμβαίνοντιν ἐκ κακῆς ἀνατροφῆς,
 ἀπὸ ἀλλοπίστων ξένων κακῆς συναναστροφῆς.
 *Αν ὡς εὐγενῆς Ρωμαῖος καὶ σὺ κόρην νυμφευθῆς,
 ταῦτα γράφω ὡς εἰδήμων καὶ νὰ τὰ ἐνθυμηθῆς.
 685 *Ως πατὴρ σὲ συμβουλεύω, ἀνεψιέ μου ποθητέ,
 τέτοιους ἀθλίους νέους μὴ τοὺς μιμηθῆς ποτε.
 Πλὴν εὑρίσκεις καὶ ἐκεῖ νέους σώφρονας, χρηστοηθεῖς,
 ἀγκαλὰ τώρα σπανίους, διὰ νὰ τοὺς μιμηθῆς.
 Πρόσσεχε μὴ σ' ἀπατήσουν τὰ πουγγιά τῆς προικός
 690 καὶ φανῆς ἀχρεῖος, σκλάβος κακοτρόπου γυναικός.
 Τρεῖς ή πέντε χιλιάδας γκελλῷ ἔχει τῆς προικός
 καὶ ἔξοδεύει πέντε τόσα εἰς τὰς μόδας της κακῶς.
 Γούνα καὶ καρέτα θέλει χιλιάδων ἐξ ἑπτά,
 ἀλλογα, ωραίους δούλους, βιζιταῖον νὰ πετᾶ
 695 καὶ μπενίσι καὶ τατάρκα μὲ σαμούρι νὰ φορῇ,
 σπιτικὴ οίκονομία εἰς τὸν νοῦν της δὲν χωρεῖ.
 Ζαριφλίκια, μόδας θέλει, νούρι, κάλλος καὶ εὔμορφιὰ
 καὶ εὐγενεῖς νέους τῆς μόδας καθ' ἐκάστην συντροφιὰ
 καὶ κορίτζια καὶ δαυτάδες καὶ Τζιγγάνους δεκαπτά,
 700 δπον θέλει νὰ πηγαίνῃ καὶ ποτὲ δὲν σ' ἐρωτᾷ.
 Πλὴν σὲ λέγει «κάθου, φράτε, εἰς τὸ σπίτι έως νὰ ἐρθῶ·
 τὴν χρυσῆ μου βερισόρα πάγω νὰ ἐπισκεφθῶ.»
 Καὶ φρονεῖ *ς τὰ μυστικά της νά χῃ δύο θησαυρούς
 βιζιταῖον καὶ τζοκόϊ, δυὸς τελάληδες αισχρούς.
 705 *Αν καὶ μείνῃ εἰς τὸ σπίτι, *ς τὸν σελτὲ καταβρωμῆ,
 μιὰ δαυτά της τὴν ἀλείφει δέκα δράμια σουλιμᾶ.
 *Εκεῖ κάθετ' ἐκεῖ τρώγει, ἐκεῖ κάμνει τὰ λοιπά·
 σεντουκάκι καὶ καθρέπτην θεωρεῖ, χέρια κτυπᾶ.
 Μεζελίκια καὶ μπουρέκια καὶ ἀβγὰ κάθε ταχύ,
 710 καφαλδὶ μὲ ἄλλες δάμες, νὰ μὴ μείνῃ μοναχή,

post v. 678 primum Δεύτερος ἐκ' εἶναι νόμος καὶ χατήρι ἀρχοντικὰ | καὶ κατάχρησις εἰς πάντα δόγματα συνοδικὰ scr., deinde ταπ. recent. delevit K : om. CB || 687 πλὴν CB : om. K || 688 τώρα CB : πολλὰ K || 694 νὰ πετᾶ K : ν' ἀπετᾶ CB || 695 τατάρκα CK : τὰ τάρκα B || 699 κορίτζια C : κορίτζα BK || δαυτάδες BK : δαδάδες C || 701 σπίτι CK : σπίτ' B || 706 δαυτᾶ BK : δαδὰ C || 707 κάμνει C : κάμει BK ||

νὰ τῇ φέρουν χαβαδίσα, χάλτια τὰ ἔρωτικά,
ποιός ποιά ἔσφαλ', ἐφωράθη, ποιός, ποιά ὕμίλησε κακά.
Τερετζῆς, κιουρτζῆς, προσμένοντι καὶ Ἐβραῖοι ἔξ - δικτὸ¹
μὲ σαμούρια, μὲ κουμάσια διὰ ρόκια δεκοντώ.

- 715 "Εχει ρόκια ἔξω, μόδας σωρηδόν σ' ἔναν δδᾶ,
κάθ' ἡμέραν τὰ χαρίζει τὰ κορίτζια, τὴν δαδᾶ.
«Ἀπὸ μάλι τῆς προικός μου», λέγει, «δὲν εἶναι κλεψιά·
εἶμαι κόδη καμιάρη καὶ κλοντζάρη ἀνεψιά.
Γραῖκον ἄνδρα καὶ ζηλιάρην ἔχω, δόκια: δὲν ἀκοῦς;
720 νὰ μὲ βλέπουν ἐμποδίζει ὃς καὶ φίλους πατρικούς!»
«Γιὰ νὰ πάρῃς Γραῖκον ἄνδρα, τὰ παθαίνομεν αὐτά,
κοκονίτζα· τόση προΐκα, τέτοια κάλλη θαυμαστά!
Πόσοι νέοι σ' ἀγαποῦσαν κ' ἔως τώρα σ' ἀγαποῦν!
Πλὴν δ τζελεπῆς ζηλιάρης τί νὰ κάμουν, τί νὰ ποῦν;
725 Κοκονίτζα, δ κοκόνης, —ξεύρεις;—δταν ἀπερνᾶ,
γιὰ τὰ κάλλη σου στενάζει πατελῶς δὲν σὲ ξεχνᾶ!»
Μὲ αὐτὰ τὴν διαφθείρουν καὶ ἡ δόκια κ' ἡ δαδᾶ
καὶ τὸ σπίτι ξεγυμνώνουν, κ' ἡ κοκόνα *ς τὸν δδᾶ!
Αὐτὴ γρόσια *ς τὲς τζέπες καὶ φλωριὰ *ς τὸν μπεσταχτᾶ;
730 νὰ χαρίζῃ, ν' ἀγοράζῃ ποιά τῇ φαίνοντ' ἀρεστά.
Τοῦ ἀνδρὸς ἡ γενναιότης χρεωστεῖ νὰ ἐκταθῆ,
νὰ *ξοδεύῃ φιλοτίμως, ὃς Γραῖκος νὰ βουβαθῆ.
Τοῦ σπιτιοῦ οἰκονομίαν, ἀν εἰπῆς, σ' ἔχουν ἐχθρόν
«τοῦτο χάλτ' εἶναι Ρωμαίων», λέν, «κ' ἐλάττωμα πικρόν.»
735 Καὶ σὺ ἀν δὲν ἔξοδεύῃς, τόσα δὲν μετρᾶς εὐθύς,
δσα ἄποια θὰ βλέπῃς ὥσταν χάπι * ἀν δὲν γευθῆς,
τὸ «Καλίκουλε» συχνάκις καὶ τὸ «Γραῖκουλε» θ' ἀκοῦς
καὶ θὰ τρώγῃς *σὰν καρίδες τοὺς μεγάλους ἀστακούς.
*Αν ποτε φιλονικήσῃς, ἀν δὲν ἔχῃς ἴκανά,
740 μὲ παπούτζι *ς τὸ κέφαλι θὲ νὰ σὲ κτυποῦν συχνά.
Μιὰ κοκόνα δ, τι κάμη, δογισθῆ ἡ θυμιωθῆ,
τοπικὸς ἐκ' εἶναι νόμος δ ἀνήρ νὰ βουβαθῆ.
*Αν τζεχρὲν ἡ λόγον ωίψης πρὸς ποιὴν τῆς γυναικός,
γυμνωμένον σὲ διώκοντι καὶ μετρᾶς τὰ τῆς προικός.

711 χαβαδίσα BK : χαβαδίσια C || 713 τερετζῆς BK : τερετζῆς C || κιουρτζῆς
CB : κιουρτζῆς K || 714 κουμάσια C : κουμάσσα BK || 715 δδᾶ BK : ὄνδᾶ C || 716 κορίτζια
C : κορίτζα BK || τὴν C : τῇ BK || δαδᾶ CK : νταδά B || 720 μὲ CK : ομ. B ||
725 δ κοκόνης CB : δ Ἀλέκος et supr. lin. κοκόνης K || 731 ἐκταθῆ scripsi: ἐκτανθῆ
CBK || vv. 735 - 804 CB : desunt K || 741 κάμνει C : κάμη B || 742 ἐκ' εἶναι C : ἐκεί-
ναι B ||

- 745 «Πῶς ισπράβνικος δὲν εἶσαι, ή κοκόνα σ' ἐρωτᾶ,
«ώς καὶ ἄλλοι εἰς τὴν τέλος, νὰ περδίζης ἀρχετά;
·Ως τεμπέλης δὲν ἐθγαίνεις κάν· σ' τὴν κούρτην νὰ φανῆς,
μὲ τέμπούνι μέρα - τύκτα ως Πολίτης εὐγενής!
·Ολοι γίνοντ' ισπραβνίκοι, δλοι εἶναι εἰς δουλειά
750 καὶ σὺ κάθεσαι σ' τὸ σπίτι, σὰν μιὰ χῆρα σ' τὴν φωλιά.
Εἶσαι Γραῖκος καὶ Μουζῆκος καὶ σ' ἐπῆρα σταυρῶς,
εἴ τ' ἔξωδενες ως τώρα ήτον ἀσπρά τῆς προικός.
·Ἐγὼ ἀρχοντα σ' ἐπῆρα μὲ ὅμούρι, μὲ δουλειά·
τώρα γίνηκες σουρτούκης, σ' ἔχω τοῦ σπιτιοῦ μπελᾶ·
755 μονρμονρέζεις, δταν βλέπεις ἐδικούς μου συγγενεῖς,
παλαιοὺς οἰκείους φίλους καὶ τῷ ὄντι εὐγενεῖς.
Τάχα πῆρα Γραῖκον ἄνδρα, νὰ τὰ ἔχ' δλα διτλᾶ
κ' ἔχω τύραννον ζηλιάσην, σ' τὸ κεφάλι μου μπελᾶ.»
— Εἶναι ἐλαφρὸν τὸ ήθος φυσικὰ τῆς γυναικός,
760 δταν μάλιστα καυχᾶται μὲ πονγγία τῆς προικός. —
Γενικώτερον νὰ γράψω γιὰ τῶν δάμων τὸν μαΐδδε,
ἄνδρα, σύζυγον ή φίλον δὲν ἡγάπησάν ποτε.
Τῆς φιλίας των τὸ μέλι εἶναι μέλαινα χολή,
δόλιος ἀχαριστία, κακοήθεια πολλή.
765 Κάθε μία θέλει μόδες καθ' ἑκάστην νὰ φορῇ·
ἀμορέζος τὰς πληρώνει ή ἀνήρ, ἀν εὐπορῇ.
Φέρε, λέγει τοῦ ἀνδρός της, ἔσοδα, νὰ στολισθῇ
καί, φιλότιμος ἀν εἶναι, ἀς πνιγῇ, ἀς κρεμασθῇ.
·Αν καὶ νούρι, κάλλος ἔχῃ, ἔνα ξένον ἀγαπᾶ·
770 δσα θέλει ἔξοδεύει ὁ ἀνήρ ἀς σιωπᾶ.
·Άλλη πάλιν πολλὰ χρέη λιψιμάνων χρεωστεῖ,
μ' ἔνα μούλκι της πληρώνει σούδιτον πράγματευτή.
Εἴ τις δυστυχῶς τὴν λείπει καὶ νεθτῆς κ' εύμορφιά,
τρέφει μισθωτὸν καὶ βάζει σουλιμᾶ θως τάφτιά.
775 Γραῖα μιὰ χωρὶς δδόντας εὐθυμεῖ, παῖςει χαρτιά,
μὲ τὸν ἐραστήν της τρώγει ζαχαράτα σ' τὰ κουτιά.
Νέ' ἀν εἶναι σὲ λατρεύει, κ' ἐν ταῦτῳ σ' ἔχει τέσσερες,
πανταχοῦ σὲ περιπατεῖ, λέγει σ' ἔχει ἐγλεντζέ.
Μπούτκα, σάλι, γρόσια θέλει καὶ ἀμόρι σταθερὸ
780 καί, ἐν φ τάπολαμβάνει, ἄλλον ἔχει σ' τὸ πλευρό.

750 στὴν C : στὴ B || 751 σ' ἐπῆρα scripsi : σὲ πῆρα CB || 752 εἴ τ' scripsi : εἴτε CB || 753 σ' ἐπῆρα B : σὲ πῆρα C || 754 γίνηκες B : γένηκες C || 758 μπελᾶ B : μπελιά C || 761 δάμων C : ντάμων B || 746 in marg. ὁ στιχουργός ἐμπαθῶς καθάπτεται καὶ μεριώς ἐλευθέρας τινὸς CB || 773 εἴ τις scripsi : ήτις CB ||

Τῆς ἀχαριστίας αἷμα εἰς αὐτὰς κυκλοφορεῖ,
κατὰ τοῦτο καὶ τοὺς ἄνδρας κάθε μιὰ ὑπερτερεῖ.
Εἰς πολλὰς τοιαῦτα εἴδον, ἀνεψιέ μον ποθητέ,
δταν νέος ἢ τὴν Βλαχίαν ἔζησα ἐκεῖ ποτε.

785 "Οσα ἀπὸ ψευδοφίλους ἔπαθον, τὰ λησμονῶ,
τὰς δὲ ἐκ γυναικῶν ζημίας ὡς τὴν σήμερον πονῶ.
Ἄντες ἔρωτα λατρεύονταν διὰ δῶρα καὶ φλωριά·
χωρὶς γοῦστο τὸν πωλοῦντε καὶ πληρώνονται βαριά.
Κακοίθως σ' ἀγαποῦντε καὶ πλουσία καὶ πτωχή,

790 κάθε μίλα ἀποβλέπει νὰ σὲ κάμη δυστυχῆ.

"Η ἀπώλεια αὖξανει ἢ τὸ ἔξῆς ἀναφανδόν·
μὲν χαρὰν μητέρα βλέπει θυγατέρα δπαδόν.

"Αρχοντες καὶ γηραλέοι τὴν ματρέσσα του καθεῖς
ἐκεῖ ἔχει, νὰ διδάξῃ τοὺς νιούς του ἀμαθεῖς.

795 Πολλοὶ ξένοι ἔκει ἔχουν μιὰ γυναικα συνοδιά,
ἥτις ἄφηκ ἐλευθέρως γονεῖς, ἄνδρα καὶ παιδιά.

"Αλλὰ σὺ αἰσχρὰς σειρῆνας νὰ μὴ συναναστραφῆς,
τὴν μητέρα σου καὶ ἐμέρα μὴ λυπήσῃς πρὸ ταφῆς.
Πλὴν εὐρίσκοντες ἔκει δάμες μὲ φρονήματα καλά,

800 μὲ τιμήν, μὲ σωφροσύνην, μὲ χαρίσματα πολλά.
"Αλλὰ σύ, ὡς νέος ξένος, ποῦ νὰ εῦσῃς τὴν καλή,

μὲ τιμήν, μὲ σωφροσύνην, μὲ εἰσόδημα πολύ;

"Ως αὐτόπτης κατακρίνω μερικὰς τῶν γυναικῶν
καὶ δὲν λέγω τὰ τοιαῦτα εἶναι πάθος γενικόν.

805 "Εγλεντζέδες μὲ γυναικες, ἀνεψιέ, μὴν δρεχθῆς·
ώς φοβεῖσαι τὴν πανώλην, ἀπ' αὐτὰς νὰ φοβηθῆς.

Φεῦγε πεπλασμένα κάλλη, φεῦγε ἔρωτα αἰσχρόν·

γρόσια γιὰ νὰ κερδίσῃς, τώρα ἔχεις τὸν καιρόν.

Στὴν Βλαχία δὲν εἰδούμενοι ἡθικὸν ἡ ψυχικόν,

810 εῖλικρίνειαν μὲ σέβας, ἔντιμον καὶ λογικόν.

"Εξ ἀρχόντων ἐγεννήθης, χαμερπῶς μὴ γελασθῆς
καὶ εἰς γυναικῶν παγίδας χειροπόδαρα πιασθῆς·

εἰς αὐτὰς τὰς ἀκοάς σου σφάλμες ὡς Ὁδυσσεύς,

τὴν κλωστὴν μιᾶς Ἀριάδνης νὰ βαστάξῃς ὡς Θησεύς.

815 "Σ τὴν Βλαχία τινες δὲν ξεύρουν τι ναι ἔρως ἡθικός·
ἔρωτα ζωώδη ἔχουν, μοχθηρὰν δρμὴν σαρηδές.

"Αλλ' ὁ κακοήθης ἔρως, μάλιστα τῶν γυναικῶν,

788 πωλοῦντε C : πουλοῦντε B || 796 ἄνδρα C : ἀδρα B || 798 μητέρα C : μητέρας B || vv. 805 - 808 CB : post v. 810 K || 815 τινες δὲν ξεύρουν CB : κανεὶς δὲν ξεύρει et ex corr. τινες δὲν ξεύρουν K ||

έξ ἀνατροφῆς ἐγίνη ἔνα πάθος μανικόν.

Ἄρχετες θὰ σ' ἀγαπήσουν, πλὴν, ως εἶπον, γιὰ μαῖδδιά·

820 τι κερδίσῃς ἔξι μῆνας νὰ τὰ πάρουν μιὰ βραδειά.

Πολλοὶ ἀρχοντες τὸν Πόλιν γύρισαν χωρὶς βραχί,
δσοι εἰς ἄχρεῖα κάλλη ἔδιδαν μὲ τὸ σακκί.

Σ τὴν Βλαχιὰ νὰ δηγῆς ἀγάπην καὶ δεσμὸν δύο καρδιῶν

σὰν νὰ ἔβλεπες τὸν Ὀρος κούνιες, σπάργανα παιδιῶν.

825 Τοῦ σπιτιοῦ οἰκονομία τοῦ ἀνδρὸς εἶναι φροντίς,
γιὰ καλλωπισμοὺς καὶ μόδες ἔξοδεύει δανειστής.

Τῶν ἀνδρῶν πιστὴ φιλία κ' ἔρωτες τῶν γυναικῶν
εἶναι κάλπικα φλωρία, κώνειον ἱατρικόν.

Σ τὴν Βλαχίαν τώρα λάμπει Νέμτζων, Ρούσων ἥθικόν,

830 ξένων ἀρετᾶς δὲν βλέπουν, πλὴν μιμοῦνται τὸ κακόν.

Καθ' ἐλάττωμα τὸ λέγουν μόδαν εὐρωπαϊκήν,
τὴν αἰσχρὰν ἐλευθερίαν εὐθυμίαν φυσικήν.

Αθεος δν εἰν' δ ξένος, λιμπερτίνος, φαρφαρᾶς,
ἀπαντες τὸν προσκαλοῦσι, τὸν ἀκοῦν μετὰ χαρᾶς.

835 Στενοφορεμένος νὰ ναι καὶ νὰ ξεύρῃ γαλλικά,
τῆς πατρίδος του σουργκιούνι ἀπὸ δέκα φονικά,
νέους, νέας διαφθείρει, γίνεται οἰκειακός.

Ολοι λέν· «εἶναι σπουδαῖος, εὐγενής, σημαντικός!»

Εὐρωπαίους χρηστοήθεις μὲ καλὴν ἀνατροφὴν

840 ἀποστρέφονται, μισοῦσι καὶ τὴν συναγαστροφήν.

Γερμανοὶ οἱ χρηστοήθεις, λέγουν, εἶχον χωριατιά,
ἐπειδὴ δὲν ἀγαποῦσαν καὶ δὲν ἔπαιξον χαρτιά.

Κ' ἐγὼ Νέμτζους νὰ γνωρίσω εἶχον τότε ἀφορμήν·

τὸν Βλαχίας τὰς γυναικας ἔδειξαν σέβας, τιμήν.

845 Πήγανταν εἰς τὰς κοκόνας δόφικιάλοι Γερμανοί,
πλὴν μὲ συστολήν, μὲ σέβας καὶ μὲ τρόπον εὐγενή.

Οι κοκόνες κάθε Νέμτζον τὸν κρατοῦσσαν γιὰ μεζέ·
ἄλλ' «ἀνάξι' εἶναι», λέγουν, «διὰ κάθε ἐγλεντζέ».

Τὴν Μολδάβαν ἐφθοροῦσσαν εἶχε Ρούσους πετεινούς

850 καὶ αὐτὲς δι' ἀτυχίαν εἶχον Νέμτζους ταπεινούς.

«Δάμες τοῦ Γιασιοῦ χορεύονταν», λέν, «μὲ Ρούσους κ' εὐθυμοῦν

823 δηγῆς BK : δῆς C || 825 Τοῦ σπιτιοῦ CB : Οσπιτιοῦ K || 826 γιὰ CB : τοὺς K || 827 ἔρωτες BK : ἔρωτας C || 829 Βλαχίαν BK : Βλαχία C || Νέμτζων BK : Νέμτζῶν C || Ρούσων BK : Ρώσων C || 839 χρηστοήθεις BK : κακοήθεις C || 841 εἶχον BK : εἶναι C || 848 ἄλλ' ἀνάξι' CB : Ρούσσοι ἀξί' et ex corr. ἄλλ' ἀνάξι' K || 849 Ρούσους BK : Ρώσους C || 851 μὲ CB : τοὺς et ex corr. μὲ K || Ρούσσους BK : Ρώσους C ||

κ' ἐδῶ Νέμτζοι μᾶς ποιτάζονται τὴν μούρην τους κρέμονται.

Ταῦτα πάντα ν' ἀναγνώθησεν, διὰ τὰ ὀφεληθῆσεν·

τὰ πακά μὲ τόνον γράφω, διὰ τὰ τὰ φοβηθῆσεν.

855 Ἡθικὴ φιλοτιμίαν ἔχεις καὶ αἰσθαντικόν·

τὰ παρόμοια τὰ πάθης δέν σοι εἶναι φυσικόν.

Σύνταξε τὰ παραδάκια καὶ τὸν Πόλιν τὰ ἔλθης·

καὶ μὲ κόρον χρηστοήθη εὐκλεῶς τὰ νυμφευθῆσεν·

Τράπεζαι μὲ λαοντάρους γυναικῶν ἐπίαγωγῶν,

860 ἀνεψιέ, μὴ σ' ἀπατήσουν καὶ δεχθῆσεν σκληρὸν ζυγόν.

Πλῆθος μόρες εἰς τὴν Πόλιν μὲ ἀνάτροφὴν καλήν,

μὲ ἀρετὴν, μὲ σωφροσύνην, μὲ εὐπείθειαν πολλήν.

Μετὰ γυναικὸς τιμίας θεαρέστως δστις ζῆται

πάντοτε μὲ εὐτυχίαν θὲ τὰ χαλρεται μαζί.

865 Τί εὐτύχημα τοῦ βίου σώφρων νέος κ' εὔμαθης·

δταν σώφρονα παρθένον κατὰ νόμους νυμφευθῆσεν!

Οστις νέος ζητεῖ προῖκα, διὰ τὰ κυβερνηθῆσεν,

ώς ἀνάξιος τὸν Μάλτα σκλάβος θὲ τὰ πωληθῆσεν.

Αληθὲς εἰν' ἀπὸ πείρας, ἔχομεν κ' ἐξ ἀκοῆς,

870 σύζυγος μὲ πολλὴν προῖκα εἶναι τύραννος ζωῆς.

Ανεψιέ, καλῶν γονέων μὲ πτωχὴν ἀνατροφὴν

λάβε, γιὰ τὰ ζῆται εὐδαίμων κατὰ νόμους καὶ γραφήν.

Τί μεγίστη εὐτυχία μιά, ποὺ πρώην δυστυχεῖ,

εὐπειθῆσεν τὰ νεύματά σου διὰ σὲ τὰ εὐτυχῆ!

875 Η πατρὸς σου ἔχει μόρας σώφρονας δμογενεῖς,

ἀν καὶ μὲ μετρίαν προῖκα, χρηστοήθεις κ' εὐγένεις.

Σ τὴν Βλαχιὰ οἱ νέες τάρζι Εὐρωπαίων ἀγαποῦν

κ' ἐδῶ κλείονται τὸ σπίτι χωρὶς λέξιν τὰ σὲ ποῦν.

Εκεῖ λέξεις, ἔργον ἀχρεῖα κατέβλεπον πάντα ἀνοῦν.

880 κ' ἐδῶ μὲ ἔργα τῶν χειρῶν τῶν εἰς τὸ σπίτι κατοικοῦν.

Η διοίκησις ἀρίστη εἰν' ἐδῶ πρὸς ἡθικὸν

καὶ συστέλλει τὰς κακίας μάλιστα τῶν γυναικῶν.

Καὶ τὸν ἄνδρα εἰς τὴν Πόλιν ὡς αὐθέντην ὑπακοῦν·

καὶ κοκόνες μὲ τὸν ἄγδρα πάντοτε φιλογικοῦν.

852 κρεμοῦν correxi: κρεμνοῦν CBK || post v. 852 primum εἶναι { ... } δὲν εἰν' ἀνθρώποι ποιοί | πλὴν δὲν παῖζον, δὲν γελοῦσιν, εἶναι μελαγχολικοὶ scr., deinde man. recent. delevit K: om. CB || 855 Ἡθικὴ CK: Ἡθικαὶ B || 859 Τράπεζαι μὲ λαοντάρους BK: Τράπεζα πεπλανημένη C || 860 σκληρὸν CB: αἰσχρόν et supr. lin. σκληρὸν K || 866 νόμους CK: νόμον B || 869 κ' BK: καὶ C || 874 εὐπειθῆς BK: εὐτυχῆς C || 875 μόρας CB: μόραις K || 876 κ' BK: om. C || 883 ὑπακοῦν CB: τὸν κρατοῦν K || post v. 883 primum τὸν Βλαχιὰ γιὰ τὰ ἔσοδεύη βεκεχλάρτεη τὸν βαστοῦν scr., deinde man. recent. del. K: om. CB || 884 καὶ C: κ' ή BK: versum cancellavit K ||

- 885 *Πόσοι ξένοι* 'ς τὴν Βλαχίαν καὶ Πολῖται εὐγενεῖς
μὲ προικὸς μούλκι καὶ σπίτι θὰ τοὺς βλέπης, νὰ θορυῆς!
- "Αρχοντες'ς τοὺς δρόμους τρέχονν, ἐνδεεῖς περιπατοῦν,
διὰ ἔνα γεμεκλίκι ἔνα κι ἄλλον ἀπατοῦν.
- Καθ' ἀρχοντικὸν τραπέζι δαλκαβούκηδες δυὸς - τρεῖς*
- 890 *ἔχει, γιὰ νὰ διηγοῦνται χάλτια, δσα δὲν θαρρεῖς.*
Μὲ καλπάκιν ξεσχισμένον, μὲ μπινίς ὅνὰ γκιορὲ
δμοιονς βλέπει κ' ἡ Πόλις, Θεραπειά, Μπουγιουκδερέ.
- "Οσοι 'ς τὴν Βλαχία ἔζοῦσαν μ' ἐγλευτζέδες, μὲ τιμή,
τώρα εἰς τὴν Πόλι τρώγονν κολοκύθι μὲ φωμί.
- 895 *'Ανοήτως τὰ πονγγία, δσα 'κέρδισαν ἔκει,*
εἰς σπατάλην, ἀσωτείαν τά δίδαν μὲ τὸ σακκί.
Μερικοὶ ἀνοιξαν σπίτι μὲ γυναῖκα, μὲ παιδιὰ
διὰ ἔνα χρόνον μόνον κ' ἐδῶ ἔξησαν πλατιά.
- Δυστυχεῖς! Πάλιν προσμένονν αὐθεντίαι ν' ἀλλαχθοῦν*
- 900 *ώς γυμνοὶ καὶ πεινασμένοὶ εἰς χισμέτι νὰ χωθοῦν.*
- "Αλλὰ σὺ ώς προκομμένος, ἀνεψιέ, καὶ νουνεχής;
ἄν μὲ σύζυγον, μὲ σπίτι ἀγαπᾶς νὰ εὐτυχῆς,
φύλαττε δσα κέρδισεις καὶ νὰ έλθης μιὰ φορά
μὲ μιὰ σύζυγον νὰ ζήσης μὲ παντοτινὴν χαρά.
- 905 *'Επειδ' εἰσαι χρηστοήθης, χάρακτῆρος σταθεροῦ,*
τὴν μητέρα σου μὴ κάμης καὶ πεθάνη πρὸ καιροῦ.
Διὰ φίλους νὰ ἐκλέξης σεμίγονς ἀνδρας πρακτικούς,
συνετούς, πεπάιδενμένονς καὶ τιμίους κοσμικούς.
- Τὸ ἔκει λερατεῖον φεῦγε, δσον ἡμπορεῖς.*
- 910 *προστασίαν ή φιλίαν' 'ς αὐτοὺς νά βροης μὴ θαρρῆς.*
- "Ἐκεῖ τώρα βασιλεύει παντελής διαφθορά
ἔνας ἄλλον φαομακένει. Τί μεγίστη συμφορά!
Εἰς ἀνδρός τοιωτού πτῶσιν συνεργὸς ἄν ἄλλος τις...,
πλὴν ώς ἀδεταὶ λαλοῦμεν καὶ Θεός εἶναι κριτής.
- 915 *Κόλαξ δυὸς - τριῶν ἀρχόντων εἰς τὸν Γρεβενῶν κοντά*
μητροπόλεως τὸ ἀκῆπτον ἀρπαξε 'σαν γιολσούντα.
Τζαρουχᾶς καλογεράκης, ἐμπειρός δολανδριτής
πλανῆ τόσον τυφλὸν πλῆθος ώς καὶ πρώην σιμιτζής.
- Εἰς τὰ θεῖα προεδρεύει, 'ς τὴν αὐλὴν ενάρεστεῖ.*

892 κ' C : καὶ BK || 893 Βλαχία BK : Βλαχίαν C || 894 Πόλι CB : Πόλιν K ||
905 εἰσαι CK : εἴναι B || 906 καὶ πεθάνη BK : κ' ἀποθάνη C || 915 Γρεβενῶν CK : Γε-
βρενῶν B || 916 in marg. 'Ο στιχουργὸς [συγγραφεὺς K] ἐμπαθῶς γράφει κατὰ τοῦ τότε
μητροπολίτου καὶ ἵσως ἀπὸ μερικῆς ή προσωπικῆς ἀγανακτήσεως καθάπτεται τοῦ λερα-
τεῖον CBK ||

καὶ συνοδικῶν καγόνων ἀναθέματα φρικτά.

- 955 *Καταγίνονται μὲν ζῆλον, ὡς εἰς θελαν ἐντολήν,
εἰς διαμαντικὰς κορώνας, χρυσὸν σάκκου γιὰ στολήν.
Χρυσᾶ πρώην οἱ ποιμένες δὲν ἐφόρεσάν ποτε·
μὲ τοὺς μάλλινους τοὺς σάκκους Χριστοῦ ἡτοῦ μιμηταί.*
 "Η οἵ νῦν ἀς ἀποδείξουν ψευδεῖς δλας τὰς γραφάς,
 960 *ἢ ν' ἀπέχονταν ἀπὸ πλοῦτον, δόξαν, σώματος τρυφάς.
—Θεός λέγει «τοῦ λαοῦ μον τέθηκά σ' ἐπισκοπόν.
Ψυχὰς τούτων ἐκ χειρῶν σου θὰ ζητῶ εἰς οὐρανόν.»—
Μὲ τὸ ἔξωθεν τραβοῦσι καὶ μεγάλους καὶ μικρούς,
τὰ μυστήρια πωλοῦσι καὶ συνάζουν θησαυρούς.*
- 965 *'Οπαδοὶ τῶν Ἀποστόλων καὶ προκάτοχοι αὐτῶν
πλοῦτον, κτήματα δὲν εἶχον, οὔτε ράσον περιττόν.
'Κήρυττον λόγον Κυρίου, τῆς πτωχείας ἐρασταί,
πάμπτωχοι, γυμνοὶ τῷ δυτὶ, Ἀποστόλων μιμηταί.
Δῶρα, χρήματα, πεσκέσια οὔτε ἔλαβόν ποτε,
970 *ἔδιδον πτωχοῖς δ, τ' εἶχον, ὡς Κυρίου μαθηταί.
Τώρ' ἀν πᾶς 'ς τὸν ιεράρχην νὰ προβάλῃς ἔνα τι,
ηξευρε, χωρὶς φλωρία ἐκεῖ φίλος δὲν πατεῖ.
Εἰς τοὺς παλαιοὺς ποιμένας φροντὶς ἡτοῦ μοναχὴ
τοῦ σεπτοῦ Εὐαγγελίου ἡ ἀρίστη διδαχή.**
- 975 *'Αγαποῦσαν τὴν πτωχείαν, 'ζοῦσαν εὐαγγελικῶς·
τώρα δόξαν, πλοῦτον θέλουν, ἡδυπάθειαν σαρκός.
'Ανανέωσις τῶν θείων μόδα ἔγινε 'ς τὴν γῆν,
ἐκκλησίας δεινὴ πτῶσις, κατὰ θεῖκὴν δρυγήν.
Γοῦνες, σάλια κι ἀχτέηδες, στρῶμα ἀπαλὸν σελτέ
 980 *ἔχοντα, δσοὶ ἡτον τάγμα ἀποστολικόν ποτε.
"Η οἵ πάλαι ἡτον ψεῦται καὶ οἱ νῦν ἀληθιοί,
ἡ θεοσεβεῖς ἐκεῖνοι κι ἀσεβεῖς οἱ τωρινοί!
"Οτι ποίμνιον ἐκεῖνοι ἐφευγον ωσάν ποινὴ
—νόει μοι τί βάρος ἔχει δ κατὰ Χριστὸν ποιμήν!—
 985 *Δὲν πιστεύουν δτι τρέφει πρόβατα λόγος Θεοῦ,
μέρα - νύκτα νὰ φωτίζουν τὰς ψυχὰς τόσου λαοῦ,
ἀλλὰ δίδουν εἰς αὐθέντας καὶ εἰς ἀρχοντας φλωριά,***

956 διαμαντικὰς CB : διαμαντικὰ K || post v. 956 et usque ad finem om. K ||

957 ἐφόρεσαν C : ἐφόρησαν B || 968 μιμηταὶ C : μαθηταὶ B || 974 ἀρίστη C : ἀρχίστη
B || 984 νόει μοι : νόημοι CB || 985 δτι τρέφει πρόβατα λόγος C : πῶς θὰ τρέφουν πρό-
βατα λόγον B ||

καὶ συνοδικῶν κανόνων ἀναθέματα φρικτά.

- 955 *Καταγίνονται μὲν ζῆλον, ὡς εἰς θεῖαν ἐντολήν,*
εἰς διαμαντικὰς κορώνας, χρυσὸν σάκκον γιὰ στολήν.
Χρυσᾶ πρώην οἱ ποιμένες δὲν ἐφόρεσάν ποτε·
μὲ τοὺς μάλλινους τοὺς σάκκους Χριστοῦ ἥτον μιμηταί.
'Η οἱ νῦν δὲς ἀποδείξουν φευδεῖς δλας τὰς γραφάς,

960 *ἢ ν' ἀπέχουν ἀπὸ πλοῦτον, δόξαν, σώματος τρυφάς.*
—Θεὸς λέγει «τοῦ λαοῦ μου τέθηκά σ' ἐπισκοπόν.
Ψυχὰς τούτων ἐκ χειρῶν σου θὰ ζητῶ εἰς οὐρανόν.»—
Μὲ τὸ ἔξωθεν τραβοῦσι καὶ μεγάλους καὶ μικρούς,
τὰ μυστήρια πωλοῦσι καὶ συνάζουν θησαυρούς.

965 *'Οπαδοὶ τῶν Ἀποστόλων καὶ προκάτοχοι αὐτῶν*
πλοῦτον, κτήματα δὲν εἶχον, οὔτε ράσον περιττόν.
'Κήρυττον λόγον Κυρίου, τῆς πτωχείας ἐρασταί,
πάμπτωχοι, γυμνοὶ τῷ δυτὶ, Ἀποστόλων μιμηταί.
Δῶρα, χρήματα, πεσκέσια οὔτε ἔλαβόν ποτε,

970 *ἔδιδον πτωχοῖς δὲ τ' εἶχον, ὡς Κυρίου μαθηταί.*
Τώρ' ἀν πᾶς 'ς τὸν ἱεράρχην νὰ προβάλῃς ἐνα τι,
ἥξεν ρε, χωρὶς φλωρία ἐκεῖ φίλος δὲν πατεῖ.
Εἰς τοὺς παλαιοὺς ποιμένας φροντὶς ἥτον μοναχὴ
τοῦ σεπτοῦ Εὐαγγελίου ἡ ἀρίστη διδαχὴ.

975 *'Αγαποῦσαν τὴν πτωχείαν, 'ζοῦσαν εὐαγγελικῶς·*
τώρα δόξαν, πλοῦτον θέλοντ, ἥδυπάθειαν σαρκός.
'Ανανέωσις τῶν θείων μόδα ἔγινε 'ς τὴν γῆν,
ἐκκλησίας δεινὴ πτῶσις, κατὰ θεῖκὴν δργήν.
Γοῦνες, σάλια κι ἀχτζῆδες, στρῶμα ἀπαλὸν σελτέ

980 *ἔχοντ, δσοι ἥτον τάγμα ἀποστολικόν ποτε.*
'Η οἱ πάλαι ἥτον φεῦται καὶ οἱ νῦν ἀληθινοί,
ἢ θεοσεβεῖς ἐκεῖνοι κι ἀσεβεῖς οἱ τωρινοί!
"Οτι ποίμνιον ἐκεῖνοι ἔφευγον ὥστα ποιητὴ
—νόει μοι τί βάρος ἔχει δ κατὰ Χριστὸν ποιμήν!—

985 *Δὲν πιστεύοντι τρέφει πρόβατα λόγος Θεοῦ,*
μέρα - νύκτα νὰ φωτίζουν τὰς ψυχὰς τόσου λαοῦ,
ἄλλὰ δίδοντι εἰς αἰθέντας καὶ εἰς ἀρχοντας φλωριά,

956 διαμαντικὰ CB : διαμαντικὰ K || post v. 956 et usque ad finem om. K ||

957 ἐφόρεσαν C : ἐφόρησαν B || 968 μιμηταὶ C : μαθηταὶ B || 974 ἀρίστη C : ἀρχίστη
 B || 984 νόει μοι : νόημοι CB || 985 διτι τρέφει πρόβατα λόγος C : πᾶς θὰ τρέφουν πρό-
 βατα λόγον B ||

νὰ προβιβασθῶσι θέλοντ καὶ πληρώνοντι βαριά.

*Ισως σήμερον δοξάζοντ ἀθεῖαν ἔθνικήν

990 ή μιὰν πίστιν χωρὶς ἔργα ἐδιδάχθησαν κακῆν!

*Ἡ νομίζοντ εἶναι μῦθοι καὶ συνόδους καὶ γραφάς,
ὅσα εἰπε Θεοῦ λόγος οὐδανόθεν καταβάς.

*Οθεν θεῖκοὺς κανόνας περιπαῖζον καὶ γελοῦν
καὶ μὲ ἀσυνειδησταν τὰ μυστήρια πωλοῦν.

995 Καὶ δὲ Σίμων, σοφὸς μάγος, πλάνος χρόνου παλαιοῦ
θέλησε νὰ ἀγοράσῃ πνεῦμα ἄγιον Θεοῦ.

*Ηλθεν εἰς τοὺς Ἀποστόλους βλέπων θαύματα πολλά,
μὲ ὑπόκρισιν, μὲ δῶρα καὶ μὲ λόγιον ἀπατηλά.

Νέρωνος δὲ μέγας μάγος πάμπτωχον παρακαλεῖ,

1000 *Ἀποστόλου Πέτρου χεῖρας ταπεινῶς καταφιλεῖ.

Πλάνη Σίμωνος εἰς Ρώμην ἔπανσε δαιμονική,
δτ' ἐκήρυξεν δὲ Πέτρος Χριστοῦ δνομα ἐκεῖ.

*Ο ὑποκριτὴς ἐξήγει δωρεὰν πνευματικήν,
πνεῦμα ἄγιον νὰ λάβῃ μὲ τιμὴν χρηματικήν,

1005 ιερὸν χειροτονίαν νὲ ἀγοράσῃ μὲ πολλά,

νὰ ξαναπωλῇ τὰ θεῖα, νὰ κερδίσῃ τὰ διπλᾶ.

Εἶπε: «δότε μοι τὴν χάριν θαύματα νὰ ἐνεργῶ,
λάβετε πολὺ χρυσὸν καὶ βαπτίζομαι κὲ ἐγώ».

«Τὸ χρυσὸν σου», τὸν εἶπον, «καὶ ἀργύριον δμοῦ

1010 εἰς ἀπώλειαν μαζί σου καὶ εἰς βόθρον πειρασμοῦ.

Νόμισες διὰ χρημάτων νὰ δοθῇ χάρις Θεοῦ;»

—κὲ εὐθὺς ἐπεστ', ἐνεκρώθη πρὸς τὴν θύραν τοῦ ναοῦ.

Τώρα, ἀν φλωρία δώσῃς γιὰ νὰ χειροτονηθῆς,
δόσε κι ἄλλα καὶ λαμβάνεις πνεῦμα ἄγιον εὐθύς.

1015 Θεία χάρις, εὐλογία, δωρεὰ πνευματική
μὲ τὰ γρόσια πωλεῖται. Εἶναι τάξις τοπική!

*Ο δεσπότης ἀν θυμώσῃ καὶ ζητήσῃ τὸ διπλοῦν
κὲ ἐναντιωθῆς, πληρώνεις μὲ τὴν βίαν τετραπλοῦν.

Τώρα, φεῦ, ώς πραγματεῖα δλα τὰ πνευματικά,
1020 ἐκκλησίαι, μοναστήρια, ἀσκερὲ μπακαλικά.

*Ως καὶ λείφαντα Ἄγιων εἰς ἀρέντα χρονικήν
καὶ πωλοῦν καὶ ἀγοράζοντ, δωρεὰν πνευματικήν.

Μὲ τὰ ἀχραντα καὶ θεῖα θησαυρίζοντι μαιδδιά

990 ἐδιδάχθησαν C : ἐδιδάχθηκαν B || 992 εἰπε C : εἰπερ B || 1006 ξαναπωλῇ C : ἐξαπλωθῆ B || 1008 πολὺ C : πολὺν B ||

μὲ τὸν Κύριον τῆς δόξης ἵσταν νὰ εἶχον συντροφιά.

- 1025 Παλαιοὶ ποιμένες εἶχον πλοῦτον εὐαγγελικόν,
ἐπὶ γῆς Θεοῦ εἰκόνες, χωρὶς πλοῦτον κοσμικόν.
Τώρ᾽ ἀνάγνωσιν Πατέρων, κάθε ιερὰν γραφὴν
ἀποστρέφονται, μισοῦσι θεῖκὴν ψυχῆς τροφήν.
"Οθεν καὶ ἐπ᾽ ἐκκλησίας δὲν ἀκούεις διδαχήν.
1030 δόσε γρόσια σὲ λέγοντα—μίαν λέξιν μοναχήν.
"Απ᾽ ἀφορισμοὺς καὶ κρίσεις, διαζύγια πολλά,
τοὺς ἀθώους ἀδικοῦντες παίρονταν γρόσια καλά.
Δὲν λαλοῦν περὶ σχολείων, περὶ ψυχικῆς τροφῆς,
νὰ μὴ μάθονταν ν᾽ ἀναγνῶθον τοὺς ἄγιους συγγραφεῖς.
1035 Τὴν ἀμάθειαν βαστοῦσι σύστημα δογματικὸν
καὶ διδάσκαλον καθένα δυσφημοῦν αἱρετικόν.
—"Ο Εὐγένιος διώχθη ἐκ τοῦ "Ορούς μὲ πομπὴ¹
νὰ μὴ πάγονταν εἰς ταξίδια καλογῆροι γιὰ νὰ πῆ.—
Καὶ εἰς κάθε δμιλλαν ἐπαινοῦν τὰς ἀρετάς,
1040 εἰς τὴν πρᾶξιν δμως βλέπεις μυστικοὺς ὑποκριτάς.
"Ἐν Αἴγυπτῳ καὶ Ἄσιᾳ, ἐπαρχίας θαυμαστάς,
εὐσεβῶν ἡ ἐκκλησία πολλὰς εἶχεν ἐκατοστάς.
"Ελλειψις θείων κηρύκων καὶ ποιμένων ζηλωτῶν
ἐκατώρθωσαν νὰ μὴ ναι οὕτε ἔχνος ἐξ αὐτῶν.
1045 Τώρα εἰς τὰς ἐπαρχίας ἔχονταν τοποτηρητὰς
καὶ αὐτοὶ ποῦ ἐγλενδίζονταν, ἀνεψιέ μον, μὴ ρωτᾶς.
"Ο λαὸς χωρὶς ποιμένας, ἀν καὶ ἀλλαξοπιστῇ,
πλὴν κατ᾽ ἔτος τοὺς προφθάνονταν οἱ λογαριασμοὶ σωστοί.
"Ο λαὸς ἐξ ἀμαθείας ταῦτα δὲν παρατηρεῖ.
1050 ζηλωτὴς πεφωτισμένος τί νὰ κάμῃ ἡμπορεῖ;
—"Εἰς τὴν Περίγκηπον συνέβη, εἰς τὴν Πόλιν, ἢ σ τὰ νησῖ,
ψῆφος μιᾶς χειροτονίας μὲ γιαούρτι καὶ κρασί.
Μὲ γιαούρτι τὰ γενάκια καλογήρον ν' ἀλειφθοῦν,
οἱ κοκόνες ἢ σ τὸ τραπέζι μὲ ἐγλεντζὲ νὰ εὐφρανθοῦν.
1055 Τὸ συμπόσιον ἐκεῖνο τὸν μωρὸν Ἰερισσοῦ
καὶ Ἀγίου "Ορούς κάμνει, ἴεράρχην Ἰησοῦ!
"Η νὰ γράφεις ἢ νὰ διαβάζῃ ὁ ταλαιπωρος ἀνὴρ
παντελῶς δὲν εἶχε μάθει καὶ ἔγινε λαοῦ πατήρ!—
"Οβολὸν αὐτοὶ δὲν δίδονταν πρὸς ὠφέλειαν λαοῦ,
1060 γιὰ σπιτάλι, γιὰ σχολεῖον, διὰ κήρυκα Θεοῦ.

1024 εἶχον B : εἶχε C || 1038 μὴ πάγονταν scripsi : μὲ ὑπάγονταν CB || 1044 μὴ ναι : μὲ εἶναι CB || 1046 μον μὴ ρωτᾶς C : μὴ μὲ ἐρωτᾶς B || 1051 Περίγγιπον C : Περντζίπον B || 1052 καὶ C : μὲ B || 1056 κάμνει C : κάμει B || 1057 νὰ διαβάζῃ C : ν' ἀναγνῶθι B ||

- Φλυαροῦν**, — ἄν τις προβάλῃ ὅθωμανικὸν ζυγὸν—
 «τοῦτον ἔχομ’ ἐκ προνοίας εὐσεβείας ὀδηγόν,
 φύλακα τῶν καθηκόντων, πρὸς τὰ πάθη χαλινόν,
 ἀσελγείας, κλοπῆς, μέθης ἐκ Θεοῦ κριτὴν δεινόν.»
- 1065 **Κήρυγμα** τίς ἐμποδίζει ή ζαμπίτης ή κριτής;
 — Ἐλευθέρα καὶ θρησκεία καὶ πᾶν εἶδος ἀρετῆς.—
 Μὲ ριτζάδες, φεῦ, προσφέροντες εἰς τοὺς ἀρχοντας πονηγιά,
 ν' ἀγοράσοντες ἐπαρχίαν, 'σὰν ν' ἀγόραζον κονκιά.
 'Ενθυμοῦμαι καὶ 'ς τὴν Πόλιν, φεῦ, ἀρχιερεῖς πολλοὶ
- 1070 παρανόμως εἰσπηδοῦσι 'ς τοῦ Κυρίου τὴν αὐλή!
 Τοῦτοι ἐπλασαν Θεόν τους τὸν αἰσχροκερδῆ 'Ερμῆν
 καὶ τὸν ἀληθῆ Θεόν μας τὸν πιστεύονταν γιὰ τιμήν.
 Μὲ ριτζάδες καὶ μὲ δῶρα πατριάρχας ἀπατοῦν
 καὶ ἐκ Πόλεως ἐκδόσεις, ώσταν μὲ πτερὰ πετοῦν.
- 1075 **Κάν** νὰ λάβοντες Ἑηρὸν τίτλον τοῦτο μόνον κατηγοῦν,
 διὰ ἔνα - δυὸς φλωρία κάθ' ἡμέραν λειτουργοῦν.
 Γιὰ μαῖδδιὰ ιεραρχίαν, ιερεῖς διὰ τιμῆν
 ἀγοράζοντες καὶ πωλοῦσι· καταδίκης ἀφορμήν!
 Πολλοὺς ἀρχοντας ἐνδόξους καὶ κοκκίνας προσκυνοῦν·
- 1080 1085 διὰ νὰ προβιβασθῶσι πάντα λίθον γῆς κινοῦν.
 Τὰ λοιπὰ ἃς σιωποῦνται, ώς λεκέδες φυσικοί.
 Εὐλαβής, σεμνός καὶ σώφρων μὲ γυναικας κατοικεῖ;
 'Εξ ίδιων συμπεραίνω, ίσως καὶ συνοφαντῶ.
 'Απὸ σώφρονας, τιμίους, τὴν συγχώρησιν ζητῶ.
- Καὶ παντοῦ κατηγορεῖται τάγμα τὸ ἀγγελικόν,
 σκάνδαλον τῶν ἀπλουστέρων καὶ παράδειγμα κακόν.
- 1090 1095 'Ο λαὸς τοιαῦτα βλέπων ἐξοκελεῖ φυσικά,
 κατακρίν' ιερατεῖον καὶ κινεῖται 'ς τὰ κακά.
 Συνειδός πιὰ δὲν τοὺς τύπτει, ἐντολὰς καταπατοῦν,
 φιλικῶς δὲν τοὺς ἐλέγξῃς τούτους δακτυλοδεικτοῦν.
 "Οθεν καὶ ἡ ἐκκλησία ἥλθεν εἰς ἀφανισμόν,
 χέλιοι ἀλλοπιστίζοντες χωρὶς βίαν, διωγμόν.
 Τίς διδάσκει; Τίς ἀκούει; Φεῦ, ποῦ ζῆλος εὐλαβής;
 "Οθεν ἀλλαξαν τὴν πλεστὸν μυριάδες εὐσεβεῖς.
- 'Αλλ' ἡ ἐκκλησία ἔχει καὶ ποιμένας ἐκλεκτούς,
 εὐσεβεῖς, πεπαιδευμένους, πλὴν πολλὰ ὀλιγοστούς!
 "Οσοι ζῆλον Θεοῦ ἔχοντες, ώς Κυρίου μαθηταί...,
 ἀλλ' αὐτοὶ δὲν προχωροῦσι! Λέγονται ὑποκριταί!

- Οι τοιοῦτοι ἀποφεύγοντις ἄγκαλὰ ποιός τοὺς ζητεῖ;
 1100 Εὖσεβῆς ή θεολόγος ύστερεῖται, δὲν πλουτεῖ.
 Οἱ αἰσχροκερδεῖς πατέρες καὶ φιλάργυροι πλούτοῦν,
 οἵ θεοσεβεῖς τὸν πλοῦτον ἐπὶ γῆς καταπατοῦν.
 Εὖσεβῆς ἀνήρ, θεόφρων ποτὲ δὲν ἔχει μαῖδδιά.
 Δέχεται ποτὲ ἐπαρχίαν ὁ τοιοῦτος μὲ φλωριά;
 1105 'Εγὼ ψάλλω τῆς Βλαχίας τὴν ἑσχάτην συμφοράν,
 ἐκκλησίας καταδίκην καὶ ἡθῶν διαφθοράν.
 Μοναστήρια κατολίκων τώρα γίνονται ἔκει,
 ἐν καιρῷ ἔκει θὰ λάμψῃ καὶ θρησκεία παπτική.
 'Η πολίτικα τῆς κούρτης ταῦτα δὲν παρατηρεῖ.
 1110 ὁ ποιμὴν καὶ θησαυρίζει, πρόβατα δὲν θεωρεῖ.
 Κἄν τὴν πολυμηνήν τρώγοντις λύκοι, αὐτὸς ἀδιαφορεῖ·
 τῶν προβάτων τρώγει γάλα, πλουτεῖ δσον ἡμπορεῖ.
 'Ο λαὸς βεβαρυμένος καὶ 'ς τὴν πίστιν ἀμαθής
 μὲ παραμικρὰν αἴτιαν ἔξομόνει παρευθύς.
 1115 "Αν η ἐκκλησία πάλιν ὑποφέρῃ διαγυμούς,
 τί χριστιανοὺς θὰ δυιοῦμεν εἰς τὴν πίστιν μας θερμούς;
 Στρατιώτης η τεχνίτης, ἀν καλῶς δὲν διδαχθῇ
 εἰς τὸ ἔργον του, δὲν ξεύρει οὕτε κάν ν' ἀποκριθῇ.
 Εὐαγγελικῶν δογμάτων ἀμαθεῖς καὶ σκοτεινοί,
 1120 γυμνὸν δυνατα τῶν μένει, λέγονται Χριστιανοί.
 Συμφορὰ μεγίστη, λέγω, μέθοδος σατανική
 η δεινή ἔξ αμαθείας ἀθετα πρακτική!
 'Αμαθεῖς καὶ οἱ ποιμένες, πρᾶγμα, φεῦ, ἐλεεινόν!
 Τί διδάσκονται; Τί ξεύρουν; Τί νὰ δείξουν ἀλλωνῶν;
 1125 Πλοῦτον νὰ ζητοῦν καὶ δόξαν καὶ τὰ ἄλλα τοπικὰ
 καὶ χωρὶς διδασκαλίας καθεῖς κρίνει φυσικά.
 "Οθεν διδασκάλοντις πάντας μὲ τερτίπια ἔξωθοῦν,
 νὰ μὴν ἔχοντις χαβαλέδες κ' οἱ πληγὲς φανερωθοῦν.
 Συμφορὰ τῆς ἐκκλησίας! 'Αμαθεῖς ἀρχιερεῖς
 1130 εδμαθεῖς δὲν ὑποφέροντις, κοσμικούς καὶ ιερεῖς!
 «Ποῦ νὰ 'βροῦμεν θεολόγους;», λὲν κακῶς τινες κρίται.
 Θεοῦ δμως στρατιώται οὐκ ἔξέλιπτόν ποτε!
 Δὲν λαλῶ γιὰ ἐπιστήμας καὶ σοφίαν κοσμικήν,
 Γραφῶν Θείων καὶ Πατέρων σπουδὴν λέγω θεϊκήν.
 1135 'Αλλ' εἰς τύφλωσιν καὶ σκότος νὰ φυλάττουν τὸν λαόν,
 γιὰ νὰ τρέχ' η πραγματεία 'ς τοῦ Κυρίου τὸν ναόν!

- Καθεῖς, εἴ τι δὲν γνωρίζει, πρόχειρα καταφρονεῖ·
 εἰς Γραφάς, δόγματα θεῖα, ποῖος κεφαλοπονεῖ;
 Πλοῦτον ἔνδοξον γνωρίζοντ, δλοψύχως τὸν ζητοῦν,
 1140 Γραφὰς θεῖας δὲν γνωρίζοντ, δθεν ταύτας ἀθετοῦν.
 Μυστηρίων καὶ δογμάτων τὴν θειότητα ἀγροοῦν,
 πλὴν μὲν αὐτὰ δόξαν καὶ πλοῦτον νὰ κερδίσουν ἐννοοῦν.
 Μητροπόλεως παλάτι κτίζοντοι χριστιανοί,
 γιὰ σχολεῖον ἡ σπιτάλι δ ποιμὴν δὲν συμφωνεῖ.
 1145 Θρηγῷ, κλαίω τοὺς ποιμένας δσοι σύστημα βαστοῦν
 ἀπὸ θεῖα νὰ πλουτῶσι καὶ ἐπὶ γῆς νὰ δοξασθοῦν.
 Δόξαν ἐπὶ γῆς ζητοῦσιν, δχι δόξαν ἐκ Θεοῦ,
 δθεν θέλοντοι νὰ εἶναι προεστοὶ τυφλοῦ λαοῦ.
 Οὕτε ἄλλους δὲν φωτίζοντ, οὔτ' αὐτοὶ νὰ φωτισθοῦν,
 1150 ως τυφλοὶ τυφλοὺς νὰ σύροντ, εἰς βυθὸν νὰ κρημνισθοῦν.
 Ἄνεψιέ, σὲ σκανδαλίζω ἐκτραπεῖς τοῦ ἥθικοῦ.—
 —Τὴν ψυχήν μου τρώγει ζῆλος τοῦ ναοῦ τοῦ Θεϊκοῦ.—
 Ἐγὼ γῆρασ' ἀποθαίνω, δὲν φοβοῦμαι πλιά τίνα,
 μῖσος, ἔχθρας καὶ καθάρας καὶ καταδρομῆς δεινά.
 1155 Ἄλλὰ σὺ μὴν ἀποβλέπης εἰς τοιούτων ἀρετάς,
 δλοὺς δμως κατὰ χρέος εὐλαβῶς νὰ χαιρετᾶς.
 Κάθηγται ἐπὶ καθέδρας ἵερεῖς καὶ γραμματεῖς·
 δσα λέγοντ νὰ τάκούης, πλὴν μὴ γίνης μιμητής.
 Μὲ ίκράμι, λέγω, τίμα κάθ' ἐκκλησιαστικὸν
 1160 καὶ νὰ τρέμης, δτι ἔχοντ ήθος πάντα μανικόν.
 Μὴ λαλῆς περὶ δογμάτων ἡ περὶ θεῖας Γραφῆς·
 ἀν σ' ἀκούσοντ εἰν' ἔχθροι σου, σὲ μισοῦν ἔως ταφῆς.
 Δόγματα τῆς εὐσεβείας καὶ θεόπνευστα ωρτὰ
 ἄκοντε ἐπ' ἐκκλησίας καὶ σοι εἶναι ἀρκετά.
 1165 Καὶ ἐγὼ θείους Πατέρας, ως ἡξενόρεις μελετῶ,
 ἀπὸ δὲ τοὺς ἀνωτέρω τὴν συγχώρησιν ζητῶ.
 Μοναστήρια ιαρποῦνται προεστοί, ἀρχιερεῖς,
 ἡγουμένους ζευκιλῆδες θὲ νὰ δγῆς νὰ ἀπορῆς.
 Ὁ ἡγούμενος λαμβάνει μοναστήρι ἐκλεκτόν,
 1170 δίδει δέκα τῶν ἀρχόντων καὶ κερδίζει ἑκατόν.
 Ἀπ' αὐτοὺς μὴ λάβῃς δῶρα, πεσκεσλίκια μὴ δεχθῆς,
 νὰ μὴ βάλῃς τὸ γιανγκίνι τὸν δδᾶ σου καὶ καθῆς.
 Γρόσια, πλούτη ἡγουμένων εἶναι φλόγα καὶ καπνός,

1146 πλούτωσι C : πλούτοῦσι B || 1150 κρημνισθοῦν B : γκρημνισθοῦν C || 1153 γῆρασ' ἀποθαίνω C : γῆρασα, πεθαίνω B || 1157 κάθηγται C : κάθονται B || 1158 μὴ B : μὴν C || 1172 γιανγκίνι C : γιαγγίνι B || δδᾶ B : δνδᾶ C || καὶ C : νὰ B ||

ώς ἀπὸ πτωχῶν ἐλέη ἀρπαγμένα προφανῶς.

1170 Ἐπισκόπων, καλογήρων δσα πλούτη εὑρεθοῦν
εἰς ἀγρὸν τοῦ κεραμέως τιμὴ πρέπει νὰ δοθοῦν.

Τιμὴ αἰματος ἐκεῖνα, δὲν ἔδέχθη κορβανᾶς,
τιμὴ ταῦτα μυστηρίων, τὰ λαμβάνει σατανᾶς.

Ἄναθέματα, κατάρας εἰς χρυσόβουλλα βαστοῦν

1180 τάφειμέν' ἀπὸ κτιτόρων εἰς πτωχοὺς νὰ μοιρασθοῦν.

Φαίνονται εἰς τὴν Βλαχίαν μοναστήρια ἀφετὰ
καὶ κτιτόρων διαθῆκαι μ' ἀναθέματα φρικτά.

Κτίτορες ἀφησαν πλούτη τότε, προῖκα ἵκανήν,
ὅδοιπόρων, πτωχῶν ξένων εἰς τροφὴν παντοτινήν.

1185 Μὲ κατάρας διατάσσοντ, μ' δρισμοὺς αθεντικοὺς
νὰ μοιράζωνται κατ' ἔτος δλ' αὐτὰ εἰς τοὺς πτωχούς,
εἰς τὸ μοναστήρι νά 'ναι καλογέροι ἀσκηταί,
μὲ τοὺς κάπους των νὰ ζῶσι, ώς οἱ παλαιοί ποτε,
καὶ ἡγούμενος προστάτης, ἐπιστάτης ἀδελφός

1190 τῶν κτιτόρων οἰκονόμος καὶ ἀκτήμων καὶ πτωχός.

Τώρα δμως εἶναι μόδα εἰς Βλαχίαν γενὶ τζικμᾶς
Ἐνας δλα νὰ τὰ τρώγη μουκελλέφης, οδλιαμᾶς.

Ἄρχοντες κατηγοροῦνται βλέποντες τὴν συμφοράν,
τῆς πατρίδος των ἐλέη εἰς παράνομον φθοράν.

1195 Δῶρα ἴερὰ κτιτόρων γιὰ πατρίδος των πτωχούς
γίνοντ' ἀρπαγῆς θυσία εἰς χυδαίους μοναχούς.

Ἄν κ' εἰς Ρούμελην ὁρίσθη γιὰ τοὺς τότε ἀσκητάς,
ἄς σταλθῇ τι ἐτησίως ἀπὸ σεβαστοὺς κριτάς.

Τὰ λοιπὰ νὰ γίνονται δῶρα μᾶς πατρίδος εὐτυχούς,

1200 μὲ σχολεῖ ἀκαδημίας καὶ σπιτάλια γιὰ πτωχούς,
ἀντὶ νά 'ναι μοναστήρι καταγώγιον πτωχῶν,
ὅδοιπόρων, πτωχῶν ξένων καὶ παμπτώχων μοναχῶν.

Δι' αὐτὰ τόσαι μονσίαι, ελσοδήματα πολλά,
μετ' ἀρχόντων Ἐνας τρώγει καὶ πλούτει καὶ σπατάλῃ.

1205 Τρώγονταν τάφειρωμένα ἀπὸ κτίτορας πιστοὺς

·σὰν νὰ εἴν' ἐκ τοῦ πατρός των ἀφειμένα δι' αὐτούς!

1176 τιμὴ C : τιμὴν B || 1180 κτιτόρων C : κτητόρων B || 1181 μοναστήρια C :
μοναστῆρι B || 1182 κτιτόρων C : κτητόρων B || 1183 κτίτορες C : κτήτορες B || 1190 κτι-
τόρων C : κτητόρων B || 1191 Βλαχίαν C : Βλαχίαν B || γενὶ τζικμᾶς B : γενιτζικμᾶς C ||
1195 κτιτόρων C : κτητόρων B || 1203 μονσίαι B : μωσίαι C || 1205 κτίτορος C : κτήτο-
ρος B || 1206 νὰ εἴν' ἐκ τοῦ πατρός C : εἴν' ἐκ τοῦ Μπαπτά B ||

- * Απογόνους τῶν κτιτόρων εἶδα, ἀρχοντας μὲ νοῦν·
αἱ μουσίαι τῶν προγόνων ἴεραλ· κι αὐτοὶ πεινοῦν!
- "Οσοι δύνανται, ἀχρείους ἥγονυμένους ἔξωθοῦν
1210 καὶ συχνὰ τοὺς μεταλλάττοντ διὰ νὰ ὠφεληθοῦν.
Τάπο κτίτορας δοσμένα διὰ ἔργα ἀρετῆς
πλούσιοι νὰ τὰ λαμβάνουν . . . ! Λί αὐτὰ Θεὸς κριτής!
- * Απὸ στόματα πενήτων νὰ ἀρπάζεται τροφή,
ποῖος νόμος ὑποφέρει, ποία κρίσις, ποιὰ γραφή;
- 1215 Εἰς αὐτοὺς καὶ 'ς τὰ παιδιά των δλεθρον καὶ συμφορὰν
εἶδα καὶ 'ς τὰ σπίτια των μιαν παντελῇ φθοράν.
Τὸ δοσμέν' ἀπὸ κτιτόρων νὰ τραφῇ κάθε πτωχός,
μὲ τοὺς ἀρχοντας νὰ τρώγῃ κατέασθης μοναχός! . . .
- * Ανεψιέ, νὰ ἀποφεύγῃς ἀπὸ δῶρα ἴερά,
1220 τὸν Θεὸν μὴ παροργίσῃς καὶ σὲ εὖρη συμφορά!
Οἱ πτωχοὶ νὰ υστεροῦνται! Ποῦ προστάτης; Ποῦ κριτής;
* Απαξ θεραπεύσοι ταῦτα ἥγεμονικὴ φροντίς!
Δὲν ἐφάνη καλογήρων δργον ἀγαθοῦ σκοποῦ,
δρόμος, γέφυρα, σχολεῖον ἢ νοσοκομεῖόν που.
- 1225 * Απὸ πλούτη καλογήρων πότ' ἀπήλαυσε πτωχός;
Αἰσχρὸν μίσθωμα — ὡς γράφει - δὲν μερίζεται Θεός!
* Ο Χρυσόστομος φωτάζει δστις τρώγει ἴερά,
αἰωνίου καταδίκης τὸν εὑρίσκει συμφορά.
* Ιερόσυλ' ἥγονυμένοι, ἀρχοντες φλωρὶ ἀγαποῦν·
- 1230 οἱ θεοσεβεῖς αὐθένται πῶς καὶ τοῦτο σιωποῦν;
* Ο ἥγονυμενος κερδίζει χιλιάδας ἑκατόν,
φεύγει καὶ τὸ μοναστήρι μένει χρέος εἰς αὐτόν.
Θαῦμα εἰν', ἀφ' ἀποθαίνουν, πλοῦτον δὲν εἶδε κανεὶς
φιλαργύρων ἥγονυμένων δργὴ θελα προφανής!
- 1235 * Αν δοθοῦν εἰς κληρονόμους δῶρον ἢ μὲ ἀρπαγὴν
ἀπὸ ιεροσυλίαν, εὐτυχεῖ κανεὶς 'ς τὴν γῆν;
« Δότε γιὰ τὸ μοναστήρι », λέξις εἴραι σταθερά,
« διὰ σπίτι κ' ἐκκλησίαν καὶ ἐρείπια ἔηρά. »
* Αν καὶ καλογῆροι εἴραι, κᾶν ἀς θρέψουν ἑαυτούς·
- 1240 κοσμικὸς μὲ δύο χεῖρας θρέφει δέκα 'σὰν αὐτούς!
* Ασκητάς, φεῦ, νὰ πληρώνουν διὰ νὰ προσευχηθοῦν!
* Ενῶ πλοῦγον, χεῖρας ἔχουν, πῶς δὲν σπείρουν νὰ τραφοῦν;

1207 κτιτόρων C : κτητόρων B || 1208 μουσίαι B : μωσίαι C || 1211 κτίτορας C : κτήτορας B || 1217 κτιτόρων C : κτητόρων B || 1222 θεραπεύσοι scripsi : θεραπεύσει CB || 1225 ἀπήλαυσε C : ἀπίβλαυσε B || 1233 ἀφ' ἀποθαίνουν C : ἀφ' οὖ πεθαίνουν B ||

- Δυὸς κοινόβια ἔκει 'ναι μὲ ἐνδύματ' ἀσκητῶν·
ἔχονν γῆν, πλὴν δὲν δουλεύει οὔτε ἔνας ἐξ αὐτῶν.
- 1245 "Εχουσι πολλὰς μονσίας, εἰσοδήματα φρικτά,
ἐπιμόνως τὰ σινάζοντα καὶ φροντίζοντα δι' αὐτά.
Δείχνουσι ψευδῆ πτωχείαν, ἔλεος παντοῦ ζητοῦν,
παρὰ νόμον τοῦτο κάμποντα κ' ἐντολὴν Θεοῦ πατοῦν.
Πολυτέλεια μαγείρων, μοναστήρι ἀνοικτὸν
1250 καὶ συμπόσιον ἀνδρογύνων εἰς ὅδάδες ἀσκητῶν!
Τρώγοντα, πίνοντα κ' ἐγλενδίζοντα καὶ πληρώνοντα ἐξ αὐτῶν·
οὕτω γίνεται τρακτίρι μοναστήρι ἀσκητῶν!
Πολλὰς χιλιάδας ἔχονν μονακιῶν συνεισφοράν,
ἀμπελῶνας, μύλους, χάνια, ἐργαστήρια μὲ κυράν·
1255 καὶ ἀφιερώματ' ἄλλα καθ' ἐκάστην σωρηδὸν
ἀσκητῶν εἰς χεῖρας, δῶρα ἀνοήτων εὐλαβῶν·
μ' δλον τοῦτο παντοῦ τρέχοντα, ἔλεος παντοῦ ζητοῦν
γιὰ ψυχῶν τὴν σωτηρίαν πτωχούς, χήρας ἀπατοῦν,
μὲ λωρί, μὲ χονδρὸν ωάσον, μὲ κατήφειαν πολλήν,
1260 μὲ ὑπόκρισιν, μὲ τέχνην ἡ νὰ 'πῶ μ' ἐπιβουλήν.
Τροφαὶ κ' ἔνδυμα πτωχείας, κοσμικῶν ἀπαλλαγῆ·
ποῦ φυλάττονταν ἡ ποῦ κρύπτονταν τόσον πλοῦτον ἐν τῇ γῇ;
Γιὰ τοὺς Ἱερεῖς τῆς τζάρας φρίττει κάθε εὐσεβῆς
δστις δόγματα γνωρίζει καὶ κανόνας ἀκριβεῖς,
1265 ἐπειδὴ χειροτονοῦνται, ὡς προεῖπον, μιὰ πληθύς,
μέθυσοι καὶ κακοήθεις καὶ δι' δλον ἀμαθεῖς.
'Αντὶ χάριν καταδίκην ἀγοράζονταν οἱ τυφλοί,
πλὴν τὰ κρίματα Κυρίου εἶναι ἀβυσσος πολλή.
Δόσιμον νὰ μὴ πληρώνονταν, νὰ μὴ πᾶν εἰς ἀγγαρειὲς
1270 καὶ νὰ μὴ τοὺς ἐνοχλοῦνται τοῦ κοινοῦ οἱ ἀβαριές.
'Σ τὴν Μητρόπολιν πηγαίνονταν μὲ φλωρία ἵκανὰ
χωρὶς ἔρευναν προσώπουν ἡ ἐξέτασίν τινα.
'Ἄτα καὶ κλέπτης, ψεύστης εἶναι, παπᾶς γίνεται εὐθὺς
καὶ ἐπίσκοποι πρὸς τοῦτο ἀναμένονταν μιὰ πληθύς
1275 διὰ νὰ χειροτονήσονταν, — καὶ αὐτοὶ νὰ πληρωθοῦν, —
ἀμαθεῖς, τυφλούς, ἀχρείοντας, τὰ φλωριὰ ἀφοῦ δοθοῦν,
μάλιστα δὲν βακαρέσκος ἢ κορνέσκος διμιοῦν
— ἀλλ' αὐτοὶ καὶ ἀγνοοῦνται διὰ τί παρακαλοῦν.
"Οθεν ἔχουσι παπάδες ἐξ - ἐπτὰ κάθε χωριό,

1244 οὔτε Β : οδδὲ C || 1248 κάμποντα C : κάμποντα B || κ' C : om. B || 1250 ὅδάδες
B : ὅνδάδες C || 1259 χονδρὸν C : χοντρὸν B || 1273 ψεύστης B : ψεύτης C || 1276 φλωριὰ
B : φλωρὶς C ||

1280 όποιον κείτοντ' ἐγλειδίζοντ' εἰς τοῦ χωριοῦ τὸ καπηλεῖο.

* Αὐτὸν τραβοῦν τὰ βάρη οἱ ταλαιπωροὶ πτωχοὶ
καὶ ζημίαν ὑποφέρει βιστιαρᾶς αὐθεντική.

Πατῶν βλέπεις μεθυσμένον εἰς τὴν Βλαχίαν, δπον πᾶς—
—ἀν τὴν μέθην ἐμποδίσοντ, ποῖος γίνεται παπᾶς;

1285 * Αν ἀργὸν ὁ ἱεράρχης πατῶν κάμη χωρικόν,
δὲν πατεῖ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Τίς πληρώνει χρονικόν;
Καὶ εἰς αὐτοὺς ἐδιωρίσθη βαρὺς χρονικὸς δασμός,
Μητροπόλεως πλοκόνι, τῶν παπάδων πειρασμός!

* Απὸ πλῆθος χιλιάδων ἱερέων χρονικὰ

1290 ή Μητρόπολις συνάζει καὶ τὰ λέγει νομικά!

* Αγαθεῖς πρωτοπαπάδες ὡς σειμένηδες παντοῦ
τὸ χισμέτι ἀγοράζοντ, φέροντ πρόσωπον κοιτοῦ.
Βαστοῦν σιδηροδεσμίους ἱερεῖς εἰς φυλακὴν
γιὰ κακά, διὸ ἀταξίας, διὰ δόσεων χρονικήν.

1295 * Ο πρωτοπαπᾶς λαμβάνει γρόσια διὰ ποιῆη,
ἄν καμπια ἀτακτήσῃ νέα, κόρη ή γυνή.

* Άλλος τις μητροπολίτης Ἰσως φοβηθῆ Θεόν
πρωτοπόπων νὰ συστείλῃ ἀφορμὴν τόσων κακῶν.
Πόσαι κόραι καὶ γυναικες μ' ἀθωβτητα, τιμήν,

1300 δδίκα συκοφαντοῦνται καὶ πληρώνοντι ποιήν!

* Ιερεῖς καταφρονοῦσι φύσιν, νόμον καὶ Θεόν,
τὰ κακὰ δημοσιεύοντ, καὶ γυμνώνοντ τὸν λαόν!

* Αρχων, εὐγενής, ή ξένος μ' ἄνομον γυναικα ζῆ,
φανερὰ τεκνοποιοῦσι, παροησίᾳ ζοῦν μαζί.

1305 * Πλὴν εἰς τὴν τζάρα πτωχῶν σπίτια διὰ πρωτοπαπᾶς πατεῖ,
«ἡ γυνή σου εἶναι πόρη» λέγει καὶ πολλὰ ζητεῖ.

* Η καπέλισσα προδίδει ὡς ἀχρεία μαστροπόδες
καὶ πατρόδες; ἀνδρόδες οἱ δρόκοι δὲν πιστεύονται ποσῶς.

Κόρην καὶ γυναικά ἀρπάζει ιερεὺς πρωτοπαπᾶς

1310 ὡς παράνόμοις ζαμπίτης ή ὡς τύραννος ζορμπᾶς.

* Αν εὐθὺς δὲν τῷ δόθῶσιν δσα θέλει μετρητά,
ώσαν πόρνας, μοιχαλίδας τὰς σφαλίζει εἰς τὸν ὅδα.

Καὶ ἐκ τούτου καθ' ἐκάστην ἀνδρογύνων χωρισμοί,
μένοντις κόρες χωρίς ἀνδρα, εἰς τὸ ἔξης χωρίς τιμή.

1315 * Εξωτερικός τις ὄρχων τὰ ἐκκλησιαστικά

δὲν τολμᾷ κάν νὰ ἐλέγξῃ ἀλληλένδετα κακά.

* Αν πρωτοπαπᾶς τις εἴπῃ, «τί ναι τάτοπα αὐτά;»

1305 πρωτοπαπᾶς C : πρωτόπαπας B || 1308 ἀνδρόδες B : μητρόδες C || 1312 μοιχαλίδας C : μοιχαλίας B || ὅδα B : ὄνδα C ||

- λέγει: «δίδω κάθε χρόνον χιλιάδας ἔξ - ἑπτά»:
 Καὶ λεηλατεῖ ἔξ ἵσου καὶ παπάδες καὶ λαόν,
 1320 χωρὶς ἐντροπὴν ἀνθρώπων, χωρὶς φόβον εἰς Θεόν.
 Ἐλλ’ ἀν πίστις ἀγνοήται, ἀν ἀσέβεια κοινή,
 ἀν κανένας δὲν ἡξεύρῃ τί Θεὸν νὰ προσκυνῇ,
 ἀν σχολεῖα ὃς τὰ χωρία διὰ πίστιν καὶ Θεόν,
 ἀν μὲ μαγισσῶν ντεσκίντα διαφθείρουν τὸν λαόν,
 1325 ἀν οὐδεὶς τῶν ἴερέων ἔξενοη τι περὶ Θεοῦ,
 ἀν ποτε παπᾶς καζάνι ἀναγνώθῃ τοῦ λαοῦ,
 ἀν οὐδείς ὃς τὴν ἐκκλησίαν, δταν προσευχὴν κοινή,
 ἀν τις ἔξομολογῆται ἢ ποτέ τον κοινωνῆ,
 ἄνδρες, κύριες καὶ γυναικες ὡς δὲν δλὸν ἀμαθεῖς
 1330 κάν τὴν Τοῦντα τὴν περάσουν, ἔξομόνον παρενθύς,
 ιεράρχης σιωπαίνει, ἄλλος τις δὲν δμιλεῖ,
 ὃς τὴν Βλαχιὰ καταπατεῖται κάθε ιόρμος καὶ ἐντολή!
 Πρόβατ’ ἀμελοῦς ποιμένος λόκων γίνονται βορά,
 δλεθρος τῆς ἐκκλησίας, δρθοδόξων συμφορά.
 1335 Τὰ χωρία εἰς ἐκκλησίαν δὲν πηγαίνουσι ποτέ,
 εἰς τὰς ἑορτὰς δύο γραῖες, τρεῖς ἢ πέντε θεαταί.
 Οἱ παπάδες εἰς τὸν πλοῦτον, κυρατζῆδες περπατοῦν,
 ἐκκλησίαν καὶ ἀρρώστους κακοτρόπιως παραιτοῦν.
 Ἡν, εἰς κίνδυνον θανάτου, κοινωνία χρειασθῆ,
 1340 μὲν ἔνα Βλάχον τοὺς τὴν στέλλονν τυλιγμένην ὃς τὸ χαστί.
 Ὁ παπᾶς μὲ τὸ ἀμάξι περπατεῖ παντοτινά,
 νὰ κερδίσῃ, νὰ πληρώσῃ Μητροπόλεως δεινά.
 Ὁταν φάλλ’ ἡ ἐκκλησία, ἐκατὸν ὃς τὸ καπηλεῖο,
 ἄλλοι τόσοι ἐγλενδίζουν ὃς τὸ ἐκεῖ ρακοπονλειό,
 1345 μερικοὶ τῶν ἴερέων, ἄλλοι δύο κληρικοὶ,
 ἐπειτα κι αὖτοὶ πηγαίνοντ, ὡς σινήθως, ὃς τὸ ρακί.
 Ὁλ’ ὑπάγοντες εἰς τὸ Πάσχα, ὡς καὶ δόγμα πατρικόν,
 πλὴν ἐκεῖ κακῶς δοξάζουν ἔνα πάστε ἔθνικόν.
 Τοῦτο εἶναι ψευδολάτρων, παλαιῶν αἰρέτικῶν,
 1350 ἀντὶς διὰ κοινωνίαν ὃς τι δῶρον θεῖκόν,
 δρθοδόξων κοινωνία, σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ,
 δὲν εἰν’ ἀρτος εἰς τὴν σκάφην, ψυχικὴ τροφὴ πιστοῦ,
 ἄλλα αἴρεσις ἀρχαία, ἔθος τι βαρβαρικόν
 καὶ μυστήριον δὲν εἶναι, οὕτε δῶρον θεῖκόν.
 1355 Τὸ κρασὶ ὃς τὸ σκαφίδακι μὲ κομμάτια φωμὶ

1324 μαγισσῶν B : μάγισσῶν C || ντεσκίντα B : δισκίντα C || 1330 τὴν B : τοὺς C ||

1336 γραίας B : γραίας C || 1340 τυλιγμένην B : ειλιγμένην C || 1350 ἀντὶς B : ἄν τις C ||

εὐλαβῶς μεταλαμβάνουν γιὰ τοῦ Πάσχα τὴν τιμὴν.

Τοῦτο σταθερὰ πιστεύουν κοινωνίαν ἵεραν

διὸ αὐτὸς καὶ τοὺς πατέρες ἀνταμεῖβον μὲν χαρὰν
καὶ δὲν ἔξομολογοῦνται ὃς τῆς Βλαχίας τὰ χωριά,

1360 πλὴν τοὺς κοινωνοῦσι μόνον, δταν ἀρρωστοῦν βαριά.

Τίς νὰ ξερριζώσῃ πλάνην καὶ αἰρέσεις παλαιάς,
ποῖος κῆρυξ νὰ λαλήσῃ ὃς τοῦ λαοῦ τὰς ἀκοάς;

Η Μητρόπολις μὲν γρόσια ἐπαρχίαν ἀποκτᾶ
ἄλλα τόσα νὰ κερδίσῃ· ἄλλο τι δὲν ἔρωτᾶ.

1365 Ἀλλ' ὁ ἡγεμὼν θεοπίσοι εὐσεβέστατος ὁ τοῦ
καὶ ποιμένων ἐμποδίσοι αἰσχροκέρδειαν δεινήν.

Ἄρχοντες μὲν θεῖον ζῆλον, τὰ τοιαῦτα σιωποῦν.

Ο μητροπολίτης μέγας! Τί νὰ κάμοντ, τί νὰ ποῦν;
Πρόβατα ἀμελημένα ἀγριώνοντν φυσικά,

1370 ἔγιναν κακὰ θηρία, καὶ δοκοῦσι λογικά.

Ο ποιμὴν δὲν ἔξετάζει, οὔτε ἔρωτᾶ κανεὶς
ἄν ἀσέβεια ὃς τὴν τεῖχον, ἀπιστία προφανής.

Οθεν καὶ ἐβαρβαρώθη, ἐσκληρώνθη ὁ λαός,
παρρησίᾳ βλασφημεῖται καὶ θρησκεία καὶ Θεός.

1375 Εἰς κλοπήν, μέθην, μοιχείαν ἔγιναν ἐπιρρεπεῖς·
εἰς τὰ δάση καὶ ἐρήμους κλέπται δσοι κι ἀν εἰπῆς.

Η μαντεία καὶ μαγεία ὃς αὐτοὺς δόγματα φρικτά·
ἄρχοντές τινες καὶ ἡ τεῖχον τὰ δοξάζοντι σιωστά.

Οθεν δστις ἀρρωστήσῃ, μαύρην γραίαν προσκαλεῖ·
1380 βαρβαρότης, ἀπιστία καὶ ἀσέβεια πολλή.

Βλασφημοῦν, δταν θυμώνοντ, τοῦ Κυρίου τὸν σταυρόν,
Εὐαγγέλιον καὶ πίστιν, κάθε ἄλλο ἵερόν.

Συνειδὸς ἐκεῖ δὲν εἶναι, συστολή, φόβος Θεοῦ,
ράβδος καὶ σκληραὶ παιδεῖαι, χαλινὸς σκληροῦ λαοῦ.

1385 Ανθρωποι χωρὶς θρησκείαν, χωρὶς διδαχὴν τινα,
ἀνθρωπόμορφα θηρία πλέον γίνονται δεινά.

Υποκείμενον ἡ δοῦλον πιστὸν νά βρογς μὴ θαρρῆς,
πλὴν μὲν ράβδον εἰς τὸ χέρι μέρα - νύκταν ἡμπορῆς.

Η θρησκεία ήμερώνει τοὺς ἀνθρώπους φυσικά,

1390 πράους, εὐπειθεῖς τοὺς κάμνει, γιὰ νὰ ζῶσι τακτικά.

Σ τὴν διοίκησιν συμφέρει ἡ θρησκεία τοῦ λαοῦ
διὰ φύλαξιν τῶν νόμων καὶ τῶν ἐντολῶν Θεοῦ.

Ανθρωποι χωρὶς θρησκείαν ἀτακτοῦν, ἀποστατοῦν

1376 καὶ C : ετάς B || δσοι C : δσοντ B || κι ἀν C : ἀν B || 1390 κάμνει C : κάμει B ||

ζῶσι C : ζοῦσι B ||

καὶ Θεοῦ καὶ ἡγεμόνος ἐντολὰς καταπατοῦν.

1395 **Ανθρωπον δὲν ύποτάσσει καὶ ζυγὸς δ πλιδ δεινός,
δσον τὸν καταμαλάσσει τῆς θρησκείας χαλινός.*

**Οθεν σφάλλ' ή ἔξουσία, ζημιοῦται ἐναργῶς,
Δν εἰν' ἀμαθής, ἀχρεῖος τῆς θρησκείας δδηγός.*

*Δὲν νικᾷ ζυγοῦ σκληρότης ἔνα ἄθρησκον λαόν,
Δν ἀπὸ διδασκαλίας δὲν φοβῆται τὸν Θεόν.*

*Τώρ' ἀκούεις εἰς τὴν Φράντζαν ἔργ' ἀθρησκῶν μοχθηρά,
βασιλέως κ' ἐπισκόπων κ' εὐγενῶν πάθη πικρά.*

*Σφάλλει τις ἔξουσιάζων ἔνα ἄθρησκον λαόν,
ὅπον πάντα παροργίζει ἡγεμόνα καὶ Θεόν.*

1405 *Ζημιοῦται δὲ μεγάλως καὶ μὲ βλάβην ἀρκετὴ
ἀρματα διὰ κακούργονς μέρα - νύκτα νὰ κρατῇ.*

*Παρτοῦ ολέπται 'ς τὴν Βλαχίαν, ἀναρίθμητα κακά,
καὶ εἰς δρόμους καὶ εἰς χώρας ἀρπαγὲς καὶ φονικά.*

*Ἐνας ἄλλον κατατρώγει, ἔνας ἄλλον ἀδικεῖ,

1410 *διδαχὴν ἥθων δὲν ἔχουν, ζοῦν ως Δάκες ἐθνικοί.*

**Άλλ' ο νῦν χρυσοῦς αὐθέντης, δεδομένος ἐκ Θεοῦ
τὰς ἐλλείφεις διορθώσοι καὶ ποιμένων καὶ λαοῦ.*

*Μετὰ λόγου, κατ' ὅλγον, λαοῦ ἥθος μανικόν,
ἡμερώσοι φιλανθρώπως, μὲ θρησκείας ἥθικόν.*

1415 *Παρεκτράπην, πολλὰ γράφω ἀπὸ ζῆλον εὐσεβῆ,
δσα εἰδον 'ς τῆς Βλαχίας τὴν πολλὴ διατριβή.*

*Μὲ αὐτά, ὅπον σὲ γράφω, σκανδαλίζονται πολλοί,
γιατρικὰ καθ' ἀρρωστίας φαίνονται πικρὰ χολή.*

*Ἐπρεπέ τινας μὲ ζῆλον ἵνα ψάλῃ μιὰν φορὰν

1420 *τῶν ἥθων τὴν καταδίκην, κ' ἐκκλησίας συμφοράν.*

**Αν τινας μὲ δσα γράφω σκανδαλίζω ἀπαθῶς,
εὐγενεῖς μὲ θεῖον ζῆλον κατευφραίνω ἀληθῶς.*

**Ἀρκετὰ πρὸς ὁδηγίαν τῆς ζωῆς σου, ἀνεψιέ,
πλὴν μυστήρια νὰ τά 'χπις, ως προεῖπον, διὰ σέ.*

1425 **Αν λαλῆς πρὸς ἐντοπίους περὶ εὐσεβῶν ἥθων,
καὶ τὸ χρέος σου πληρώνεις ἔχεις κ' ἐκ Θεοῦ μισθόν.*

*Πλὴν τῆς προτροπῆς ὁ λόγος ἔλεγχος νὰ μή φαγῇ,
συμβουλή, μ' εὐτραπελίαν, πρὸς φρονίμους ἴκανή·*

ἢ σιώπα, ως καὶ ἄλλοι· νὰ ζῆς δμως τακτικὰ

1430 *βλέπων πτῶσιν τῆς θρησκείας, ἀδιόρθωτα κακά!*

- "Αρχισα μὲ στιχουργίαν νασαάτι νὰ σὲ ? πῶ
κ' ἔγραψα μιὰν ραψωδίαν, ἐπειδὴ σὲ ἀγαπῶ.
"Ολ' αὐτὰ γιὰ συμβουλήν σου ἀναφέρω πατρικῶς
ἔξ ὅν ἐπαθον γρωθῆσαι, ώς αὐτόπτης πρακτικός.
- 1435 "Αν κατά τινων ἀρχόντων ἵσως ἔγραψα πολλά,
ὅμοιοπαθεῖς μον 'ρωτα καὶ θ' ἀκούσης τὰ διπλᾶ.
Τὰ περὶ ιερατείου νὰ φυλάττης μυστικά,
κἄν παντοῦ τώρα λαλοῦνται μὲ κωδούνια τοῦ σακᾶ.
Μὴ νομίσῃς ὅτι φθόνος ἢ μητρικά τις
μὲ κινεῖ εἰς γλωσσαλγίαν καὶ εἰς μῶμον ἀρετῆς.
- 1440 Διὰ συμβουλήν σου γράφω στιχουργίαν ἀπαθῆ,
ἀσθενῆς καὶ γέρων γράφω εἰ τ' ἐνόμισ' ἀληθῆ,
ἀγκαλὰ δὲν θὰ λαλήσῃς περὶ τούτων μηδέ τι,
ἄλλ' ώς φρεστιμος θὰ τά 'χης 'ς τῆς καρδιᾶς σου τὸ ποντί.
- 1445 Κάθε ἐγκληματολάλον δὲν οἱ ἔνοχοι μισῶν.
κλεῖε τα 'ς τὸν μπεσταχτᾶ σου ώς ἐγκόλπιον χρυσοῦν.
"Οστις τὰ κακὰ ἐλέγχει, παντοῦ εἶναι μισητός,
εἰς τὰς Παροιμίας λέγει καὶ δ Σολομῶν αὐτός.
"Ο Χρυσόστομος δὲ λέγει, ώς πατέρας τῶν πιστῶν
- 1450 δοτις ἀπαθῶς ἐλέγχει, ἔχει ἐκ Θεοῦ μισθόν.
«Μὴ συγκοινωνῆτε», εἶπεν δ 'Απόστολός ποτε,
«νὰ ἐλέγχετε δὲ μᾶλλον ώς πιστοὶ καὶ ζηλωταί.»
"Άλλοι μὲν νὰ παραιτήσουν κάθε πρᾶξιν βλαφεράν,
ἄλλοι δὲ τὴν ἀρετήν των νὰ φυλάξουν σταθεράν.
- 1455 Τὰ κακὰ δὲν σιωποῦνται, δὲν συχνὰ δὲν ἐλεγχθοῦν,
καταντοῦνται κατ' ὀλίγον ἀρεταὶ νὰ νομισθοῦν.
Καὶ «οὐ δέδεται δ λόγος» δ 'Απόστολος λαλεῖ,
δθεν ἀπαθῶς καθένας ζηλωτῆς ἀς δμιλῇ.
Μ' αὐτὰ δίδασκε καὶ ἄλλονς νέους ξένους εὐγενεῖς,
- 1460 δσοι 'ς τὴν Βλαχιὰ γλενδίζουν κ' ἐδῶ ἀφησαν γονεῖς.
Καὶ σὺ ταῦτα ν' ἀναγνώθης ώς καιροῦ διατριβήν,
ήθικῶς νὰ ὀφελῆσαι — τοῦτο θέλω ἀμοιβήν! —
δταν μόνος διατριβῆς, χωρὶς ἔργον, 'ς τὸν ὀδᾶ,
ἐπειδὴ εἰς τὴν μελέτην ἔχεις ἀμετρον πεβδά.
- 1465 Γέρων ὅν ζητῶ συγγράμμην παρὰ πάντων δι' αὐτά,

1443 ἀγκαλὰ Β : δὲν καλὰ C || 1454 τὴν ἀρετήν των Β : τῆς ἀρετῆς των. C ||

1463 ὀδᾶ Β : ὀνδᾶ C ||

1447 - 48 : Παροιμ., Θ 8. 1449 - 50 : MPG 48,649,γ. 1451 - 52 : 'Επιστ. Παύλ.,
Ἐφεσ. 5,11. 1457 : 'Επιστ. Παύλ., Τιμ. Β', 2,9.

ἀν ώς ἀνθρωπος καὶ εἶπον ἐλλιπῆ ή περιττά.

Μὲ αὐτά, δποὺ σὲ γράφω, ἀνεψιέ μου ποθητέ,
ἴσως ποῦ τις καρπὸς γίνη καὶ ὃς τὸ γένος μάς ποτε,
τῆς θρησκείας καὶ τοῦ γένους εὑρεθῶσι ζηλωταί,

1470 στοχασθοῦν τινες πώς εἶναι Ἀποστόλων μαθηταί.

“Ἄν τῆς δόξης τῶν προγόνων θέλονταν οὐαὶ ἴκανοι
καὶ μὲ λόγον νὰ καυχῶνται “Ἐλληνες χριστιανοί,
νὰ φωτίζωσι τὸ γένος ἀπὸ ζῆλον εὐλαβῆ
μὲ τὰ ἥθη τῶν προγόνων καὶ μὲ φῶτα εὔσεβη.

1475 Μὲ ἀνθρώπους προκομμένους ή Ἐλλὰς νὰ στολισθῇ,
μὲ ἑλληνικὰ σχολεῖα εὔσεβῶς νὰ φωτισθῇ.

Δύγματα νὰ ἔξηγῶνται καὶ θεόπινευστα ρητά,
τὰ ἐπωφελῆ ἀνθρώποις καὶ Θεῷ τὰ ἀρεστά.

Κάθε πόλις, κάθε χώρα ἔχει τρόπους ἴκανονς

1480 νὰ διδάσκωνται οἱ νέοι “Ἐλληνας, χριστιανούς
καὶ Πατέρας ἐκκλησίας, θεολόγους συγγραφεῖς
καὶ νὰ τρέφωνται μὲ γάλα εὔσεβοῦς ἀνατροφῆς.
Νὰ διδάσκωνται τὰ θεῖα καὶ ποιμένες καὶ λαός,
ν' ἀναλάμψῃ ή ἐκκλησία, νὰ λατρεύηται Θεός.

1485 Ν' ἀναλάμψῃ κάν τὸ γένος τῶν Ἐλλήνων, νὰ φανῇ
ἐκ λαμπρῶν σοφῶν προγόνων, “Ἐλληνες - Χριστιανοί!
“Οχι μὲ διδασκαλίαν κακοήθη καὶ τυφλήν,
χάλτια γαλλικὰ καὶ μύθους, κακοήθειαν πολλήν.

Τοῦτο εἰν' ἔργον ποιμένων, ἐπισκόπων εὐσεβῶν

1490 καὶ ἀρχόντων καὶ πλούσίων, προεστώτων εὐλαβῶν,
νὰ φροντίσουν γιὰ τὰ φῶτα γένους μας τοῦ δυστυχοῦς
νὰ μὴ λείπῃ ειροκήρυξ καὶ ὅπιτάλι γιὰ πτωχούς.

ΤΕΛΟΣ

“Ἐτελειώθη τῇ ζητῶνταν αψήδῳ”

Φύλτατέ μου ἀνεψιέ,

“Ἄν τὰ παρόντα διὰ περιέργειαν ἀντιγράψῃ τις πιστὸς φίλος σου, νὰ εἶναι
ἐπικατάρατος, ἐὰν ἀφαιρέσῃ ή προσθέσῃ ή μεταβάλῃ τι τῶν γεγραμμένων
τούτων.

“Ἐρρωσο.

1470 πῶς C : δτ' B || 1477 ἔξηγῶνται C : ἔξηγοῦνται B || 1484 λατρεύηται C : λα-
τρεύεται B || post v. 1492 ‘Ἐτελειώθη τῇ ζητῶνταν αψήδῳ’ C : ‘Ἐτελειώθη τῇ ζητῶνταν αψήδῳ’ B ||

ΠΙΝΑΞ ΛΕΞΕΩΝ

- ἄ (ρουμ. = γ' ἐν. βοηθ. ρήμ.) = ξει, 590
 ἀβαρία, ἡ [πληθ.: ἀβαρίες] (<ιτ. avaria) = βλάβη, 1270
 ἀγᾶς, ὁ (<τουρκ. ağa) = κύριος, ἀρχηγός, 410, 420
 ἀγγαρεία, ἡ = βίᾳ ἐπιβαλλομένη, ἀθέλητος, ἔργασία, 1269
 ἀγκαλά = ἀν καί, 467, 541, 1443
 ἀεροβατῶ = (μεταφ.) φαντασιοχοπῶ, 71, 606
 αἰσθαντικόν, τὸ = εὐαισθησία, 855
 αἰσθαντικός = εὐαισθητος, 182
 ἀλλοπιστίζω = μεταβάλλω πίστιν, 1092
 ἀλαιποῦ, ἡ, 194
 ἀμορέζος (<ρουμ. amorez) = ἕραστης, 766
 ἀμόρι, τὸ (<ρουμ. amor) = ἕρως, 779, 809
 ἀνατροφή, ἡ = οίκονομ. κατάστασις, 871
 ἀπεργῶ [Μτχ. ἐνεστ.: ἀπεργῶντες], 160
 ἀραδικῶς (ἐπίρρ.), 533
 ἀρέντα, ἡ (<ρουμ. arendă) = ἐνοίκιον, κυρίως γεωργ. κτήματος, 1021
 ἀρεντάσσης, ὁ [πληθ.: ἀρεντάσσοι] (<ρουμ. arendaş) = ἐνοικιαστής ἄγροτ. κτήματος, 564, 605
 ἀρμέγω [γ' πληθ. δριστ. ἐνεστ.: ἀρμέγοντες καὶ ἀρμέγονται] = ἀμέλγω, (μεταφ.) ἀκμεταλλεύομαι τινα, 34, 52, 75, 78, πολλ.
 ἀρσένικος (<τουρκ. arsız) = θρασύς, ἀναιδής, 490
 ἀσελγεία, ἡ, 534
 ἀσπρα, τὰ (<τουρκ. akçe) = νόμισμα, 161
 ἀτζαμῆς, ὁ (<τουρκ. acemi) = ἀδαής, 197, 207, 397
 ἀτι, τὸ (<τουρκ. at) = ίππος, 579
 ἀφιλος, 241
 ἀχτζῆ [πληθ.: ἀχτζῆδες] (<ahz) = λῃψις, ληψιοδοσία, 979
 βακαρέσκος ὁ, 1277
 βαφιᾶς, ὁ, 128
 βερεσέ (ἐπίρρ. <τουρκ. veresiye) = ἐπιποτώσει, 454, 458, 580
 βερισόρα (<ρουμ. verșoara· ὑποκορ. τοῦ: vâra) = ἔξαδελφοῦλα, 702
 βιζιταῖος, ὁ (<ρουμ. vizitiu) = ἀμαξηλάτης, 694
 βιστιαρία, ἡ (<ρουμ. vistierie = θησαυροφυλάκειον), 1282
 βουλλάνω = ἐπισφραγίζω, 313
 βραδὺ [βράδυ], τὸ = ἐσπέρα, 94
 βρωμῶ = ἀναδίδω κακοσμίαν, 276
 βυζή, τὸ [πληθ.: βυζιά, τά], 18, 64
 γελάδα, ἡ [ἀγελάδα], 17, 38, 52, πολλ. γεμεκλίνει, τὸ (<τουρκ. yemeklik) = ἔξοδα τροφῆς, φαγητόν, 888
 γενὶ (<τουρκ. yeni) = νέος, 1191 [γενὶ τζικμάδες<yeni çikma) = νεωτερισμός]
 γιακᾶς, ὁ (<τουρκ. yaka (= περιλαίμιον, αὐχήν). <yakalamak (= παγιδεύομαι)). 96, 595, 670
 γιανγκάνι, τὸ (<τουρκ. yangın) = πυρκαϊά, 1172
 γιαούρτι (<τουρκ. yoğurt) = δέξιγαλα, 1052, 1053
 γιατάκι, τὸ (<τουρκ. yatak) = κλίνη, 649
 γιολούντά (<τουρκ. yol-unda (= δ ἐν τάξει, τακτικός), 34, 227, 400, 916
 γκασίτου (<ρουμ. găsi (= εὑρίσκω), 590
 γκάτα (<ρουμ. gata (ἐπίρρ.). = ἔτοιμα· gata = τελείωσε), 452
 γκελίρ (<τουρκ. gelir) = πρόσοδος, εἰσόδημα, 691
 γκιορδούμι, τὸ = εἶδος παιγνιδίου, 439
 γλενδίζω (<τουρκ. eğlenmek) = διασκεδάζω, 255, 426, 1460 [Ιδ. καὶ = ἐγλενδίζω]
 γλωσσαλύτα, ἡ = ἀκατάσχετος φλυαρία, 487, 499, 1440
 γραῖκος, ὁ, 751, 757
 γρόσι, τὸ (<τουρκ. kurus) = νόμισμα, 619, 729, 925, 943, 948, 1016, 1030, 1032, 1178, 1295
 γύμνωσις, ἡ, 147

δαλίπης [πληθ.: δαλίπιδες] (<τουρκ. *talip*) = δέζητῶν, δέ φιέμενος, δέ ἀγοραστῆς, 307

δαλκαβούκης, δέ (<τουρκ. *dalkavuk*), = ιόλαξ, πυράσιτος, 889

δαλντίζω (<τουρκ. *dalmak*) = εἰσέρχομαι, βυθίζομαι, 246

δάμα, ἡ [γεν. πληθ.: δάμων] (<ρουμ. *damă*) = κυρία, 710, 761, 851

δαντᾶ, ἡ (<περσ. *dada*) = τροφός, παιδαγώγος, 699, 706, 716

δάρον (<ρουμ. *darui* (= δῶρον)), 590

διαρκῶ, 366

διηνεκής = συνεχής, 28

δόγμα, τό, 132

δότικα, ἡ (<ρουμ. *doică*) = τροφός, 719

δολανδριτζής, δέ (<τουρκ. *dolandırıcı*) = ἀπατεών, αλσχροκερδής, 917

δόσιμον, τό, 1269

δούλευσις, ἡ = ὑπακοή, ύποταγή, 66

δονναρμά (<τουρκ. *donanma*) = στόλος, φωταψία, έορτή, 616.

δωροληψία, ἡ, 319

ἕ (ρουμ. = γ' ἐν. βοηθ. φήμ.) = εἶναι, 452

ἐγκληματολάλος = δέ ἀποκαλύπτων ἐγκλήματα, 1445

ἐγλενδίζω (<τουρκ. *eğlenmek*) = διασκεδάζω, 1046, 1251, 1344 [Ιδ. καὶ: γλενδίζω]

ἐγλεντζές, δέ (<τουρκ. *eğlence*) = διασκέδασις, 195, 375, 848, 893

ἐνθυμιζώ = ὑπενθυμίζω, 167

ἐξοκείλω [<>έξωκειλα (ἀόρ. τοῦ ἔξοικλλω)] = παρεκτρέπομαι, 1087

ἐξομόνω = γίνομαι ἀρνησίθρησκος, 1114

ἐξωτερικός = μὴ ἐκκλησιαστικός, 1315

ἐριφής (<τουρκ. *elif*) = οἰκεῖος, φίλος (μεταφ.) ἀκακος, 33

ενανθής [ὑπερθ.: ενανθέστατος], 376

εὐτραπελία, ἡ, 1428

ζαμπαρᾶς (<περσ. *zampara*) = ἀκόλαστος, γυναικοθήρας, 61

ζαμπίτης (<τουρκ. *zabit*, *zabita*) = δέ φυλάττων τὴν τάξιν, πειθαρχίαν, 1065, 1310

ζαριφλίω, τό [πληθ.: ζαριφλίων] (<τουρκ. *zariflik*) = χορψότης, 697

ζεύκι, τό [πληθ.: ζεύκια] (<τουρκ. *zevk*) = γεῦσις, ἡδονή, 566

ζευκιλής, δέ (<τουρκ. *zevkli*) = διασκεδαστικός, τερπνός, 1168

ζορμπᾶς, δέ (<τουρκ. *zorba*) = ταραξίας, σφετεριστής, 1310

θάλπω [μτχ. παθ. παρακ.: θαλπομένη], = θερμαλώ, περιθάλπω, 103

θεομημήτως, 357

ἴκραμι (<άραβ. *ikram*) = προσφορὰ δώρου, τιμή, περιποίησις, 213, 257, 404, 4159

ἴλβάνι, τό, 158, 251, 409, 603

ἴντερέσσο, τό (<ιτ. *interesse*) = συμφέρον, 117, 123, 142, 144, 202, 236

ἴντριγα, ἡ (<ιτ. *intrigo*) = ραδιουργία, σκευωρία, 246

ἴσπράβνικος, δέ (<ρουμ. *ispravnic*) = νομάρχης, 309, 745

καβάδι, τό, 150

καβαδοφορῶ, 164

καδάκι, τό, 39

καδί, τό, 24, 93

καζάνι (<ρουμ. *cazanie*) = βιβλίον θρησκευτ. τελετῶν, διμιλία απὸ τοῦ ἀμβωνος, 1326

καζέπι (<τουρκ. *kâsîp* (= δέ ἐργαζόμενος δπως κερδίσῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν)), 255

καλέσι τό, 635

καλλουτζικά, ἡ, 584, 587

καλοφορεμένος, 627

καλπάκι, τό (<τουρκ. *kalpak*) = κάλυμμα κεφαλῆς, 891

κάλπικος (<τουρκ. *kalp*) = κιβδηλος, 828

καμινάρης, δέ (<ρουμ. *căminar*, ἀξιωμα), 718

καπηλειό, τό, 1280, 1343

καρέτα, ἡ [πληθ.: καρέτες] (<ρουμ. *carătă*) = κλειστὴ ἀμαξα, 479, 627

κατζαούνης, δέ, 40, 508, 1218

κατζιβέλα [πληθ.: κατζιβέλες] (<τουρκ. *cazibeli*) = θελκτική, συμπαθητική, 659

κατιφές (<τουρκ. *kadife*) = δλοστρικόν, 19

καφαλδί, (<τουρκ. kahvaltı) = πρόγευμα, 710
 καφές, δ (<τουρκ. kahve), 304
 κεντί, τό, 637
 κετζές, δ (<τουρκ. keçe) = πληγμα, 413
 κέφι, τό (<τουρκ. keyf) = διάθεσις, εύθυμία, δρεξις, 220
 κιαφέτι (<τουρκ. keyfiyet) = τρόπος, 422
 κιουλάφι, τό (<περσ. külâf) = χάλυμα κεφαλής, (μεταφ.) δόλος, απάτη, 174
 κιουρτζής, δ (<τουρκ. kürkçü) = γούναρης, 713
 κλάσις, ή = τάξις, 81
 κλουτζάρης, δ (<ρουμ. clucer (= ἐπιμελητής τοῦ πρίγκιπος, ἀξιωματικός), 718
 κοκόντα, ή (<ρουμ. cocon) = κυρία εὐγενής, 451, 621, 845, 847
 κοκόνης, δ (<ρουμ. cocon, coconas) = νέος εὐγενής, 725
 κοκονίτζα, ή (<ρουμ. coconiță) = νέα κόρη εὐγενής, 452
 κονάκι, τό (<τουρκ. konak) = σταθμός, κατάλυμα, 618
 κοπότι (<ρουμ. copoiu = κύων κυνηγετικός (μεταφορ. αστυνομ. ὑπάλληλος), 190
 κορνέσκος, δ, 1277
 κουμάσι, τό [πληθ.: κουμάσια] (<ρουμ. cumaș) = ὑφασμα μεταξωτόν, 453, 714
 κουρδίζω = (μεταφ.) δργανώνω, 616
 κουρκάρος, δ, 412
 κουρτη, ή (<ρουμ. curte) = αὐλή, ανάκτορον, 184, 187, 577, 589, 607, 631
 κουσουρί, τό [πληθ.: κουσούρια] (<τουρκ. kusur) = σφάλμα, 49
 κριτήριον, τό = δικαιστήριον, 287
 κυρατζής, δ [πληθ.: κυρατζῆδες], 1387
 λαιμαργῶ (= είμαι, φέρομαι ως λαιμαργός), 53
 λακιρδί [χαλ: λακριδί] (<τουρκ. lâkirdi) = λόγος, συνδιάλεξις, 432, 497
 λαμπροφορεμένος, 260
 λαμπροφόρος, 630
 λαουτάρος, δ (<ρουμ. lăutar) = μουσικός &θιγγανής, 626, 859
 λεκές, δ (<τουρκ. leke) = κηλίς, μῶμος, 1081
 λεξίδιον, τό, 122, 133

λέξις, ή (= ἔκφραστικὸς τρόπος), 1237
 λιβερτίνος, ὁ [χαλ: λιμπερτίνος] (<γαλλ. libertin) = ἀκόλαστος, 266, 833
 λιμικάνος, ὁ (<ρουμ. lipscan) = ἔμπορος, ρωποπώλης, 453, 460, 642
 λοῦσον, τό (<lux) = πολυτέλεια, 456
 λουφές, ὁ (<τουρκ. lâtf) = ἀγαθότης, χάρις, εὐεργεσία, 303
 μαδδές (<τουρκ. madde) = ὄλη, ἀντικείμενον, ὑπόθεσις, 306, 578
 μαϊδδές (<τουρκ. madde), 761
 μαϊδδιά (<τουρκ. maddiyat) = ὄλωκα πράγματα, ὑποθέσεις, 200, 819, 1023, 1077, 1103
 ματρέσσα, ή, 793
 μακρόθεν (ἐπίρρ.), 84
 μάλι (<τουρκ. malı = ὁ ὀνήκων εἰς κτῆμα, περιουσίαν), 717
 μανικός, 214
 μαντέλλο, 670
 μάρε (<ρουμ. mare = μέγας), 590
 μασαλλά (<τουρκ. masaallah) = εῦγε, 616
 μεζάτ[ι], τό (<τουρκ. mezat) = πλειστηριασμός, δημοπρασία, 289
 μεζελκι, τό (<τουρκ. meze = δρεκτικόν), 500, 709
 μεζές, δ (<τουρκ. meze = δρεκτικόν), 847
 μεμοργύέτ[ι] (<τουρκ. memuriyet) = ὑπηρεσία, δημ. θέσις, 430
 μερικῶς (ἐπίρρ.), 16, 613
 μητρόθεν (ἐπίρρ.), 79
 μόδα, ή, 553, 581, 618, 669, πολλ. μονόφθαλμος, -η, 17
 μουκαλίτης (<ρουμ. mucalit) = εύφυολόγος, ἀστεῖος, 264
 μουκελλέρης (<τουρκ. mükellef) = δ ἐπιβεβαρυμένος εἰς ἀπότισιν φόρου, 1192
 μούλκι, τό (<τουρκ. mûlk) = κτῆμα, ιδιοκτησία, 295, 480, 563, 886, 1253
 μούρη, ή, 852
 μουσααδές (<τουρκ. müsaade) = ἀδειά, βοήθεια, προστασία, 305
 μουσία, ή [πληθ.: μουσίαι, μουσίας] (<ρουμ. moșie) = περιουσία, ὀγροκτησία, 1203, 1208, 1245

μπάγκο, τὸ (<ατ. *banc*) = τράπεζα,
χαρτοπαγνιον, 435, 439
μπάλος, ὁ (<γαλλ., ρουμ. *bal*) = χορός, 629
μπαχτζές, ὁ (<τουρκ. *bahçe*) = κήπος,
376, 441
μπέης, ὁ (<τουρκ. *bey*) = κύριος, ἡγεμών,
ἄρχων, 187
μπειζαδές, ὁ (<τουρκ. *beyzade*) = υἱός
πρήγκιπος, εὐγενής, 577
μπεκρῆς, ὁ (<τουρκ. *bekri*) = μέθυσος,
61, 324
μπελᾶς, ὁ [καὶ: μπελᾶς, ὁ] (<τουρκ. *belâ*)
= συμφορά, κακόν, 209, 595
μπενίσι, τὸ (<ρουμ. *beniș*) = ἐπενδύτης,
χλαμύς, 695. [*Ιδ.* καὶ: *μπανίς*].
μπερδές, ὁ (<τουρκ. *perde*) = αὐλαῖκ,
παραπέτασμα, 411
μπερδεύομαι = ἐμπλέκομαι, 197
μπεσταχτᾶς, ὁ (<τουρκ. *peştahta*) =
μικρόν, πρόχειρον χρηματοκιβώτιον, 729,
1446
μπινίς, τὸ (<τουρκ. *biniş*) = ἐπενδύτης,
χλαμύς, 891 [*Ιδ.* καὶ: *μπενίσι*]
μπογιάρης, ὁ [καὶ: μπογιέρης, μπογιέρος],
<ρουμ. *boier*) = εὐγενής, ἀριστοκρά-
της, 403, 433, 542
μπουρέκι, τὸ [πληθ.: μπουρέκια] (<τουρκ.
börek) = πλακούντιον, «μπουρέκι», 709
μπούτκα, ἡ (<ρουμ. *buteă*) = κλειστή
καὶ χρεμαστή ἄμαξα, 135, 297, 579
μυριόμορφος, 11

νασαάτι, τὸ (<τουρκ. *nasiyat*) = συμβου-
λή, νοοθεσία, 1431
νέμτζικος (<σλαβ. *Nemče* = παλαιὰ ὄνο-
μασία τῆς Αὐστρίας), 629
νέμτζος (<ρουμ. *Nemțesc* - σλαβ. *Nem-
če*) = γερμανικός, 265, 279, 440
νοὺς (ρ<ουμ. *nu*) = ὅχι, 452
γουνεχῶς (ἐπίφρ.), 58
νούροι (<άραβ. *nur* (= φῶς, λάμψις) -
ρουμ. *nuri* (= χάριτες, θέλγητρα), κάλ-
λος), 697
νταμπλᾶς, ὁ (<τουρκ. *damla*) = ἀποτλη-
ξία, 952

ξεπληρώομαι [ὑποτ. ἀօρ.: ξεπληρωθῆ],
218

ξυλοπινάκα, ἡ, 322
ξυπάξω [μτχ. παθ. παρακ.: ξυπασμένος] =
φοβίζω, ἐπαιρούμαι, 252, 259, 404, πολλ.
οδᾶς, ὁ (<τουρκ. *oda*) = δωμάτιον, 728,
1172, 1250, 1312, 1463
ολικός = καθολικός, 130
ομούρι, τὸ (<τουρκ. *umur*) = ὑπόθεσις,
137, 753 [*Ιδ.* καὶ: *οδμούρι*]
οὐά γκιορέ (<τουρκ. *ona góre* = ὡς
ἔκεινο), 891
οσπίτι, τό, 300
ούλιαμᾶς (<τουρκ. *ulam* (= βιλός, πλή-
θος-*ulama* = σύνδεσις, διάταξις), 1192
οδμούρι, τὸ (<τουρκ. *umur*) = ὑπόθεσις,
404 [*Ιδ.* καὶ *ομούρι*]
οδσούλι, τὸ (<τουρκ. *usul*) = τέχνη, μέθο-
δος, σύστημα, 60
οφφικιάλος (<ίταλ. *officiale*) = ἀξιωμα-
τοῦχος, δημόσ. λειτουργός, 628
οφφίκιον, τὸ (<λατ. *officium*) = ὑπηρε-
στα, αξιωματ., 307, 366, 608

παλάτι, τό, 1043
πανώλη[ς], ἡ [αἰτ. ἐν.: πανώλην], 354, 528,
806
παπούτζι, τὸ (<τουρκ. *pabuç*) = ὑπόδη-
μα, 740
παραδάκι, τὸ [πληθ.: παραδάκια] (<τουρκ.
para) = νόμισμα, 857
παρόλλα, ἡ [πληθ.: παρόλες] (<γαλλ. *pa-
role* - ρουμ. *parolă*) = λόγος, ὑπόσχε-
σις, 253
πάστε (<ρουμ. *paste*) = Πάσχα, 1348
περίστασις, ἡ, 240
πεσκέσι, τὸ (<τουρκ. *peşkes*) = δῶρον, 969
πεσκεσλίκι, τὸ [πληθ.: πεσκεσλίκια]
<τουρκ. *peşkes*) = δῶρον, 193, 1171
πίθηκος, ὁ [γεν. ἐν.: πιθηκοῦ] = (μτφρ.)
πονηρός, 119
πλοκόνι, τὸ (<ρουμ. *plocon*) = δῶρον πρὸς
ἀνώτερον, 1288
πλοῦγο[ς], ὁ [αἰτ. ἐν.: πλοῦγον] (<ρουμ.
plug) = ἀροτρον, 1242, 1337
πολλτικα, ἡ = καλὴ συμπεριφορά, 384,
1109
πολυποίηλος, 9
πουγγί, τό, 592, 593, 895

προικίον, τὸ = τὸ ἐκ τῆς προικὸς προερχόμενον ἔσοδον, ἡ προϊξ, 575

προϊξ, ἡ, 632, 678, πολλ.

προκομμένος, 235

προστρέχω = καταφεύγω, 93

προσωποληφία, ἡ, 380

πρωτοπαπᾶς, δ, 1291, 1305, 1309, 1317

πρωτοπότος, δ, [γεν. πληθ.: πρωτοπόπων] (*<ρουμ. protopop*) = πρωτοπαπᾶς, 1298

ραβδί, τό, 23

ρακοπουλειό, τὸ (*<τουρκ. raki* = εἶδος ποτοῦ), 1344

ράσσον, τό, 92

ριμάδδα, ἡ, 2

ριτζάλι [γεν. ἐν.: ριτζαλιοῦ] (*<ricali*) = ἄνδρες, ξένοι πρόσωπα, πρόκριτοι, 409
ριτζᾶς/ς, δ [*πληθ.: ριτζάδες*] (*<τουρκ. rızâ*) = συναίνεσις, συγκατάθεσις, παράδησις, 308, 446, 1073

ρόκι, τὸ [*πληθ.: ρόκια*], (*<ρουμ. rochie*) = ἑσθίς γυναικεία, 667, 714, 715

ρομάντζο, τό, 413

ρομαντζολόγος, 549

ρουσφέτι, τὸ (*<τουρκ. müşvet*) = δωροδοκία, 294

σαδακά (*<τουρκ. sadaka*) = ἐλεημοσύνη, 332

σαδακάτι (*<τουρκ. sadakat*) = ἀφοσίωσις, εἰλικρίνεια, 215

σακᾶς, δ (*<τουρκ. saka*) = δ μεταφορεὺς ὕδατος, 1438

σάλι, τὸ (*<τουρκ. şal*) = κάλυμμα, εἶδος ἐνδύματος, 135, 292, 579, 979

σαμούρι, τὸ [*πληθ.: σαμούρια*] (*<περσ. samur*) = κουνάβι καὶ τὸ δέρμα αὐτοῦ, 135, 580

σαραντάρι, τό, 324

σαρδαναπαλισμὸς = ἐνέργεια σαρδαναπάλου, τρυφηλότης, 456

σαρδανάπαλος, δ, τρυφηλός, 269

σαρόβει, τὸ (*<τουρκ. sargı*) = κρήδεμνον, 668

σαρραφία, ἡ (*<τουρκ. sarrafiye*) = ἐπικαταλλαγή, 943

σεβδᾶς, δ (*<τουρκ. sevda*) = ἔφεσις, ἐπιθυμία, 1464

σειμένης, δ (*<ρουμ. seimeni*) = ἐκπόδσωπος τῆς πριγκιπικῆς φρουρᾶς, 1291
σεκρέτο, τὸ (*<secreto, segreto*) = μυστικόν, 323

σελιμιές [πληθ.: σελιμιέδες] (*<ρουμ. seleme*) = μεταξ. ὄφασμα, 580

σελτές, δ (*<τουρκ. şilte*) = στρῶμα λεπτόν, 412, 705

σεντουκάκι, τὸ (*<τουρκ. sandık*) = κιβώτιον, 708

σεργιάνι, τὸ (*<τουρκ. seyran*) = περίπατος, 195, 636

σιμιτζῆς, δ (*<τουρκ. simitçi*) = κούλουροπώλης, 918

σινέτι, τὸ [*πληθ.: σινέτια*] (*<τουρκ. senet*) = στήριγμα, τίτλος ίδιοκτησίας, δμόδογον χρέους, 460

σκανδαλίζω = ἐμβάλλω τινὰ εἰς πειρασμόν, πονηρὰν σκέψιν, 13, 1151, 1417, 1421

σκάνδαλον, τό, 1086

σοχλέτι, τὸ (*<τουρκ. sohbet*) = συνδιάλεξις, συνομιλία, συναναστροφή, 171, 178, 485, πολλ.

σούδιτον (*<ρουμ. sudit*) = ξένος ὄπήκοος, 772

σουλιμᾶς, δ, 774

σούμμα, ἡ = ποσόν, σύνολον, ἀθροισμα, 678

σουργκιούνι (*<τουρκ. sürgün*) = ἔξορτος, ἔξδριστος, 836

σουρτούκης, δ (*<τουρκ. sürtük*) = δ συρόμενος, δ περιφερόμενος, 62, 150, 440, 754

σπιτάλι, τό, 1060, 1144, 1200, 1492

σπίτι, τό = οίκογένεια, 563

στεροφορεμένος, 835

στόλνικος, δ (*<ρουμ. stolnic*) = κρεωδατης τοῦ πρέγκιπος, δξίωμα, 639

συραπαντῶ, 33

τάβλι, τὸ (*<τουρκ. tavla* = ἀβάκιον, εἶδος παιγνιδίου), 434

τάδια, ἡ (*<ρουμ. taică*) = πατεράκης, 656

τάλας [αἰτ. ἐν.: τάλα], 652, 671

ταμαχιάρης [*πληθ.: tamahkâr*] (*<τουρκ. tamahkâr*) = πλεονέκτης, ἀπληστος, 55

τάρζι (*<τουρκ. tarz*) = σχῆμα, μορφή, τρόπος, 429, 877

τατάρκα, ἡ (*<ρουμ. tătarcă*) = σισύρα, 695

τάχν, τὸ [ταχύ] = πρωῖα, αὐγή, 94
 τέλος, τὸ = πραγματοποίησις, 193
 τεμπέλης, ὁ (<τουρκ. tembel) = δκνηρός, 146, 747
 τενεκές, ὁ (<τουρκ. teneke = λευκοσίδηρος), 254
 τεπτίλι (<τουρκ. tebdil = μεταβολή, ἀλλαγή, ὑπάλλ. μυστ. ἀστυνομ.), 116
 τερετζῆς, ὁ (<τουρκ. tereci) = παντοπώλης, 713
 τερμπιές, ὁ (<τουρκ. terbiye = ἀνατροφή, μέρφωσις, ἀγωγή), 491
 τερτίπι, τὸ (<τουρκ. tertip = διάταξις, σκοπός, σχέδιον), 1127
 τζάρα (<ρουμ. țară) = χώρα, 341, 1263, 1305, 1372, 1378
 τζαρλατάνος, ὁ (<ιταλ. ciarlatano) = ἀγύρτης, 261
 τζαρουχᾶς, ὁ 917
 τζελεπῆς, ὁ (<τουρκ. çelebi) = κύριος, εὐγενής, 431, 597, 724
 τζέπη, ἡ, 571
 τζεχρές, ὁ [αλτ. ἐν.: τζεχρέν] (<τουρκ. çehre) = πρόσωπον, κατήφεια, μορφασμός, 743
 τζιγγάνος, ὁ (<τουρκ. çingâne - ρουμ. țigan) = ἀθίγγανος, 637
 τζικμᾶς (<τουρκ. çikma) = προεξοχή, 1191 [γενὶ τζικμᾶς (yeni çikma) = νεωτερισμὸς] Ἰδ. καὶ: γενὶ¹
 τζιμπούκι, τὸ (<τουρκ. çubuk) = κατνοσῆριγξ, 304, 419
 τζοκόι, τὸ [πληθ. τζοκόια] (<ρουμ. ciocoi) = ὑπηρέτης εὐγενοῦς, 409, 419, 428, 704
 τζομπάνος, ὁ (<τουρκ. çoban) = ποιμήν, 21
 τζουτζές, ὁ (<τουρκ. eűce = νάνος), 773
 τομάρι, τὸ, 81
 τρακτίρι, τὸ (<ρουμ. tractir) = οἰνοπωλεῖον, 1252
 τραττάρω (<ιταλ. trattare) = μεταχειρίζομαι, 232

ὑπογραμμός, δ, 360
 ύστεροῦμαι [ὅριστ. παθ. διορ. γ' ἐν. πρόσ.: ύστερήθη] = στεροῦμαι, 102, 1100, 1221
 φαμιληδόν (ἐπίρρ.), 138
 φαραὼ = εἶδος παιγνιδίου, 439
 φαρφαρᾶς (<τουρκ. farfara) = κομπορρήμων, 62, 264, 833
 φθοροποιός, 562
 φιλαδέλφιας (ἐπίρρ.), 105
 φραντζέζος, 266
 φραντζέλα, ἡ [πληθ.: φραντζέλες], 156
 φράτε (<ρουμ. frate) = ἀδελφός, σύντροφος, 701
 φρόνιμος, -ίμη, 194
 φωρῶμαι = συλλαμβάνομαι ἐπ' αὐτοφώρῳ, ἀποδεικνύομαι, 53
 φωτισμένος, 266
 χαβαδίσα, τὰ (<ἀραβ. havadis) = εἴδησις, συμβάν, 711
 χαβαλές, ὁ (<τουρκ. havale) = ἐνδύλησις, βάρος, κλπ., 275, 1128
 χάλι, τὸ [πληθ.: χάλια] (<τουρκ. hal) = κατάστασις, περίστασις κακή, 450
 χαλταρίζω (<τουρκ. halt = ἀνοησία) = ἀνοηταίνω, 523
 χάλτι, τὸ [πληθ.: χάλτια] (<τουρκ. halt) = ἀνοησία, 532, 711, 734, 890
 χάνι, τὸ (<τουρκ. han) = ξενών, 1254
 χάπι, τὸ (<ἀραβ. hap) = καταπότιον, 736
 χασέ[ç], ὁ (<τουρκ. hasa) = ἐπικάλυμμα ἔφιππίου, 579
 χατίρι, τὸ [πληθ.: χατίρια] (<τουρκ. hatır) = χάρις, 380
 χισμέτι, τὸ [πληθ.: χισμέτια] (<τουρκ. hizmet) = ὑπηρεσία, 341, 604, 900, 1292
 χοιροκούμασσο, τὸ = χοιροστάσιον, 272